

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CXLVIII. évfolyam
2013. december

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

A TARTALOMBÓL:

ELNÖKI ÉVÉRTÉKELÉS

POZICIONÁLNI KELL MAGUNKAT!

AZ EURÓPAI UNIÓ ÚJ ERDÉSZETI STRATÉGIÁJA

130 ÉVES ISKOLA ÁSOTTHALMON

ÖTVEN ÉVES AZ ERDÉSZETTÖRTÉNETI SZAKOSZTÁLY

A CÁKI GESZTENYÉSTŐL A FARKASERDŐIG

Éjszeli világosság

A délután lassan köddé vált, az öreg tölgyre felültek már a varjak, mint az éjszaka baromfiái, s az erdő sötétedő mélységében álomra simogatta a fákat az alkony. A kis ház kéménye alig füstölt, a kutyák hallgattak és nézték az embert a pitvarban, aki csak állt, és talán várt valamit. Aztán bement a házba, ahol nem volt világosság, csak a zsarátnok roskadt meg néha a tűzhelyen. Nem volt fény és nem volt árnyék. Az óra önmagának szította a láthatatlan homokot az idő rostájában, s az ember végül is meggyújtotta a lámpát, hogy ne legyen egyedül. Jobbról egy szoba, balról egy szoba. Bement az egyikbe és bement a másikba, aztán újra kijött a konyhába.

Kihúzott egy fiókot s visszatolta. De bele se nézett. A fiókban nem zörrentek a kések, mint máskor, lépései nem dobbantak, s az ajtó hangtalanul nyílt ki, amikor fittyentett a kutyáknak. A két kutya bejött alázatosan és leült eléje.

— Hát ez így van — mondta, és megsimogatta a fejüket. A kutyák pislogtak a lámpafényben, aztán csendesen kimentek a nyitva hagyott ajtón. — Hát ez így van!

Betette az ajtót, leült. S nézte az ablakot, a honnét feketén benézett a külső világ, a téli est s a lámpa az ablak sötét tükrében. Csak a lámpa, de az is messze valahol, talán az erdő mélyéről, ahol ilyenkor már némán hinti fekete hamuját az est, de dér lesz belőle, mire a bokrokra ér, mert a jó december nem tűri a feketeséget. Kinyitja az egyik szekrényajtót. Ki a másikat. Rakosgat össze-vissza, s a ruhák régi szagokat mondva elindítják gondolatait. Hát persze. Szenteste van, elmegy ide, elmegy oda, szívesen látják, és teheti is. Nem tartozik számadással senkinek. Egyik ruháját hosszan nézi. Nem, ezt nem. Ebben esküdött. s ez a legjobb ruhája. Szép, arany cserlevél, mint a többi erdésznek. De miért nem? Igenis ezt! A legjobbat! Ha volt felesége meglátja, hát meglátja. Gondoljon amit akar, az a, az a ... na, gyere ruha. Talán új asszonyt keresünk. Lassan öltözködött, s mire készen lett és vállra vetett puskával kilépett az ajtón már kivirágzott az ég. A magasság mélységében hidegen szikráztak a csillagok, s az erdők messzesége felett teljes ünnepi pompában akkor kelt fel a Hold.

— Vigyázzatok a házra! — intette a kutyákat, és befordult az erdőbe, melynek játékos gyalogútján most ropogott a dér, s a fák akkor kezdtek felállni a kelő Hold lángtalan fényében. — Szép este van — gondolta, és szinte bánta, amikor elmaradt az erdő, s a fenyők meleg gyantaillatába belerontott a falu nehézszagú lélegzete. Az egyik háznál már megállt, hogy bemegy.

— Nem! Ide most nem. — De hogy miért nem, arra már nem válaszolt. Ballagott egyedül, belül az erdő magányával, kívül az ünneplő ruhával,

és egyiket sem tudta ma emberek és mértéktelen tálak, felesleges beszéd és oktalan hangosság világába vinni. Elharangozták már az elsőt és el a másodikat is. Végigment a falun kétszer, aztán — mintha csak azért jött volna — befordult a templomba. Tétovázása elmúlt, és az öreg sekrestye gyertyaszagú, szüette csendje úgy érintette, mint a simogatás. — Korán jöttél, Laci — kezdte az öreg sekrestyés —, majd teszek egy széket az ajtó mellé — szép karácsonyfákat küldtél...

Most már nem gondolt arra, hogy máshová akart volna menni. Letette puskáját a gyóntatószék mellé és el is mosolyodott, mert arra gondolt, hogy mi lenne, ha a gyóntatószék mellett mindehütt ott lenne egy puska, mint a penitencia eszköze.

De ez csak olyan belső mosolygás volt. Kíült a homályos templomba, az oltár mellé. S most már egészen jól érezte magát, mert ott volt mellette egy karesú fenyő. Aztán az oltár lépcsőire nézett, a kopott piros szőnyegre. — Ott álltam én és idébb az asszony..., de hát az elmúlt. Aztán kigyúltak a fenyők, kivilágosodott a templom, s amikor ősi dudaszóval felbúgott az orgona, meleg, sajtó békesség szállt a szívébe. Nem vetett számot magával, nem védekezett és nem vádolt.

Így van. Bizony én is... Állt, mint a gyertyaszál, mintha egyedül lett volna az öreg kövek között, mintha a régi ének hullámmó zúgása a szíven zengett volna át fájdalmas, messzi békességgel. És ekkor az arcát valami oda fordította, ahol az asszonyok ülnek, a honnét két meleg, párás szem nézett rá, alázatosan s időtlenül, mintha csak ketten lennének az egész templomban, s az egész világon. Talán nem is tudták, mikor halkult el az ének, mikor lett vége a misének. A sűrű kopogások raja kitódult az utcára, s amikor az öreg sekrestyés már a gyertyákat kezdte oltogatni, egyszerre indultak kifelé a templomból. Az utca üres, az asszony lassan lépeget, és lehajtott fejjel, minden mozdulattal vár. — Gyere haza, Ágnes!

A köd felszállt, s a zúzmars fenyők csúcsára rászálltak a csillagok. Megy a két ember a békesség földöntúli fényében, és csodálatosan széles most a gyalogút. Nem beszélnek, mert nincs mit mondani, s ami van, azt úgysem lehet elmondani. Egy bagoly szárnyal el felettük puhán, mint a jó álom, aztán vissza is fordul, és erősen pislog. Furcsa, hogy milyen fény van a két ember felett. A széles nyiladék szájában egy szarvas áll, de nem mozdul, nem fél. Ránéznek, s a vad most nem vad, nem hús, nem kell a vér, amely bemocskolná ezt az éjszakát. Különben is a fegyver, az átok, a harag, a bosszú ott maradt a gyóntatószékhez támasztva, a nemzedékek időtlen sekrestyéjében.

(Fekete István, 1955)

Forrás: Régi karácsony, Új ember kiadó, 2000,

*Az Országos Erdészeti Egyesület
és az Erdészeti Lapok Szerkesztősége
ezúton kíván minden tagtársnak és olvasónak
Áldott, Békés Karácsonyi Ünnepeket
és Boldog Új Esztendőt!*

A harmadik oldal

A történelem nem a boldogság talaja – írta Hegel. Mégis – miként azt valamikor még az iskolában tanították – a dolgok lényegét azok történetisége adja. Mielőtt elmennénk filozófiai irányba, hadd szűkítsem a kört az egyesületünkre.

Az Erdészettörténeti Szakosztály októberben ünnepelte alapítása 50. évfordulóját. Az 1963. évi megalakulásakor még nem tudhatták, hogy az erdőkben folyó gazdálkodás történetének kutatásában egyedül maradnak. Hiszen ott volt az ERTI, ott volt a frissen (akkor is) nevet változtató soproni egyetem, sőt a mezőgazdasági múzeumban akadémiai kutatócsoport is alakult az agrártörténeti kutatócsoportokra. Ebben a mezőnyben a szerény, 10-12 taggal induló társaság nem vett tudomást az előbb említett boldogtalanságról, hanem dolgozott. Annál is inkább, mert a szomszédos országok erdészettörténete nagy léptekkel baladt mindannak a feltárásában, amely a magyar múlthoz (is) kapcsolódik. Tudjuk – és itt ismét egy iskolai tanítételre utalok –, hogy a történetírás pártos tudomány. A pártosság aztán egyik-másik szomszédunknál mosolyogtató elfogultsághoz vezetett. De nem mosolyogni kell, hanem dolgozni – vallotta a szakosztály.

Mind a mai, mind a történelmi Magyarország erdeiről mintegy 18 ezer oldalnyi írás; tanulmányok, forrásközlések, visszaemlékezések stb. jelentek meg, amelyek szakosztályközlemények formájában elsősorban egyesületi tagokhoz jutottak el. Óriási szám, akár az ERTI, akár az egyetemi, akár pedig az akadémiai-mezőgazdasági múzeumi Agártörténeti Szemle című kiadvánnyal, kiadványokkal vetjük egybe. A minőséget, főleg pedig az ismertséget, idézetséget természetesen számon lehet kérni, de egy biztos: amit leírtak, az már nem vész el, megmarad, hogy a magyar erdők lényegét (is) tükrözze.

Az elmúlt fél évszázadban a szakosztályrendezvényeken mintegy kétszáz előadó szerepelt. Az előadásokhoz hozzászólók, vitatkozók megmaradtak a két, Madách Imre és József Attila által kijelölt „határkaró” között. Tudniillik: „Csak bódolat illet, nem bírálat...” – „Alkotni vagyunk, nem dicsérni...”. Talán a szakmai viták ezért is vitték előbbre például az egyesület címerébe felkerülő 1851-es év ügyét, vagy más, szinte minden vándorgyűlés alkalmával felvetődő történelmi emlékeket, példákat.

A történelem az élet tanító mestere – mondták az ókorban. Az erdészeknek megadatik, hogy miközben minden döntésükben a természet „újmutatását” basználják, rátekintsenek az erdők múltjára, az előzményekre, ha úgy tetszik, a lényegükre – ha máshol nem, az erdőtervekben. S a szakosztály igazán akkor érte el célját, ha ezt a történelmi szemléletet fenntartja, netalán tovább erősíti.

Oroszi Sándor

Tartalom

Elnöki évértékelés 2013.394

Nagy László: Pozicionálni kell magunkat!396

Szepesi András:
Az Európai Unió új Erdészeti Stratégiája399

Lomniczi Gergely: Az Országos Erdő Tanács.....402

Folcz Ádám: Az erdők megítélése a felnőtt magyar lakosság körében403

Dr. Sonnevend Imre:
A házi berkenye kultúrtörténete és hasznosítása404

Andrésiné Dr. Ambrus Ildikó, Andrési Pál, Nagy László:
130 éves iskola Ásotthalmon.....407

Szakács László:
Ötvenéves az Erdészettörténeti Szakosztály.....409

Dr. Király Pál: A megalakulás körülményei412

Nagy László, Zétényi Zoltán:
MEGOSZ nagyrendezvény Kecskeméten II.415

Wágner Tibor, Schmotzer András, Halász Gábor:
Szeniorok az EGERERDŐ-nél416

Horváth Gábor:
Az átalakító üzemmód eddigi tapasztalatai418

Köveskúti Zoltán:
A Soproni HCS a KAEG Zrt. területén járt419

Rapp Andrea, Boglári Zoltán:
A cáki gesztenyéstől a Farkaserdőig420

Illyés Benjámin: 1956-ban „negyedéves” erdőmérnökhallgatók találkozója422

Dr. Bartha Dénes, Dr. Vancsura Rudolf:
Száz éve született Tuskó Ferenc424

Wágner Tibor:
Barátság a németekkel II.426

Dr. Tóth Aladár:
Régmúlt idők élő tanúi mesélnek...428

Nagy László: A Bükk-hegység szélárnyékában432

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVIII. évfolyam 12. szám (december)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER elnök**

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2013. december 3.

ISSN 1215-0398

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Ásotthalmi karácsonyvárás. Fotó: Andrési Pál (Az idén 130 éves szakiskola 1883 októberében jelent meg utoljára a címlapon.)

Elnöki éwertékelés 2013.

Beszélgetés Zambó Péterrel, az OEE elnökével

Az év végi, Egyesületünk alapításának december 9-i évfordulójára emlékező küldöttgyűlésen hagyományosan az elnök éwertékelő megszólalása az egyik legfontosabb napirend. Hogy az elhangzottakat a tagság minél szélesebb körben megismerje, a 2013. november 28-án az Alkotmány utcai Székházban tartott küldöttgyűlés után, már az ünnepekre készülő hangulatban kérdeztük Zambó Pétert, az Országos Erdészeti Egyesület elnökét az idei eredményekről, feladatokról, az egyesület hétköznapjairól.

– Elnök úr, ha röviden kellene összefoglalni az ideai év egyesületi történéseit, mivel jellemezné a 2013-as esztendőit?

– Az elmúlt években rendre azzal kezdtem az év végi küldöttgyűlésen tartott elnöki beszámolót, hogy nehéz évet zárunk. És ez igaz is volt, hiszen 2011-2012-ben új alapokra kellett helyezni az Egyesület költségvetését, ami elengedhetetlenül a belső működésre is ható változásokkal járt.

Az utóbbi két év után azonban ki mondhatjuk, hogy 2013 a stabilizálódás éve volt az Országos Erdészeti Egyesület életében. Ez a stabilizálódás talán a taglétszám kérdésében a legfontosabb. A tagdíjváltozások és az adategyeztetés után már két éve 3200-3300 fő között van az egyesületünk taglétszáma. Ez a több mint három-ezer, javarészt erdész végzettségű szakember adja működésünk biztos alapját.

A létszám év végére általában ennél is magasabbra nő, idén novemberben már 3525 tagnak küldtük az Erdészeti Lapokat. Ez egyrészt további öröndetes érdeklődést mutat az Egyesület iránt. Másrészt azonban azt is jelzi, hogy több száz tagtársunk továbbra sem tud határidőre eleget tenni legegyszerűbb egyesületi kötelességének, a tagdíj befizetésének, és a helyi csoportok tisztségviselői, illetve a titkárság hónapokon át tartó utánajárása szükséges az elérésükhöz. Vagyis van még min javítanunk, bár úgy gondolom, hogy civil szervezetként ekkora meg-

bízható taglétszám is nagy eredménynek számít.

– A tagdíjrendszer átalakítása mellett az elmúlt időszakban sok változás történt az egyesületi élet egyéb területein is. Emellett módosult a jogszabályi környezet. Hogyan reagált minderre az Egyesület?

– A működés stabilitását szolgálja az Alapszabály 2013-ban végrehajtott megújítása. Azt mondhatom, hogy a 2010-12-es években a gazdálkodás alapjainak újratemtése volt a fő feladat, amit 2013-ban a belső működés szabályozásának újragondolása követett. Az Alapszabály-módosítás során sok olyan, régóta felvetett gondolatot sikerült megvalósítani, ami a jövőben hatékonyabbá, egyértelműbbé teszi a működést. Ilyen például az országos tisztségviselők mandátumának a naptári év fordulójához kötődő átadása vagy a helyi csoportok és szakosztályok működésének egyértelműbb meghatározása. Az Alapszabály módosítását követve ősszel megújult a Kötöttes Szabályzat, melynek egyik legfontosabb eleme talán az a melléklet, ami a korábbinál részletesebb elvárásokat támaszt az előterjesztések készítői elé. A határozottabb iránymutatással, segítségnyújtással az egyesületi kitüntetések rangjának megőrzése, sőt, lehetőségek szerinti növelése a célunk.

Szintén a szabályzatok módosításának sorában kezdődött meg a Szervezeti és Működési Szabályzat átdolgozása. Ennek legfontosabb részét, a tagságra, a helyi csoportok és szakosztályok működésére vonatkozó rendelkezéseit már meg is kapták a tisztségviselők és a honlap tagsági információk menüpontjában is olvashatók. Szintén folyamatban van az Erdészeti Lapok Szerkesztési és Kiadási Szabályzatának és a Választási Szabályzatnak a módosítása. Ez utóbbi a küldöttgyűlés határozata alapján kiemelt, és ezen a területen a legsürgősebb feladata az elnökségnek.

Zambó Péter elnök éwertékelése

– Említette a szabályzatok, tagsági információk közzétételét. Az Egyesületnek mindig is fontos feladata volt a szakmai és egyesületi életéről szóló tájékoztatás. Milyen sikerrel látta el ezt a feladatot 2013-ban?

– A tagság és a szakmai közvélemény tájékoztatásában legfontosabb felületünk az Erdészeti Lapok. Vállalva az ezzel járó jelentős költségeket, és az azok előteremtésével járó többletmunkát, a kiszámíthatóság, megbízhatóság fenntartására törekedtünk az Erdészeti Lapok megjelenítése során. Sikerült kialakítani és azóta be is tartani a megjelenési és terjesztési rendet. Nagy eredménynek tartom, hogy második éve minden tag havi rendszerességgel, azonos időpontban találja a postaládájában ágazatunk legjelentősebb folyóiratát. Közük közel száz erdész egyetemista (a jövő szakemberei) és több mint száz külföldi magyar tagtársunk Erdélyben, Németországban, Kanadában és a világ más pontjain. Ráadásul a Lapok terjesztéséhez másik két jelentős kiadvány, A Mi Erdőnk magazin és az Erdészettudományi Közlemények tanulmánykötet is kapcsolódik. A Lapok színvonalát jelentősen emeli, hogy idén nyár óta teljes színes kivitelben jelenik meg.

Nemcsak a nyomtatott, hanem az online megjelenéseinket is fejlesztettük. A már tavaly megújított egyesületi honlap mellett idén a Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatán nyert támogatások segítségével létrehoztuk az Év fája és az Erdők Hete honlapokat. Az online

felületek sikerét jól szemlélteti a jövő évi Év fája választással kapcsolatos szavazás, amire egy hónap alatt több mint 5000 voks érkezett.

Az Erdészeti Lapok mellett szólni kell az egyesületi Könyvtárról is. Milyen említésre méltó esemény történt a Könyvtár működtetésében az idén?

Értékeink megőrzése tekintetében jelentős lépés, hogy ettől az évtől a Könyvtár és az Erdészeti Lapok vagyoni értékkel bekerül az Egyesület vagyonába. Vagyis nevesítjük, nyilvántartjuk azt, amink van, amit szeretnénk megőrizni és átörökíteni az utókoraknak is. Emellett többéves tetszalott állapot után ismét működik a Wagner Károly Alapítvány. Támogatásukkal idén megkezdődött az Erdészettörténeti Közlemények közel száz kötetének digitalizálása, és a Könyvtár műemlékeinek restaurálása, melyek sorában elsőként gróf Tisza Lajos egykori elnök igen rossz állapotban lévő festménye újult meg. Az Alapítvány hozzájárul a könyvtári állomány gyarapításához is, amit tagtársaink közül egyre többen segítenek. Például nemrég ajánlotta fel a család Nyirádi Lajos legendás, mintegy száz példányos, katalogizált éremgyűjteményét.

Az Egyesület mellett működő Alapítványok segítése szintén a stabilitást szolgálja. Az Erdészcsillag Alapítvány számára tavaly több mint 3 millió forint magánadomány érkezett, az idén pedig az állami erdőgazdaságok mintegy 5 millió forintos támogatásának megszerzésében működött közre hatékonyan az Egyesület.

– Az előző évet áthatalta az Erdészeti Lapok 150 éves jubileumára való emlékezés. Milyen eseményeket emelbentünk ki az idén?

– Egyesületi vonatkozásban két jelentősebb jubileumot ünnepeltünk: az erdész szakképzés elindításának 130 éves évfordulóját az ásothalmi iskola megalapításával, illetve az Erdészettörténeti Szakosztály fennállásának 50. jubileumát.

Az egyesületi rendezvények sorában sikerrel zajlott a 144. Vándorgyűlés Tattán, ehhez kapcsolódva az Év Erdésze Verseny. Októberben sikeres volt az Erdésznök Találkozója Soponyán. Ezúton is köszönjük a szervezésben részt vevő, házigazda erdőgazdaságok munkáját! 2014-ben a Soproni Helyi Csoport és a TAEG Zrt. meghívására Sopronban lesz a Vándorgyűlés. A szervezőket dicsérő jó hír, hogy tudjuk már a pontos időpontot is: 2014. június 13-14-én lesz a 145. Vándorgyűlés, közvetlenül azt megelőzően pedig az Év Erdésze Verseny 2014. évi döntője.

Ágazatunkon kívüli szereplőknek szólt az idén XVII. alkalommal megrendezett Erdők Hete, vagy a „Fiatalok az Európai Erdőkben” elnevezésű nemzetközi középiskolai verseny, ahol ismét dobogóra állhatott a magyar csapat.

– Az elnökség és a titkárság nem csak az egyesületi élet szervezésével foglalkozik. Sok bírt lehet olvasni az ágazatot érintő különböző jogszabályok változásáról, új és megújuló stratégiákról. Mi jellemezte az ágazati érdekképviseletet?

– A sok feladatot adó érdekképviseleti munkának is kézzelfogható eredményei születtek az idén. Stratégiai együttműködési megállapodást kötöttünk a Vidékfejlesztési Minisztériummal, ami az ágazati jogszabályok előkészítésében, véleményezésében jelent előrelépést. Részt vettünk a Nemzeti Agrárgazdasági

Kamara tisztségviselőinek jelölésében és a tatai Vándorgyűlésen partnerségi megállapodást kötöttünk az újonnan felálló szervezettel. Az Egyesületnek is szóló bizalomnak tekintem, hogy novemberben megválasztottak a Kormány közvetlen tanácsadó testületévé előlépett Országos Erdő Tanács elnökévé.

– Az említettek mind azt mutatják, hogy nem telt eseménytelenül és eredménytelenül az idei év. Személyesen milyen érzésekkel búcsúzik 2013-tól?

– A küldöttgyűlés előtt az elnökség kihelyezett ülést tartott Sopronban, a Nyugat-Dunántúli Régió helyi csoportjainak részvételével. A két évvel ezelőtt az elnökség ugyanezen körben tárgyalt először részletesen a tagdíj-változásokkal, egyesületi életünk szabályozásának módosításaival kapcsolatos kérdések alapjait. Az akkori bizonytalanság, többször aggodalom után két évvel a mostani ülésen őszinte öröm volt hallani a helyi csoportok beszámolóit a kiszámítható, eseménydús működésről. Természetesen sok feladat és elérendő cél van még hátra, sok mindenben lehet és kell javítani, de biztos, szilárd alapon nyugvó működéssel van jövője az Országos Erdészeti Egyesületnek!

Az évet zárva ezen alapok megteremtését, a napi feladatok ellátását, a tagsággal való törődést ezúton is köszönöm minden egyesületi tisztségviselőnek, aktív egyesületi életet élő tagnak! És bár a Lapok postázásakor még két hét hátra van ebből az évből, mindannyiunknak áldott karácsonyt, és az ideihez hasonlóan eseménydús, eredményes, bizakodásra okot adó új évet kívánok!

Nagy László

Kép: **Greguss László Géza,**

Nagy László

A küldöttek az egyesületi éves beszámolóját hallgatják

Pozicionálni kell magunkat!

Beszélgetés dr. Jung Lászlóval, az MFB Zrt. ügyvezető igazgatójával

2013. október elejétől dr. Jung László, az Egererdő Zrt. korábbi vezérigazgatója, az OEE Egri Helyi Csoportjának elnöke, tölti be az állami erdészeti társaságok tulajdonosi jogait gyakorló MFB Zrt. Agrár és Turisztikai Befektetési Főigazgatóság ügyvezető igazgatói posztját. Kinevezése után bő egy hónappal beszélgettünk budapesti Nádor utcai irodájában, az erdészeti ágazat helyzetének értékeléséről, stratégiai elképzeléseiről, a jövő feladatairól és az erdészszakma várható kihívásairól.

– *Az állami vagyongazdálkodású erdők esetében nap mint nap hangsúlyosan esik szó a közjóléti és az ökológiai szerep fontosságáról, de kevesebbet hallunk az időszzerű ökonómiai kérdésekről. Miként látod ezt?*

– Talán nem elégszer és kellően hangsúlyozott ökonómiai jellemzője a magyar erdőgazdálkodásnak, hogy az erdészeti hatóság, mind az állami és a magán-gazdálkodóktól független szakmai szervezet által, ökológiai alapon meghatározott éves kitermelhető famennyiség jelentős részével egyszerűen nem élünk. Úgy ítélem meg, hogy a gazdálkodás szempontjából ez megmagyarázhatatlan és érthetetlen. Ha stabil és nyugodt gazdasági körülmények között élne az ország, biztos bevételi források tudatában, akkor valóban lenne alapja annak, hogy elgondolkodjunk az erdők minden gazdálkodástól mentes fenntartásában. Ráadásul, a legújabb publikációk feszegetik azt a kérdést, hogy a klímaváltozás szempontjából fontos szén-dioxid-megkötés nagyobb mértékű a fiatal állományokban, mint az idősebbekben. Az erdőtelepítéseknek, felújításoknak ezért is kiemelt a szerepük. Én még a nagy területű koncentrált vágásterületek világában szocializálódtam, ahol ugyanúgy megvoltak a szigorú erdőfelújítási kötelezettségek, mint ma. Ráadásul volt valamikor úgynevezett erdőfenntartási járulékok is. A járulékból erdőfelújításra költendő pénzeszköz intézményrendszere, mint alap, jól működött. Letéteményese volt az erdő kon-

tinuitásának, és ami fontosabb a magasabb ökológiai értékrend elérésének. Megítélésem szerint az eleinktől örökölt erdőket emelt fővel hagyatkozhatjuk. Ami azt is jelenti, hogy az elődeink és az általunk kezelt teljes erdőterületünk erdészkező beavatkozása során alakult ki.

– *Az erdőfenntartás e rendszerét nehez lenne ma Brüsszelen keresztül ismét életre hívni.*

– Ez valóban jogi kérdés, de látni kell, hogy maga a forma igen kívánatos és követendő. Amennyiben ebben előremozdulás lenne, szigorítani kell a befizetést, ha szükséges a jogi körülmények közötti behajtását. Maga a felhasználást ellenőrző szervezet, amely a kontrollt és adott esetben a szankciót kiveti, ma is létezik. Klasszikus terminológia szerint ez nem más, mint az erdőfelügyelet.

– *A kitermelhető famennyiség növelésére visszatérve, azonnal felvetődik, hogy amint több vágásterület jelenne meg a hazai erdőkben, számos és beves negatív felhang kísérné a folyamatot.*

– Nem várható el az állampolgárok többségétől, hogy gyakorlati szakmai tapasztalatok hiányában egy friss vágásterületen állva megértsék, hogy a letermelt erdő helyén ökológiailag és ökonómiailag is értékes erdő nő. De senkinek sem jó, ha mi erdészek erdészeti szakmai kérdésben folyamatosan védekezünk. Többször hangsúlyoztam már más fórumokon is, hogy ha az ember megy az utcán és orra esik, az egy seb. Az is seb, hogy ha vakbélgyulladás gyanújával bevisz-

nek a kórházba és a sebész ejt egy metszést. De a két seb között jelentős különbség van! A sebészi vágásban van szakmai tudatosság. Az orvos tudja mit, miért csinált, ismeri a következményeit és egy ilyen műtét már napi rutinfeladatok sora. Ezzel analóg az erdész szakember bármilyen szintű beavatkozása az erdőbe. Ugyanúgy tudja, hogy mit és miért! Az emberi szervezet esetén ráadásul több a kockázat és a visszafordíthatatlan folyamat. Ha egy erdősítésem az aszály elvitte, van mód és módszer a pótlásra. Azt kell hangsúlyoznunk szorgalmasan, hogy az erdész szakmai tudatosságában a következő lépések szakmai előremetszése is benne van. És bár lehet bátor kijelentésnek venni, ma hazánkban nem tudnak nekem olyan erdőrésztletet mutatni, ahol erdész jóvátehetően és visszafordíthatatlanul cselekedett volna az erdő kárára. Miközben a közvéleménynek, és ami még lényegesebb, a döntéshozóknak is éppen ellenkező a véleménye. Úgy tűnik, mintha még nagyobb kontrollra és szigorításokra lenne szükség. Az erdőtvény módosítására sem emiatt kellene odafigyelni, hanem mert bizonyos szakmai kérdésekben lényegesen előrehaladtak már a kutatások.

– *Magasabb szintre került a kapcsolódó tudomány és utána kellene menni a jogalkotással?*

– Így van. Ez az indoklás rendben is volna. Az erdőtvény legutóbbi nagyobb volumenű módosítása kapcsán például sokan az „erdészeti büntetőör-

vény” kifejezést használták. Pedig a szigorítás ilyen értelemben nem a végrehajtó, törvényalkotói rosszindulatot tükrözött, hanem az addig intézményesített és kézben tartható rendszernek a folyamatosságát kellett az akkori megváltozott körülmények között biztosítani. Önmagában ezzel teljesen egyetértek, de hogy ez a valóságban hogyan működik, az már más kérdés. Ebben a játéktérben rengeteg vektort kell elképzelnünk. Azonban ezeknek az eredője, hogy korlátozást korlátozás hátán tapasztalunk. Illetve büntetést büntetés hátán. Korábban teljesen egyértelmű feladatok, pl. a Bükkben egy mészkövel végrehajtott útstabilizálás kivitelezése, ma már kérdések egész sorát vetik fel. Azzal kezdve, hogy ezt kell-e és lehet-e engedni. A megvalósítás procedúrájáról ma ne is beszéljünk, miközben egy teljesen mindennapi szakmai feladat megoldásában helyi természetes anyagot használunk fel, helyi munkaerőre támaszkodva. Ma már nem kohósakkal stabilizálunk utakat az erdőben, mert az a technikai eljárás, anyag nem fogadható el. De ettől még az útstabilizációt nem lehet elítélni, nem lehet megszüntetni mint műszaki beavatkozást az erdőn, mert az súlyos ökonomiai kérdéseket vet fel. Ha nem tudok utat stabilizálni, nem tudok utat építeni, akkor nagyságrendekkel nagyobb értéket kell bevinnem a rendszerbe a faanyag előállításához. Abban a pillanatban piacvesztés és versenyhátrány lép fel, olyan országokkal szemben, ahol mások a földrajzi, szabályozási, gazdálkodási körülmények.

– Sok tényező, sok szempontú kérdésekről beszélgetünk.

– Valóban számos vektor határozza meg az eredőt. Ilyen nagyon fontos kérdés, hogy mi legyen a fával? Ha egy '70-es, '80-as évekbeli rakodó választékát hasonlítjuk össze egy maival, óriási a különbség. Két dolog miatt. Először is rengeteg választék egyszerűen eltűnt. Gondoljunk csak a bányászati alapanyagokra. Bányafára, pillérfára, bányadorongra, bányadeszkára, melyekre valamikor nagy mennyiségben volt szükség. Másodsorban, bár ezt kellő szakmai kritikával kell kezelni és a túlzásokat figyelembe venni, korábban létezett vertikális integráció. Minden nagyobb erdőgazdálkodó hóna alatt kellett, hogy legyen fafeldolgozás. Persze ez egy ún. „hórukk” dolog volt, mert sok esetben ez nem a szükségletekhez, nem a technológiákhoz, nem a koncentrációhoz és nem

az ökonomiailag kikalkulált értékekhez igazodott. Sokkalta komolyabb elemzéseket, gazdasági modellezést kívánt volna annál, ahogy ezt akkoriban végezték. A kilencvenes években a fűrészüzemek jelentős része, így vagy úgy, de levált az erdőgazdaságról. Ezeknek egy meghatározó része egy idő után egyszerűen tönkrement. Vagy nem értettek hozzá, vagy nem fejlesztettek, sokféle indokot sorolhatnánk. Ez is jól példázza, hogy a magyar faipar zuhanórepülésbe kezdett és van mai is. Természetesen építkezési folyamatban kell gondolkodni a jövőben és ennek egyetlenegy vezérlővel lehet, mégpedig hogy az ökonomiából mit lehet kihozni. Ahhoz, hogy újra rendszerszinten építkezhesünk, tisztázni kell, mi jöhet ki a magyar erdőkből!

– Akkor itt visszakanyarodtunk a fakitermelési mennyiség kérdésköréhez.

– Ha valaki azt mondja, hogy rendszerben van, éves szinten ez a mennyiség legyen 7 millió köbméter, akkor ennél álljunk meg, és ne beszéljünk a 9 millióról. Ezt egzaktul tudni kell. Mert ha nem húzunk most egyértelmű vonalat és nem fektetünk le egy konkrét számadatot, akkor később, ha mégis csak megjelenik a 9 milliós érték a rendszerben, akkor az a most építeni kezdett koncepciót fel fogja borítani. És az utód szakemberek joggal néznek majd ránk, hogy miért ezt az utat választottuk.

Ma tökéletesen ismerjük az erdeink állapotát. A prognózisokkal is tisztában vagyunk, figyelembe véve, hogy a klímaváltozással kapcsolatos nagyon jelentős kérdéskör még nyitva van előttünk. Ha ezeket az alapismereteket felhasználjuk, akkor a magyar faipar fejlesztési koncepciójának kiválasztásában nagyon nagyot nem tévedhetünk.

Visszatérve a jelen problematikájának előzményeihez. A piaci és ipari lépés miatt, a választék-kiesések miatt, egyre több termék kezdett landolni a sarangolt kategóriában. Hogy ez rostfa, papírfá vagy tűzifa lett, az gyakorlatilag ebből a szempontból mindegy, mert az átjárhatóságuk okán szinte egy csoportnak tekinthető a három. Az elsődleges fűrészipari kapacitás csökkenése nyomán, a rönkmennyiség piaci eladhatósága beszűkült. Ezzel szemben a változatlan kitermelési volumen miatt növekedett a sarangoltpiac. Igen ám, de a kilencvenes években a legfőbb fűtőanyag a gáz lett. A fenti hármastól a

nagyobbik halmazt jelentő tűzifa piaca is egyre jobban összeszűkült. Ennek hatására átálltak az erdőgazdaságok a rostfára. Ebben a piaci szegmensben a faanyagot megvették ugyan, de limitált mennyiséget és alacsony áron. Természetesen csökkenni kezdett az ár és végül olyan szintet ért el, hogy már mindegy volt, hogy hová és mennyiért, de el kellett adni a fát. És ekkor lépett be Olaszország, Ausztria, Németország a gazdasági képbe.

– A klasszikus export célországok.

– Még gömbfával csak-csak. Utána jött egy hullám a szenesítés kapcsán, amivel könnyebb volt teríteni a nyugat-európai piacot, de ezt a retorta eljárással készülő, nagy mennyiségben érkező faszén kiszorította. Végül is a kilencvenes évek végén bekövetkezett az a váltás, aminek következtében a sarangolt választék nem vagy csak nagyon rossz lehetőségekkel volt elhelyezhető a piacon. És itt kanyarodunk vissza az ökológiához. Ebben az időszakban joggal kérdezték meg, hogy rendszerben Erdész úr, de akkor minek vágja ki a fát az erdőben? Persze a szakember pontosan tudja, hogy a fakitermelés nem „ad hoc” jellegű, hanem arányosan elosztott, hozamszabályozással kiegyenlített, munkahely-teremtő, munkahely- és vidékmegtartó komplex tevékenységsor. Ráadásul az erdő maga is megkívánja, akár növedékfokozó gyérités, akár véghasználat formájában a kezelést, hiszen már működő folyamatokról van szó, amiket nem lehet csak úgy leállítani. Ettől függetlenül az ökológiából érkező kritika fogalmazódott meg a „minek termelünk?” kérdésben.

– Azt gondolom, hogy ebben ma már elmozdulás van a gazdasági, társadalmi racionalitás felé.

– Persze, de ez nagyon is valós kérdés volt! Majd újabb paradigmaváltás következett, melyet visszatekintve éles kritikával illetünk. Érdekes ez a dolog, hogy minden cselekedetünk mögött logikus lépések voltak, de utólag még szakmán belül is, nagyon sokan elítélik. Az akkori helyzetben szinte teljesen véletlenszerűen, de belénk botlott az energetikai szektor, mely észlelte a változó piaci, gazdasági helyzetünket. Nem karitatív tevékenységből kiindulva, hanem számolva, osztva, szorozva és követve az európai uniós törekvéseket, direktívákat a megújuló energiák terén, más energiaforrások felé fordultak. Le akarták váltani a rossz hatásfokú szénégető erőműveiket, elsősorban a megváltozott környezet miatt, mely-

ben még külön büntetést is kellett fizetni, ha szemet égettek. Azért beszéltek botlásról, mert kényszerpályák mentén találtunk egymásra és nem koncepciónálisan fogtunk össze. Ők a karbonkvóttákkal küzdöttek, mi a piaci helyzetünkkel. Optikailag ezt később nem tudtuk kezelni, ahogy a kommunikáció szintjén sem. Sőt! Nagy megítélésbeli negatívumokkal jöttünk ki belőle, pedig utólagosan elemezve a rendszer alrészzeit, abszolút pozitív volt a működés. Példának okáért nem darabolgatunk feleslegesen méterbe, hanem cser esetében, melynek a faanyaga senkinek sem kellett, mehetett a 2,6 méteres befoglaló méretezés. A látvány azonban ellenünk dolgozott. Mert mit látott az állampolgár? Kamionra rakva rönköt visznek az erdőmbe és az erdész elégetteti a fát, pedig abból mi minden más jó dolgot lehetne csinálni. Persze a másik pólus már hiányzott, hogy igen, de tessék mondani mit és ki fogja megvenni?

– *Ez is egy olyan racionális gazdasági kérdés volt, ami – éppen a látvány miatt – senkit nem érdekelt.*

– Senki nem kérdezte meg, hogy mire fogjuk akkor használni, amikor már a tölgyet sem tudjuk eladni. Sőt! Ma a 38 cm alatti bükk rönköt nem veszi meg senki. Ez nagyon nagy gond! Ennek az eredője megint az lett, hogy egy vesztettebb pozícióból újra elkezdett kifelé kapálózni az ágazat. Építsünk fel akkor egy másik stratégiát! Mindenki tudta közben, hogy a kapcsolódó energetikai szektorban, így az ide szállított sarangolt választéknál is, egyértelmű koncepciónak kell lenni, hogy a kicsi, lokális és a nyersanyagbázishoz lehetőleg közelebb fekvő rendszerekben szabad csak felhasználni a faanyagokat.

– *A helyi szükségleteket kielégítő helyi fűtőművek.*

– Pontosan! Ez lehet kórház, szálloda, iskola, más intézmény. És, ha ehhez azt a technológiai rendszert kell beállítani, hogy a leghatékonyabb kazánok működése mellett történetesen aprítékot kell előállítani, akkor felül kell vizsgálnunk az apríték-termelési rendszereinket. És ha hiányoznak, meg kell építenünk. Mert lassan, de rá lehet venni a felhasználókat helyi szinten – a magas gázárak és bizonytalanabb vagy időnként kérdéses ellátás mellett – a jobb hatásfokú apríték-kazánok használatára. De egy kérdést mindig fel fogunk tenni. És mondja Erdész úr, hol van az apríték-halom? Az a válasz biztosan nem lesz megfelelő, hogy „na azt majd

én hozom”. Ebből a megfontolásból kell előre készletezni. Ez inspirálta az ún. tűzifa udvarokat, melyeket már több erdőgazdálkodó cég is beindított és az MFB Zrt.-n belül is, mint tulajdonosi joggyakorlónál, erre vonatkozóan határozott koncepcióval rendelkezünk. Ha egy kórház pl. leszerződött és befedte az éves igénygörbét az apríték-tüzelés mennyiségére vonatkozóan, vagyis hogy mikor, mennyi kell neki, akkor az ellátás biztonsága érdekében van mód a betárolásra. Adott, pl. kéthetes fogyasztási ciklusokra bontva, előre lehet készletezni. Két hét alatt a deponált anyagot fel lehet használni és az újabb készletet majd minden körülmény között biztosítani lehet. Ezen belül vevőorientált igényrendszert kell összeállítani, ki, mit, hogyan kér, igényel kérdések alapján.

– *Említetted a koncepciót az előbb. Mi a tulajdonos várható stratégiája a téren?*

– Először is azt az alapcölöpöt kell levetni, hogy mit is akarunk a fával? Ez egy nagy kérdés. Minden időintervallum-kényszer nélkül azt mondhatjuk, hogy az iparilag feldolgozható alapanyagnál azt a célt kell magunk előtt megfogalmazni, hogy lehetőleg ne hagyja el az országot. De nagyon át kell gondolni, hogy a fejlesztési pozíciókat miben erősítsük meg. Nem szabad rámutatni pl. Franciavágasra, hogy bármi áron, de ez lesz a központja a magyar fafeldolgozásnak. Vagy, hogy újraindítjuk Felnémetet. A legfontosabb célt kell először tudatosítani ebben a folyamatban és ez az, hogy a magyar erdőkből származó faanyag lehetőleg ne kerüljön exportra. Persze ezzel egyidejűleg kimondtam, hogy a hazai faipart meg kell teremteni. A folyamatnak a hosszát és pontos irányát ma még nem látjuk kristálytiszán. Ennek meghatározásához piackutatásokat és gazdasági elemzéseket kell végezni. Így felcsillan a lehetősége annak is, hogy a magyar erdőkből kitermelt fa hozzáadott értékkel gazdagodik és az erdész szakember munkája is jelentősen felértékelődik. Hiszen mögötte egy ipari ágazat testesülhet meg és nem csak zöld kalapos fávágnak tekintik majd. Ehhez rögtön kapcsolni lehet a vidékfejlesztést, a térségi munkaerő-megtartó képesség növelését. Lesznek szakemberek, akik ezt a koncepciót minden részletében felépítik majd.

A másik nagy halmaz a sarangolt választék kérdése. Azt a stratégiai alapot

kell lefektetni, hogy elsősorban a termék értéke miatt, lehetőleg ne hagyja el az egyes régiókat. Az nem működik, hogy ha a Dél-Alföldön épít egy város egy nagyobb fűtőművet, akkor a Mátrából visszük majd az üzemeléshez a faanyagot.

Ha ez a kettős cél letisztul, akkor ezekre már lehet stratégiákat felépíteni.

A mi esetünkben már megfogalmazódott, hogy a tűzifa régió belüli tartásánál van egy alap „A” verzió és egy végső „N”-ik verzió. „A” esetben egyszerűen az a régiós gazdasági igény jelenik meg, hogy a drága import gázzal szemben érdemesebb a helyi olcsóbb hasábtűzifát használni. A „B” verzióban már egy kicsit komfortosabb, feldolgozottabb tűzifa-igény jelenik meg, a felhasználó saját tüzeléstechnikai igényeinek megfelelően. A „C” verzió már például az aprítékot jelentheti. Ezekből a lépcsőfokokból már érezhető, hogy valamilyen szintű fejlesztést valakinek meg kell csinálnia. Praktikus ezt az erdőgazdának kell elvégeznie. A végfelhasználók nyilván nem fognak aprítékoló gépet vagy nagy kapacitású daraboló-hasító gépet venni. És ahogy haladunk előre a különféle verziókban, elérünk egy olyan ponthoz, amikor majd azt mondja az erdőgazda – és ebbe a kapcsolódó vállalkozói kör is beleértendő – hogy ne tessék semmivel sem foglalkozni, én majd megterveztetem energetikusokkal a rendszert, megépítem, megfinanszírozom, és majd tetszik ott látni egy csövet ami kijön abból az épületből. Abból a melegvíz fog folyni. A magam részéről, csak csendben jegyzem meg, az áram előállítását fából nem preferálom. Szerintem olyan volumeneket nem szabad koncentrálni, ahol az energia input-output arány felborul. Visszatérve tehát a példához, kijön a cső az épületből, jön rajta a melegvíz. Tessék kérem arra felszerelni x mennyiségű szondát és számítógépeket és lehet mérni, hogy mennyi melegvizet teszünk tőlem venni, milyen hőmérsékleten, milyen nyomáson, áramlási sebességgel. És nekem a végén a hőért tessék majd fizetni. Ez az „N”-ik verzió.

* * *

A gazdasági visszatekintés és stratégiai elemzés után a beszélgetés folytatását, egyebek között a közjóléti erdőgazdálkodásról, az erdészeti kommunikációról, a szakmai képzésről, a következő lapszámunkban folytatjuk.

Nagy László

Az Európai Unió új Erdészeti Stratégiája

Szepesi András előadása a VM konferenciáján

2013. október 4-én az Európai Unió 2014-2020 közötti költségvetési időszakának várható erdészeti támogatásairól tartott konferenciát a Vidékfejlesztési Minisztérium. A rendezvény szakmai programjának keretében hangzott el Szepesi András a VM szakmai főtanácsadójának előadása, „EU Erdészeti Stratégia 2020-ig” címmel. Az előadás során elhangzottakat — a téma aktualitása és kiemelt fontossága miatt — kiegészített és szerkesztett változatban adjuk közre, azzal a céllal, hogy az Erdészeti Lapok szakmai mellékleteként megjelent uniós erdészeti stratégia értelmezési sorvezetője legyen.

Az Európai Unió (EU) történetét már sokan és sokféle módon elemezték, értékelték. Aligha vitatható, hogy a második világháborút követően az EU előfutáraként létrejött Európai Szén- és Acél Közösségtől (1951) hosszú és rögös út vezetett az Európai Unióig, a tagállamok magas fokú integrációját rögzítő Lisszaboni Szerződésig. A folyamat kezdeti, dominánsan politikai indíttatását – egy újabb világegés elkerülése érdekében az európai hatalmak (elsősorban Németország, Franciaország és Olaszország) szorosabb összekapcsolását – fokozatosan a gazdasági motiváció váltotta fel. A gazdasági racionalitás az élet egyre több területén kényszerítette ki az európai országok magasabb fokú integrációját. A tőke és a munkaerő szabad áramlása tovább tágitotta a gazdaság mozgásterének nemzeti kereteit, a fejlődési lehetőségeket, miközben a közös politikák, mint például az agrárpolitika vagy az energiapolitika a hatékonyabb működés mellett az adott szektor pozícióinak javítását is elősegítette.

Az unió története nagyon leegyszerűsítve a nemzetállamok közti integráció története, melyet nem egy felső hatalom vezérel, hanem maguk a tagállamok. Az EU működésének kereteit, fejlődésének irányát alapvetően a tagállamok nemzeti érdekei határozzák meg a saját maguk által elfogadott játékszabályok betartásával. A haladás irányát és mértékét végső soron a nemzeti érdekek összessége, mint eredő jelöli ki, határozza meg az érdekek ütközése szabja meg. A globalizáció révén a nemzeti érdeke-

ken gyakran átívelő gazdasági érdekek tovább árnyalják a képet és jelentős befolyást gyakorolhatnak a folyamatokra, mint láttuk ezt a 2008-ban kialakult gazdasági válság és annak utóhatásai kapcsán.

Az erdészeti ágazat hosszú időn keresztül inkább „külső szemlélője” volt az EU-n (és annak jogelőd szervezetein) belül zajló folyamatoknak. Az erdészek megelégedtek és biztonságosabbnak tartották a nemzeti politikák nyújtotta kereteket, lehetőségeket. Többségük legtöbbször érzékenyen elutasította az unió fejlődésére jellemző integráció gondolatát. Ennek ellenére – a közös érdekek mentén – néhány területen, mint pl. a szaporítóanyag-előállítás és -forgalmazás az 1960-as, az erdőkárok (légszennyezés, erdőtüz) felmérése, megelőzése az 1990-es, az illegális fakitermelés és fakereskedelem visszaszorítása az utóbbi években, egységes szabályozás alakult ki az európai közösség keretében. Az erdőtelepítés és számos erdészeti intézkedés fokozatosan helyet kapott a vidékfejlesztési támogatások közt. Az erdészeti témák – ha nem is nagy súllyal –, de megjelentek az közös kutatási, valamint a strukturális vagy természetvédelmi forrásokból finanszírozott projektek között. Az erdőket fenyegető veszély (légszennyezés) csökkenésével ezek az integrációs folyamatok némileg lelassultak, esetenként módosult a célterületük (a légszennyezés helyébe a szélviharok okozta károk, a klímaváltozás és energiapolitika, az illegális fakereskedelem visszaszorítását segítő intézkedések léptek).

Miközben az erdészek nem láttak fantáziát az európai szintű integrációban, más ágazatok felismerték az ebben rejlő lehetőséget, vagy a tudomány és a gazdaság fejlődése kényszerítette ki a szorosabb, jobban koordinált együttműködést. Mindezek eredményeként egyre több, az erdészeti ágazatot is érintő, arra hatást gyakorló uniós politika és szabályozás született, melyek megalkotása során az erdészeti ágazat szempontjait, érdekeit csak korlátozottan vették figyelembe. Az erdészszakmának fokozatosan rá kellett jönnie, hogy teret, pozíciót kell nyernie a közösségi folyamatokban. „Nem kell szorosra a húsos fazék mellé állni, de legalább hosszú legyen a kanalunk nyele.” Mivel az ágazat meghatározó képviselői

(különösen a skandináv országok, Németország) továbbra sem szándékozták erdészeti politikájuk nemzeti önállóságát feladni, az erdőgazdálkodás közösen belüli pozícióját az ágazat az 1998-ban elfogadott EU Erdészeti Stratégián keresztül kívánta megerősíteni, javítani.

A stratégia jól összefoglalta a fenntartható és többcélú erdőgazdálkodás alapelveit, kereteit. Megerősítette az Európai Erdők Miniszteri Konferencia ülésein elfogadott határozatok, továbbá az erdőkre vonatkozó, hatályos EU jogszabályok végrehajtását, az azokban kitűzött célok elérésének fontosságát. Kiemelte a légszennyezés erdőkre gyakorolt hatására, az erdőtüzekre, az erdészeti információra, a vidékfejlesztés erdészeti intézkedéseire, a génkészletek és a biodiverzitás védelmére, a NATURA 2000 hálózatra, a kutatásra és fejlesztésre, az akkor még csatlakozás előtt álló kelet-európai országok támogatására vonatkozó EU szintű szabályozást, mint a stratégia irányainak legfontosabb kijelölőit. Óvatos volt a célok megfogalmazásában, azok részletesebb kibontására a rendkívül tömör megfogalmazás miatt nem volt lehetőség. Fontos eleme volt a stratégiának a tagállamok informálását, az erdőket, az erdőgazdálkodást érintő ügyek EU-n belüli koordinálását, az erdészeti kezdeményezések érvényesítését segítő fórumoknak, az Állandó Erdészeti Bizottságnak és az Erdő és Parafa Tanácsadó Testületnek a megerősítése. Előbbi az Európai Bizottság mellett működő konzultatív, tanácsadó testület, melybe a tagállamok felelős minisztériumai delegálnak képviselőket, utóbbi az erdőgazdálkodás és az erdőipar szakmai szervezeteit tömörítő tanácsadó szervezet. A stratégia végrehajtásáról a tagállamok és az Európai Bizottság közösen gondoskodott. Jelentős lendületet adott a végrehajtásnak a 2007-2011-es időszakra elfogadott Erdészeti Cselekvési Terv, melynek keretében a versenyképesség, környezet, életminőség, koordináció és kommunikáció témakörben megvalósított 18 akció keretében – pl. vidékfejlesztés erdészeti intézkedések, zöld közbeszerzés, erdészeti monitoring, klímaváltozás, globalizáció hatása az erdészeti ágazatra – konkrét eredményekkel záruló munka folyt.

Az 1998-ban elfogadott erdészeti stratégiában lefektetett alapelvek azóta sem avultak el, változatlanul érvényesek. Az eltelt 15 év során a társadalomnak az erdők javai, szolgáltatásai, összefoglaló és divatos szóhasználatlaltal ökoszisztéma-szolgáltatásai iránti igénye jelentősen növekedett, emellett erősödött ez erdők megőrzésére, egészségi állapotuk megővására irányuló felelősség érzet. Az erdőgazdálkodást érintő területeken, kiemelten a klímaváltozás, energiapolitika, agrárpolitika, természetvédelem, vízgazdálkodás területén bekövetkezett változások és a 2008-ban kezdődött gazdasági válság hatásai rádobhentették az erdészeket, hogy a korábban elfogadott erdészeti stratégia már nem biztosítja kellő hatékonysággal az ágazati érdekek érvényesítését az EU-ban. Köztudomású, hogy az EU „klíma és energia csomagja” keretében elfogadott három 20-as célkitűzés (üvegházhatású gáz kibocsátás 20%-os csökkentése, a megújuló energiaforrások arányának 20%-ra növelése és az energiahatékonyság 20%-os növelése), az EU természetvédelmi jogrendszere, a NATURA 2000 területek kijelölése vagy az agrárgazdaság korábbi túltermelésével szemben az élelmiszer-elátás biztonságának előtérbe kerülése

jelentős hatást gyakorolt és gyakorol az erdőgazdálkodásra. Csak egyetlen példát kiragadva az EU klímavédelmi és megújuló energia célkitűzéseiből, a megújuló energián belül a biomasszára alapuló energia előállításra betervezett 2020-as célkitűzés eléréséhez az EU-tagországok jelenlegi teljes fakitermelésével azonos mennyiségű biomassza energetikai célú felhasználására lesz szükség. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az EU erdeiben évente képződő növedék teljes mértékben kitermelésre kell, hogy kerüljön (jelenleg a növedék 60-65%-a kerül kitermelésre) és a többlet kitermelés kizárólag energia termelés formájába hasznosuljon. A fa mint energiaforrás iránti igény növekedése azonban egyértelmű, még akkor is, ha ennek a biomasszáknak egy részét már ma is, a jövőben pedig várhatóan tovább növekvő mértékben az EU-n kívüli forrásokból szerzik be. Emellett a klímapolitika és a gazdaság fejlesztés keretében a fára alapozott energiatermelés növekedését összhangba kell hozni az erdők szénmegkötő képességével kapcsolatos elvárásokkal, valamint a fa mint alapanyag és a feldolgozott fatermék mint tartós szénlekötő iránti igény várható növekedésével. Mindezen kérdéseket a többcélú erdő-

gazdálkodás komplex rendszerének holisztikus szemléletű értékelése alapján lehet kiegyensúlyozottan és hatékonyan értékelni, megtervezni és megvalósítani.

Mivel az EU alapszerződésekben továbbra sem szerepel az erdőgazdálkodás, az ágazat pozícionálása, helyzetének javítása érdekében elengedhetetlen volt egy korszerű, középtávú koncepció – egy új (megújított) stratégia – kidolgozása és elfogadása.

A közös EU politikákkal ellentétben, ahol a stratégia- vagy jogszabály-alkotásban az Európai Bizottságé (Bizottság) a vezető szerep, az erdészeti stratégia megújítását a tagállamok kezdeményezték és készítették elő. Az új stratégia tartalmi elemeit a Bizottság mellett működő tanácsadó szervezet (a korábban már említett Állandó Erdészeti Bizottság) dolgozta ki 2011-2012-ben, majd a dokumentum véglegesítését már a Bizottság végezte el. A Bizottság belső erőviszonyai és az erdőgazdálkodásra hatást gyakorló szektorok ellenállása miatt az új erdészeti stratégia kiadása késett. Érzékelve a folyamat elakadását, szakmánkban csak ritkán tapasztalható összefogással, a kormányzati szervek és a szakmai szervezetek egységes és határozott fellépésének eredményeként si-

Tagdíj
befizetési
felhívás!

Tisztelt Tagtársak!

Az Országos Erdészeti Egyesület küldöttgyűlése változatlanul hagyva, a következőkben állapította meg a 2014. évi tagdíjakat:

Tagdíj kategória	Éves tagdíj, 2014.
Kedvezményes (diák, GYES-GYED, munkanélküli, külföldi)	1200.- Ft
Nyugdíjas	3600.- Ft
Aktív dolgozó	9600.- Ft

**A tagdíj
befizetésének
határideje:
2014. január 31.
péntek**

A tagdíj igény esetén két részletben fizethető. Az első részlet fizetésének határideje: 2014. január 31. (egész éves vagy 6 havi tagdíj). A második részlet fizetésének határideje: 2014. június 15. (hat havi tagdíj).

A fizetés történhet:

1. Egyénileg az Erdészeti Lapok 2013. decemberi számához mellékelt vagy a helyi csoport titkároknál beszerezhető postai csekken. FIGYELEM! A lekérdezési kód változása miatt az esetleg még meglévő, több évvel ezelőtti csekkek nem használhatók, csak a 2012-ben vagy ezután kiosztott csekkeken történhet a befizetés!
2. Egyénileg banki átutalással az Országos Erdészeti Egyesület K&H Banknál vezetett **10200830-32310126-00000000** számú bankszámlájára. Banki átutalás esetén a közlemény rovatban a **befizető nevét, tagsági kártya számát és lakcímét** kérjük megadni, ezek hiányában a befizető azonosítása problémás lehet.
3. Csoportosan a helyi csoportokon keresztül. A helyi csoportok a befizető tagok nevét, tagsági kártyaszámát és címét tartalmazó lista mellékelésével csekken vagy átutalással küldik be az összegyűjtött tagdíjakat.

A tagsági kártyák érvényesítése a helyi csoportokon keresztül kiosztott matricával történik, a 2013-as kártyák 2014. február 28-ig érvényesek.

Tisztelettel kérem a tagdíjfizetéssel kapcsolatos határidő betartását!

Minden Tagtársunknak áldott Karácsonyt és boldog Új Évet kívánok!

Budapest, 2013. december 1.

Lomniczi Gergely
főtitkár

került elérni, hogy a Bizottság 2013. szeptember 20-án elfogadta és közzétette az új erdészeti stratégiát.

Az új erdészeti stratégia átvette az 1998-as stratégiában megfogalmazott, a fenntartható, többcélú erdőgazdálkodással kapcsolatos alapelveket. A korábbi stratégiához képest jelentős változás, hogy világosan és röviden összefoglalja ezeket az alapelveket és szintén röviden összegzi az elérendő célokat. Célul tűzi ki a bizonyíthatóan fenntartható, többcélú erdőgazdálkodást, az egyes erdőfunkciók összhangjának biztosítása mellett a társadalmi igények széles körű kielégítését, az erdőalapú értéklánc versenyképességének javítását, az erdők hozzájárulását a bioalapú gazdaság megvalósításához.

A fenntartható, többcélú erdőgazdálkodást nyolc prioritási területre rendezten tárgyalja, melyeken belül a konkrét tennivalókat stratégiai iránymutatók formájában jelöli meg.

Prioritási területek:

1. Vidéki és városi közösségek támogatása – vidékfejlesztés erdészeti intézkedései, nemzeti támogatások egyszerűsítése.
2. Az erdőalapú iparágak, a bioenergia, a zöld gazdaság versenyképességének és fenntarthatóságának javítása – a fa alapanyag és energetikai célú felhasználása, a fatermékek promóciója, az erdőipar fejlesztése, a fenntarthatóság kritériumok kidolgozása.
3. Klímaváltozás – az erdők mitigációs és adaptációs képességének javítása.
4. Az erdők védelme és az ökoszisztéma-szolgáltatások erősítése – az erdők védelmi funkcióinak erősítése, a biodiverzitás védelme, az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése, az erdőkárok megelőzése, csökkentése.
5. Erdészeti információs és monitoring rendszer fejlesztése – európai és tagállami szintű információs bázisok fejlesztése, összehangolása.
6. Erdészeti kutatás és innováció erősítése az EU programokban.
7. Az erdőkkel, az erdőgazdálkodással kapcsolatos ügyek koordinálásának javítása az EU és a tagállamok szintjén, a társadalmi kapcsolatok javítása.
8. Az EU hatékonyabb és koordináltabb fellépése az erdőt, erdőgazdálkodást érintő nemzetközi folyamatokban.

A stratégiában, ezen belül a prioritási területek keretében kijelölt feladatok jól lefedik az erdők gazdasági, védelmi, szociális funkcióit. Kiegyensúlyozottsága mellett is érzékelhetően nagy hangsúlyt kap a gazdasági funkcióban rejlő lehetőségek hatékonyabb kihasználására. A stratégiai iránymutatók a prioritási területeken belül már konkrétan meghatározzák a cselekvési irányokat, kijelölik a legfontosabb feladatokat. Szintén új elem, a stratégia 2020-ra koncentráló időkerete. A végrehajtást és a stratégia további aktualizálását erősíti a 2018-ra tervezett felülvizsgálat.

Az Európai Unió új Erdészeti Stratégiájának szövege már magyar fordításban is elérhető. Csak javasolni tudjuk, hogy minél többen ismerjék meg a dokumentumot, mely az elkövetkező hét évben meghatározó vezérfonala lesz az EU erdőgazdálkodással kapcsolatos akcióknak, szabályozásának és támogatási rendszerének. Tekintetjüket korlátnak, a Bizottság fondorlatos elképzelésének, „ellenségnek”, vagy lehetőségnek, „szövetségesnek”. Egy biztos, az erdészeti ágazaton kívüli folyamatok, az EU szakpolitikák és szabályozások továbbra is számottevő hatást gyakorolnak majd az erdészeti ágazatra. Érdemes minden eszközt megragadni, hogy mi erdészek, ne csak szemlélői, de formálói is lehessünk az EU fejlődésének.

Közös, EU szintű erdészeti politika hiányában a stratégiához nem volt lehetőség egy elkülönített költségvetést hozzárendelni. A stratégia megvalósítása a Bizottság és a tagállamok közös, sok esetben önkéntes erőfeszítésére, a tagállamok nemzeti forrásaira és a közös EU politikákhoz kötődő pénzügyi alapokra támaszkodik. A stratégia megvalósítása során az abban foglaltakat az erdészeti kezdeményezések megvalósítása mellett az erdőgazdálkodást, az erdőköt érintő szakpolitikáinak fejlesztése, az ágazati stratégiák kidolgozása és megvalósítása, a jogalkotás során a Bizottság figyelembe fogja venni. Az új erdészeti stratégia elősegíti, hogy az erdészeti ágazat megkerülésével nem születhetnek az erdészeti ágazatot érintő döntések az EU-ban. A stratégia alkotóelemei várhatóan fokozatosan beépülnek majd a tagállamok nemzeti erdőprogramjaiba, a nemzeti jogalkotásba, egyéb, az erdők ügyét érintő, nemzeti stratégiai dokumentumokba, ami tovább erősíti az erdőgazdálkodás pozícióit. Ha elkülönített forrással nem is rendelkezik a stratégia, a megvalósítására mégis jelentős források állnak majd

rendelkezésre az EU 2014-2020-as pénzügyi időszakában, melyek közül kiemelkedő jelentőségű a Vidékfejlesztési Alap (várhatóan az ágazatba kerülő EU-s források 90%-át biztosítja), továbbá a Life+ (természetvédelem) a strukturális alapok (régiók fejlesztése) és a Horizont 2020 (kutatás, innováció).

A stratégia röviden bemutatott prioritási területein belül meghatározott iránymutatók kijelölik a fontosabb feladatokat, azonban a stratégia jellegeből fakadóan ezeken belül már nem határoznak meg további prioritásokat és ütemezést. A végrehajtás egyik fontos eleme lesz a feladatok közti prioritások és az ütemezés kidolgozása, amit célszerűen egy cselekvési terv (korábbi stratégia esetében a 2006-2011-es cselekvési terv) keretében, vagy az Állandó Erdészeti Bizottság munkatervében lehet majd meghatározni.

Az új stratégia, annak tanácsi és parlamenti elfogadása után léphet hatályba. A Mezőgazdasági és Halászati Tanács már a stratégia megjelenésekor üdvözölte annak kiadását. A litván elnökség haladéktalanul megkezdte az elfogadást megerősítő Tanácsi Következtetések összeállítását. Remélhető, hogy 2014. első hónapjaiban, a görög elnökség első eredményei közt jegyezhetjük majd a stratégia tanácsi elfogadását.

Hosszadalmasabbnak tűnik a stratégia parlamenti jóváhagyása, amelyre csak a jelentéstevő kijelölése és jelentésének összeállítása, megvitatása után, reményeink szerint még ebben a parlamenti ciklusban, 2014. első felében kerülhet sor.

Közös EU szintű erdészeti politika hiányában az új Erdészeti Stratégia lehet a jövőben az erdészeti ágazat érdekérvényesítésének egyik alapidokumentuma, a fejlesztési irányok meghatározója, ezért annak megismerése, a végrehajtásban történő közreműködés az erdőgazdálkodásban, az erdőiparban dolgozók közös feladata. A stratégia nem tartozik az EU klasszikus jogi aktusai közé, ezért végrehajtása nem kötelező. Mégis kiemelt jelentőségű lehetőség az erdőgazdálkodás további fejlesztésére, elismertetésére, érdekeink hatékonyabb érvényesítésére. Javasolom, dolgozzunk együtt a megvalósításában!

Forrás: Szepesi András – EU Erdészeti Stratégia 2020-ig – előadás (VM konferencia)

Szerkesztette: **Nagy László,**
Kép: **Nagy László**

Az Országos Erdő Tanács

Mint arról az Erdészeti Lapok novemberi száma is hírt adott, a múlt hónapban a tanács tagjai Zambó Pétert, az OEE elnökét választották az újjáalakuló Országos Erdő Tanács elnökévé. Rövid összefoglalónkban a tanács működésének hátterét ismertetjük.

Idén nyáron kormányhatározat (1378/2013. (VI. 27.) Korm. határozat) rendelkezett az Országos Erdő Tanács átalakításáról. Az új szervezet abban a lényeges pontban különbözik az eddigi az erdőtörvény alapján működő elődjétől, hogy már „nemcsak” a vidékfejlesztési miniszter, hanem közvetlenül a Kormány tanácsadó testülete. A Tanács működésének egyik legfontosabb célja, hogy a Kormánynak segítséget nyújtson az erdőgazdálkodást érintő kérdések megtárgyalásában. Munkája során véleményezhet, javaslatot tehet, tanácsot adhat, amivel a jogszabályalkotók szándéka szerint kiemelten fontos szerepet játszik az erdészetpolitikai célok megfogalmazásában, az erdőgazdálkodás, erdővédelem, erdészeti igazgatás, erdészeti oktatás és kutatás szakmai és érdekképviseleti szervezeteinek erdészeti ágazatot érintő egységes álláspontjának megformálásában. Fontos a kormányhatározat azon célkitűzése is, hogy a Tanács az erdőhöz fűződő érdekek közötti összhang megteremtése érdekében munkálkodik.

A Tanácsnak tizenhat tagja lehet, akiket legfeljebb három évre a vidékfejlesztési miniszter nevez ki. Az ősszel felállt testület tagjainak mandátuma így 2013. október 28-tól visszavonásig vagy 2016. október 28-ig szól. A kormányhatározat alapján a Tanácsban egyenlő arányban vesznek részt az államigazga-

tás, az erdőtulajdonosi és gazdálkodói réteg és a szakmai civil szervezetek, az erdészeti kutatás, valamint a természetvédelmi, turisztikai civil szervezetek képviselői. Az új rendelkezés szerinti Tanács megalakulásakor a miniszter élt a lehetőséggel, és a legszélesebb körben, tizenhat szervezet képviselőit kérte fel a Tanács munkájában való részvételre. Jelenleg az Országos Erdő Tanács összetétele a következő: *E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület, Eötvös Lóránd Tudományegyetem, Erdészeti Tudományos Intézet, FAGOSZ, Kerekerdő Alapítvány, Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége, Magyar Madártani Egyesület, Magyar Tudományos Akadémia, NÉBIH Erdészeti Igazgatóság, Nemzetgazdasági Minisztérium, Nyugat-magyarországi Egyetem, Országos Erdészeti Egyesület, Pro Silva Hungária Egyesület, a Vidékfejlesztési Minisztérium erdészeti igazgatási részlege, a Vidékfejlesztési Minisztérium természetvédelmi igazgatási részlege, WWF Magyarország.*

A Tanács tagjai a 2013. november 6-i alakuló ülésen Zambó Pétert, Egyesületünk elnökét választották meg elnöknek.

A Tanács ülései csak abban az esetben nyilvánosak, ha erről a Tanács külön dönt, de az üléseken meghívottak tanácskozási joggal részt vehetnek. A kormányhatározatban szereplő feladatok között fontos pont, hogy a Tanács munkájáról tájékoztatja a közvéleményt, így várható, hogy a jövőben az

eddiginél több információt kap ágazatunk e fontos szervezet működéséről.

Mindezek mellett a Tanács maga határozza meg ügyrendjét. A kormányhatározat legalább évi egy alkalommal ír elő kötelező ülést, de az elnök döntése, vagy a tagjainak kezdeményezése alapján ennél gyakrabban is ülésezhet a Tanács. A titkársági feladatokat a Vidékfejlesztési Minisztérium látja el. Ők küldik ki az elnök által jóváhagyott napirendet, és állítják össze az ülésről készített emlékeztetőt. A Tanács egyszerű szótöbbségi szavazással hoz határozatot.

Az Országos Erdő Tanács – megfelelően előkészített működés esetén – igen fontos szereplőjévé válhat az ágazati politikának. Súlyát tovább növelheti, ha sikerül rendszeres munkakapcsolatot kialakítania az ágazatunkat érintő egyes részterületeken működő egyéb tanácsadó szervezetekkel, mint például a természetvédelmi kérdésekben illetékes Országos Környezetvédelmi Tanáccsal vagy az Országos Vadgazdálkodási Tanáccsal.

Az Országos Erdészeti Egyesület az újjáalakulás kapcsán ismételten feljánlotta felületeit a Tanács működésével kapcsolatos tájékoztatások megjelentetéséhez a titkársági feladatokat ellátóknak. Remélhetőleg a rendszeres információadás beépül a Tanács ügyrendjébe, kialakul annak a rendje, így a jövőben folyamatosan részletesebb és naprakészebb ismereteket szolgáltatathatunk e régi-új kormányzati tanácsadó szerv működéséről.

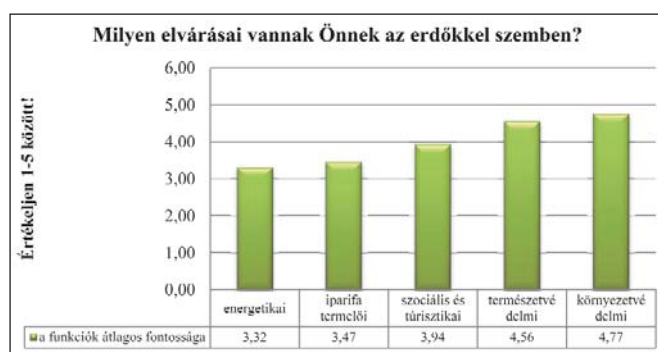
Lomniczi Gergely

Az erdők megítélése a felnőtt magyar lakosság körében

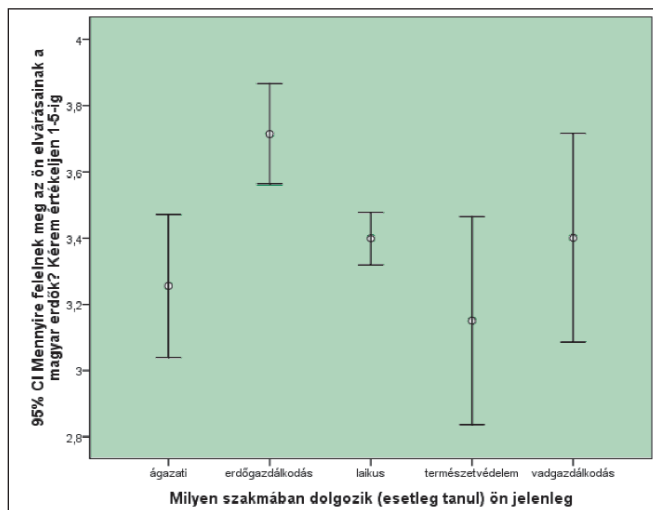
A korábbiakban már bemutattuk, hogy a társadalom hogyan vélekedik az erdészekről és szakmájukról. Vizsgálatom második felében arra voltam kíváncsi, hogy az emberek miképpen gondolkoznak az erdőről, mi az, ami számukra a legfontosabb az erdők kapcsán. Két alapkérdés merült fel bennem. Az egyik, hogy milyen szerepet várnak el az emberek az erdőtől, a másik pedig, hogy szerintük, ezt a funkciót most mennyire töltik be.

A kutatás módszertani részéről az előző részben (az erdészek társadalmi megítélése) olvashattak. Igyekeztem olyan módon feltenni kérdéseimet a kérdőívekben, hogy azokat többé-kevésbé meg lehessen választani a magyar erdők rendezési irányvonalával. Az 1. ábrán látható, hogy a megkérdezettek az erdők környezetvédelmi és természetvédelmi funkcióját tartják a legfontosabbnak, ezt a szociális és turisztikai szerepek követik, és a legkisebb jelentőség jutott a tűzifa és az iparifa termelésének. Az erdők funkcióinak fontossági sorrendje – statisztikai vizsgálataim (Chi² próba, Cramer féle kapcsolatindex) alapján – független a figyelembe vett demográfiai viszonyoktól. Ennek ellenére megvizsgáltam, hogy szakmai csoportonként mekkora különbségek vannak a funkciók megítélése között. Amikor az egyes szakmák által kialakított értékítéleten belüli szórásokat vizsgáltam, akkor azt tapasztaltam, hogy a legkisebb különbség az erdészek körében van, ami azt mutatja, hogy a többcélú természetközeli erdőgazdálkodás elvét szakmánk egységesen támogatja. Azt is megállapíthatjuk, hogy a természetvédelmi szaktevézettségű csoport a legnagyobb mértékben tesz különbséget az erdők egyes szerepei között, különösen a gazdasági funkciók kárára. Ettől nem sokkal marad el a függetlenek csoportja, azt is mondhatnánk, hogy a természetvédők ítélete van a legközelebb a társadalom véleményéhez.

1. ábra: Az erdőtől elvárt igények a felnőtt magyar lakosság (n=520) körében

A 2. ábrán láthatjuk, hogy szakmai csoportosításban hogyan alakult a válaszok varianciája. A „laikusok” egységesen kb. 3,4-esre (1-5-ig skálán) ítélik meg az erdők állapotát saját igényeik és szépségérzetük szerint. Az erdészek ennél jobbra, a természetvédők pedig rosszabbra értékelik erdeinket. Más agrárágazatokban dolgozók, akiknek kapcsolata van az erdészekkel, erdőkkel és szakmai rálátásuk is van, illetve a vadgazdálkodók jelentik az erdészek és természetvédők közti köztes lépcsőfokot.

2. ábra: Az erdők megítélése (1-5 között, 5=tökéletes, 1= egyáltalán nem jó) a különböző szakmai csoportok szerint (Σn=520)

Az elmúlt korszakok főként gazdasági igényű szemléletet tükröztek az erdőkkel kapcsolatban. A közvélemény értékítélete az erdők kapcsán is, párhuzamban más szociális és gazdasági folyamatok megítélésével, jelentős változásokon megy keresztül. Érezhető, hogy a szociális és kulturális környezetbeli átalakulások jelentős hatással vannak arra, hogy az emberek mit is várnak el az erdőtől. Napjaink elsődleges rendeltetési adatait összehasonlítva az 1983-as adatokkal, jelentős változásokat tapasztalunk. A gazdasági rendeltetésű erdők aránya 83,6%-ról 62,6%-ra, a közjóléti (szociális, turisztikai és oktatási rendeltetés) 3,5%-ról, 1,1%-ra, vagyis közel felére csökkent, a védelmi rendeltetésű erdők aránya pedig 12,9%-ról 36,3%-ra növekedett. A védelmi rendeltetésű erdők arányának növekedése mellett a természetvédelmi rendeltetés aránya nőtt a legjobban. Ezek az arányváltozások láthatóan valamilyen párhuzamban vannak a lakosság igényeinek változásával. A végbement változásoknak jelentős gazdasági hatásai vannak, hiszen a védett területeken fennálló korlátozások miatt az erdőgazdálkodási ágazat jelentős bevételkiesést szenved el. A társadalom nehezen ismeri fel, hogy a többcélú, tartamos erdőgazdálkodás minden igényt ki tud elégíteni, a természet károsítása és jelentősebb gazdasági veszteségek nélkül. A fatermékek termelésének egyre kisebb jelentőséget tulajdonítanak, és a természeti környezet védelmét helyezik előtérbe, miközben a fát széles körben felváltották a másodlagosan előállított fa-műanyag kompozit termékek, amelyek a fához képest magasabb környezeti terheléssel gyárthatók.

Záró gondolatként Kaán Károly szavait idézném fel, aki már közel száz éve megfogalmazta azt, amit a fenti tanulmány eredményeinek tükrében ma is fontosnak tartok: „Gondoskodnunk kell, hogy már az iskolában megszerettes-sük az ország népével a fát és az erdőt. Megismertessük annak nagy közgazdasági jelentőségével s ezúton valamint egyéb társadalmi akcióival biztosítsuk hazánk lakosságában az erdő megbecsülését...” (Kaán 1920).

Folcz Ádám

doktorandusz, NyME EMK EMEVI

Házi berkenye

www.azevfaja.hu

Őseink a honfoglalás után már itt, a Kárpát-medencében vehették át a szlávoktól a berkenye nevét. Erre utal a szlovén 'brekinja', a horvát 'brèkinja', és a szlovák 'brečina'. Ezek a rokon hangzású kifejezések viszont inkább a barkócaberkenye nevét jelenthették, mivel a házi berkenyére külön nevet használnak a körülöttünk élő szláv népek (szlovén 'skorš', horvát és szlovák 'oskoruša', cseh 'oskeruše domácí'). A román pedig a barkócafát 'sorb de câmpie'-nak, a házi berkenyét viszont 'scoruș'-nak mondja.

Magyarországon a középkorban három falu kapta berkenyéről a nevét. Mindhárom település olyan helyen fekszik, ahol a házi berkenye őshonos lehetett. Az egyik a Nógrád megyei Berkenye, aminek első írásos említése 1299-ből 'Werebenye'. A második az erdélyi Mezőségeen fekvő, a Kolozs megyei Mocsjárás központtól délre, mintegy 10 km-re található Berkenyes (rom. Berchieșu), magyar református szórvánnyal. Első említése 1332-ből 'Berekenes'. A harmadik falu, Bergenyő szintén az erdélyi Mezőségeen található, annak is a déli, a régi maroszei járásában. Az 1876-os megyereform után Maros-Torda vármegyébe besorolt magyar többségű, refor-

A házi berkenye kultúr-története és hasznosítása

Dr. *Sommevend Imre* – okl. erdőmérnök, ny. botanikai felügyelő

mátus vallású község hivatalos neve 1913-ban Mezőbergenye lett és jelenleg is az, a mai hivatalos román neve pedig Berghia.

Számos magyar település határának dűlő-(földrajzi) nevei között is jellemzően előfordul a 'berkenye', 'berkenyész' kifejezés. (Barnag: 'Koszos berkenye', Balatonalmádi: 'Berkenye-köz', Csopak: 'Berkenye-kút', Aszód: 'Berkenyész', 'Berkenye-megye'). A tapolcai járásban Balatoncsicsón, Köveskálón, Zalagyömörön és Lesenceistvádon léteznek hasonló összetételű helynevek. A mai Zala megye területén 20 falu határában találunk berkenyész helynevet. Érdekes rápillantani ebből a szempontból Erdély helyneveire, oda, ahol nem minden vidéken őshonos a berkenye. Szabó T. Attila hatalmas művéből, az Erdélyi Szótörténeti Tárból kiderül, hogy a 'berkenyefa', 'berkenyész' kifejezések közül egyedül csak a Hunyad megyei, Maros mentén fekvő Branyicska község grófi gyümölcsösét leíró iratban takarja a házi berkenye gyümölcsfafajt a felsorolás 1756-ból. A többi említés minden bizonnyal a barkócaberkenye fafajtra utal.

Megfigyeléseim szerint a Balaton-felvidéken a kissé konzervatívabb, a régi hagyományaikhoz erősebben ragaszkodó svábok által művelt szőlőhegyekben maradtak fenn jobban a házi berke-

L. Fuchs színezett metszete a házi berkenyéről 1543-ból (New Kreüterbuch, Taschen Verlag, Köln, basonnás kiadás, 2001.)

nyék (pl. a Pécselyi szőlőhegy felső fele, amit a vöröstói, barnagi és nagyvázsonyi svábok birtokoltak). A Veszprém megyei németység mára már egyáltalán nem ismeri ősei anyanyelvén a házi berkenyét. Pedig németországi származási helyeikről magukkal hozták ennek a gyümölcsnek az ismeretét is, csak a zordabb bakonyi falvakban nem termelt meg régen sem a házi berkenye, csupán a Balaton-felvidéken. Ott viszont jóval kevesebb volt a német eredetű „svábság”. Szinte az utolsó pillanatban, 2000-ben sikerült rábukkanom egy olyan rendkívül idős, akkor 103 éves gazdára, Timmer Antalra Vöröstó községben, Nagyvázsony mellett, aki meg tudta mondani ősei nyelvén, hogy hogyan hívták a házi berkenyét. Hosszas gondolkodás után közölte: „sparul baum”. Ez a kifejezés jól összevág a német szakirodalom adataival. És valóban: a 15–16. században: 'Sprebern', 'Sperbel', 'Sperwerbaum'-ként ismerték, ahogy Prof. W. Kausch-Blecken erdésztanár (Göttingen) igen részletes és egyedülálló házi berkenye monográfiája is tárgyalja.

Az őszi lombszínéződése különösen gyönyörködtető. (A cikk fotói a szerző felvételei)

A Gutenberg utáni kor első évszázadában hatalmas virágzásnak indult, csodálatos metszetekkel illusztrált füveskönyvek (a 16. századi 'Kräuterbuch'-ok) Európa-szerte már részletesen tárgyalják a házi berkenyét, utalva termésének gyomorra és belekre gyakorolt „áldásos” hatásaira. Ezek közül is kitűnik *Leonbard Fuchs* (1501–1566) kiemelkedően élethű, színezett, egész oldalas fametszetekkel illusztrált „Új füveskönyv”-e ('New Kreüterbuch', Basel, 1543). Abban a CCCXXVII. metszeten látható a házi berkenye fa, érett, sárgás termésekkel, élethűen ábrázolt lombozattal.

A magyar nyelvű fűvészet irodalmában a berkenyét nyomtatásban először *Melius Péter* (1515–1572) tárgyalja 1578-as, kolozsvári kiadású „Herbárium”-ában meglehetősen röviden: „az aszú berkenyét ha borban iszod, megállítja az hasnak folyását”. Ugyanebből a korból tartalmaz a berkenyékre rendkívül érdekes magyar nyelvű adalékokat *Lencsés György* (1530–1593) erdélyi fejedelmi orvos kéziratban fennmaradt műve, amely eddig sajnos csak elektronikusan férhető hozzá *Prof. Szabó T. Attila* jóvoltából. A rendkívül gazdag tartalmú és veretes nyelvű gyűjteményben három helyen találunk utalást a berkenyékre, azok gyógyító hatására.

Ezeket a korai műveket követi a magyar kertészeti irodalom első hatalmas munkája, *Lippay János* „Posoni Kert”-je (1664, Nagyszombat), amelynek befejező kötete 'Gyümölcsös Kert' címmel jelent meg 1667-ben Bécsben. A 'berkenye-fáru' (azaz a házi berkenyeről) másfél oldalon át ad részletes leírást. Kitűnő megfigyeléseiből származó információi alapján részletesen tárgyalja a termése alakjának alma és körte formáját, a magvetéssel és az oltással való szaporítását, a fa testében károsító 'vörös szőrös féreg', a nagy farágó pille (*Cossus cossus* L.) elleni védekezést, a szalmába eltett termés utóérlelését, a vérhas elleni felhasználását, a berkenyéből való bor- és ecetkészítést, valamint a jól gyalulható faanyagát.

A 18. században, különösen annak végén aztán megszorodtak a magyarországi híradások a berkenyéről. *Grossinger János* (1728–1803) komáromi jezsuita tudós csak röviden emlékezik meg a berkenyéről, míg az ízes és veretes magyar nyelven író, de rejtélyes életű *Veszelszky Antal* (1730–1798) híres munkájában a házi/fojtós berkenyeről bővebben is ír: „nálunk a szőlő-hegyeken elég terem, és imitt-amott szereti a hegy-oldalakat. Gyökér-hajtásokról és magról szaporítatik, de tán tsak a' madarak által...”. „Sajtó sróf-

nak, puska-ágnak és egyéb szerszámoknak [használgják], mellyeknek tartóssága kemény fát kíván, hogy hamar el ne kopjanak. Aszalt gyümölte, tudja az egész világ, hogy a vér-hasban kínlódóknak borban főzve kész orvosság, még pedig tsalhatatlan, ha eszik, 's isszák”.

A 19. század második felének egyre szaporodó kertészeti irodalma (szakkönyvei és folyóiratai) mindig megemlíti a berkenyét mint gyümölcsöt, de már a „nem jelentős” kategóriában. *Rudinai Molnár István*, e század végének vezető gyümölcsésze ezt üzeni egyik olvasójának az általa szerkesztett „Gyümölcskertész”-ben: „Berkenyefát hazánkban egy faiskola sem szaporít, mert nem keresik”(1894). Szerencsére azonban nem lehetett a helyzet ilyen reménytelen, mert a Balaton-felvidékről, a Káli-medencéből *Teleki János* faiskolája Balatonhe-

A házi berkenye nem minden évben hoz bő termést

nyéről 1893-ban és 1894-ben is hirdet berkenyecsemétét és eladó berkenye vetőmagot, igaz, két-háromszoros áron, mint a vadalmát vagy vadkörteét. Ma Balatonhenye határában egyetlen berkenye sincs a szőlőhegyen!

A 20. század első felének nagy gyümölcsészei még megemlítik összefoglaló szakkönyveikben a házi berkenyét, mint jelentőséggel nem bíró fajt. *Mobácsy Mátyás* így ír róla 1936-ban: „... gyümölcsét csersavtartalma miatt főként a franciák és a németek az almabor készítésénél használják ..., nagygyümölcsű fajtáit saját csemetéjére és vadkörteire is oltják”. *Gróf Széchenyi-Wolkenstein Ernőné* híres hegyaljai, bodrogkeresztúri szőlész és gyümölcsész is csak röviden emlékezik meg gyümölcsünkről sajátos hangvételű, oktató, tanácsadó levelek formájában megírt könyvében: „... apró gyümölcssei

szörp vagy gyümölcskocsonya előállítására, ... gyógyborok készítésére használható. ... Oltható birsre és vadkörteire is, utóbbin hamarabb indul termővé. ... Németországban Valpurga estéjén a berkenye ágait szokták az istállók kilincsére aggatni, hogy ezzel a boszorkányokat elriasszák. Virradatkor pedig a teheneket e gallyakkal megvergetik, hogy sok tejet adjanak.”

A Balaton-felvidéki és zalai néphagyomány ritka és érdekes gyümölcsként tartja számon a házi berkenyét, de csak ott, ahol előfordult belőle néhány példány. Az ott élő közösség tagjai közül is már csak azok tudnak mondani valamit erről a gyümölcseről, akik az átlagnál jobban odafigyeltek a környezetükre, a természetett növényekre. Mivel az utóbbi 100 évben a megmaradt fák száma rendkívül lecsökkent, a falusi lakosság körében is egyre ismer-

Pietro A. Matthioli (Matthioli) kivételesen szép metszete a Füveskönyvből, 1563. (forrás W. Kausch monográfiája)

retlenebb. Aki pedig még ismeri gyermekkorából, a régi időkbeli, azok számára egy kicsit mitikussá is vált: „nagyon régen nagyon finom volt, de ma már nincsen, nem lehet találni belőle, az öreg fákat kivágták, eltűntek, csemete sincsen belőle”.

Mivel az utóbbi évtizedek (1945–1990) a mezőgazdaságban – de a gyümölcsstermesztésben még inkább – nem kedveztek a hagyományörzésnek, ez a „nem divatos gyümölcs” a kivesző fajok listájára került. 2001-ben a környezetvédelmi miniszter rendeletben védetté nyilvánította ezt a fajt is. De erről az átlagember mit sem tud. Egy dél-zalai község, Tomafölde szőlőhegyében 2007-ben vágott ki egy pincetulajdonos egy legalább 100–120 éves házi berkenyét, mert túl közel nőtt a falhoz, „veszélyeztette” a frissen tatarozott épületet. Csak a legutóbbi évtizedben figyeltek fel rá a ha-

Az öreg példányok festői, de jellegzetes korona formája (Kustány, Zala megye)

gyománýörzö hegyközségi körök, alapítványok és elsősorban a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, ahol már 1997-ben elkezdődött a fajaj regisztrálása és mentése.

További „nem korszerű” tulajdonságai is voltak a házi berkenyének: apró a termése és nem szapora szedni, utóérleléssel válik csak élvezhetővé, „eladhatatlan”, „nem ismeri a nagyközönség”. Pedig 1945 előtt a piacokra is vitték ezt a gyümölcsöt. A veszprémire elsősorban a hidegkúti és veszprémfajszti sváb asszonyok vittek házi berkenyét, a pápára a tapolcafői hatalmas berkenye matuzsálemről (átmérője 100 cm) került eladó termés. Ma már ez az egyetlen ismert példány a Bakony északnyugati előterében. Azért is hívták ebben a faluban „zsidógyümölcsnek”, mert Pápán elsősorban a jómódú zsidó háziasszonyok vásároltak szívesen belőle, érdekes, egyedi íze és kinézete miatt.

A házi berkenyére emlékezők mély memória rétegeiből előbukkant Dél-Zalában, a Balaton-felvidéken, de Sümeg környékén is, de kivált Tapolcafőn az a versike, mellyel valamikor ezt a gyümölcsöt a piacon kínálták:

„Vegyen az Úr berkenyét,
Hogyha fosik, azt egyék!”

Az emlékezők mindenütt tudták, hogy pirosas sárga, előérett állapotban nagyon fanyar, szinte ehetetlen, „fojtós” íze van, viszont szalma vagy búza közé eltevé finom puhára beérik, szotyóssá válik. A házi berkenye érett termésének élvezete, annak korábban közismert egyedi íze, közmondásos gyógyhatása a legemlékezetesebb a ma élők számára.

A házi berkenye más irányú gyógyhatásával csak egy helyen találkoztam a Dunántúlon. A Ság-hegy környékén fekvő Kemenesmihályfán áll a környék egyetlen ismert öreg házi berkenyéje a belterületen, egy méhészt kertjében. Ott mesélte idős tulajdonosa 2001-ben,

hogy a berkenye leveles hajtásainak főzetével a keléseket szokták borogatni. Feltehető, hogy cersavtartalma miatt összehúzó hatású lehet az említett főzet.

Házi berkenye pálinka

Valamikor nagyon híres volt a házi berkenye pálinkája is. A kémiai háttér ismerete nélkül is tudják a jó berkenyefüvefortélyait azok a gazdák, akik még utolsó mohikánként foglalkoznak vele Dél-Zalában és a Káli-medencében. De így vannak a berkenyepálinka élvezetével is. Ösztönösen több évig érlelik a saját párlataikat. Így állt elő az a dobri szőlőhegyben fellelhető egyedülálló palackosorozat, amely húsz év szinte minden terméséből megőrzött néhány kortynyi „mintát”, a legkitüntetettebb baráti társaságok számára. Ez a gazda persze mit sem tudott arról, hogy mivel a cefrében mindig marad bizonyos mennyiségű fenol (ami a desztilláción is „átszökik”), célszerű a párlatot több évig üvegpalackban fektetni, utóérlelni. Ugyanis a hosszas tárolás során a fenolok maradványai lassan átalakulnak szaglással élvezhető illatanyagokká (ezt „parfüm”-nek nevezik az értő vegyészek), amelyek a berkenyére jellemző ízanyagokkal (ezek az „aromák”) együtt jellemzik a hamisítatlan házi berkenye párlatot.

Ugyanígy érleli több éven át Horváth Jenő erdésztechnikus, Füzér polgármestere és Bokros Lajos erdész Kánó községben, az Aggteleki-karszton a saját termésű házi berkenye-pálinkáját. Reménykeltő, hogy az említett két szakember Magyarország északkeleti felében ismét életre keltette a házi berkenye régi hagyományait, példát adva ezzel másoknak is a régi specialitás újbóli felkarolására.

Még egy fontos hír a házi berkenye-pálinkáról a „szomszédból”: a hajdani Pozsony megye északnyugati határával, Juhász Gyula Szkolcájával (Skalice) átellenes morva városka, Strážnice szomszéd-ságában fekvő községben, Tvarožna Lhotan (Cseh Köztársaság) minden év tava-

A házi berkenye termése befőzéskor jól párosítható más őszi ízekkel (kőkény)

szán (2014-ben a húsvét utáni szombaton, április 26-án) rendezik meg a házi berkenye-pálinka ünnepét. Ebben a faluban rengeteg idős házi berkenyét gondoznak és mindenki a maga fájának terméséből főzet saját snapszot. 140–160 minta szokott szerepelni egy-egy ilyen szemlén! Még berkenyepálinka lovagokat is avatnak ezen az ünnepen. 2003-ban a cseh földművelésügyi minisztert is lovaggá ütötték. A nap csúcsa a párlatok versenye, de egy hatalmas disznó leölésével és elfogyasztásával is egybekötik ezt a napot, amelynek végén még a házi berkenye lekvárjával és aszalt termésével elkészített sütemények széles skáláját is felszolgálják. Hogy mennyire büszkék a jó morvák a helyi specialitásukra, megtekintheti az odalátogató a kis házi berkenye múzeumot is, amely e tekintetben első Európában. (http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/11064_muzeum-osker-use-a-byliny-z-luciny-tvarozna-lhota)

A „Csontfa”

Végezetül szóljunk néhány szót a csontfának is titulált faanyagáról. Egy helyi református kisnemesi családból származó idős nemespécselyi gazda, Keresztes Dániel 1999-ben még emlékezett arra, hogy nagyapja idejében a fa „prös”-ök srófját házi berkenye fájából esztergályozták. „Ez volt a legkeményebb fa, keményebb, mint a szil, a tölgy, az akác vagy a kőris, pedig azokból készült a lovas kocsik kerékagya, oldalai és saroglyája, a legjobban igénybevett alkatrészek. De a srófnak még keményebb anyag kellett.” – mondotta.

A Balaton-felvidék vízimalmainak kezeihez is használták a rendkívül kemény fáját, elsősorban a 3–4 cm vastag faszegek és ékek kialakításához (ld. örvényesi vízimalom). Egy idős bazsi gazda 1998-ban említette, hogy apja a pincéjük előtt álló vastag törzsű berkenyét azért vágatta ki még gyermekkorában, mert az épülő házához abból fűrészeltetett deszkákat a szobák mennyezetének kialakításához. Hosszú távra gondolkodott.

A házi berkenye csemetéit ma igen ritkán ültetik parkokban, közterületeken. Pedig a szép sudár növesű fiatal fák és a terebélyes koronát nevelő idős példányok egyedülálló megjelenésűek. A színes terméssel megrakott ágak, az őszi aranysárga lombzat különleges élményt nyújt. Tudta ezt a Balaton-felvidéki Monoszló erdész főfoglalkozású polgármestere, Simon György is, amikor jó tíz évvel ezelőtt a község temetőjéhez vezető út mellett, az országban először, házi berkenye allét ültetett. Ma már teremnek ezek a fák. 🌳

130 éves iskola Ásotthalmon

2013. november 8-án Ásotthalmon, a Bedő Albert Erdészeti Szakképző Iskola és Kollégium alapításának 130. évfordulóját ünnepelte. Az erdész szakma egyik szimbólumának számító oktatási intézmény 1883. október 10-én alakult meg. Ezzel a dátummal vette kezdetét az állami alsófokú erdész szakoktatás, melynek megteremtése, születése körül az Országos Erdészeti Egyesület fáradtságot, energiát és időt nem sajnálva évtizedekig bábáskodott.

S habár a történelem viharai állandóan forgó szeleikkel azóta sem kímélték az iskolát, a tanárokat és a növendékeket, a jubileum kapcsán több tanár-diák generáció találkozhatott az erdészeti tanintézmény falai között, hogy a történelmi mércével is jelentősnek mondható eltelt százharminc esztendő együtt köszöntse, egy már-már családias, és mindenképpen bensőséges, felemelően szép ünnep keretében.

A jubileumi rendezvény a Himnusz közös eléneklésével kezdődött, amely után Szilágy Domonkos „Zene” című versét Kis Flórián 9. osztályos tanuló szavalta el. Ezt követően az ásotthalmi szakiskola igazgatónője, *Andrésiné dr. Ambrus Ildikó* lépett a színpadra és köszöntötte az alábbi beszéddel a megjelent vendégeket. Szavait *Wass Albert* idézettel kezdte.

„Minden embernek kell, legyen egy feladata ebben az életben – kötelességen belül, vagy azon felül is talán –, mert különben nem lenne értelme annak, hogy él. Az emberi világ több kell, legyen, mint egy bonyolult szerkezetű gép, melyben minden ember egy fogaskerék szerepét tölti be. Minden embernek kell, legyen egy feladata, egy tiukos küldetése, mely Istentől való.”

Ilyen küldetést teljesített *Bedő Albert* is, az 1879. évi első erdőtvény előkészítésével, a hazai erdészeti oktatás

megteremtésével. Ezzel a küldetésteljesítéssel ma is példaképül állhat előttünk. Mi is egy küldetést teljesítünk. A mi küldetésünket *Széchenyi István* gondolatával lehet a legjobban összefoglalni. „Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn!” Az iskola pedagógiai programjában megfogalmazott alapelvek beépítése a mindennapi oktató-nevelő munkába alkotják a küldetésünk vázát. Ezek az alapelvek: szakmaszeretet, hagyománytisztelő, szakmai tudás, az erdők iránti elhivatottság, az elődeink által ránk hagyott értékek megbecsülése, tisztesség és becsület, hazaszeret, becsületes munka és a becsületes munkára nevelés. Ez az a küldetés, amit az itt dolgozók megpróbálnak a diákoknak átadni. Ez az, amiért mi itt vagyunk. 130 éve, 1883. október 10-én, nyitotta meg *Bedő Albert* országos főerdőmester a történelmi Magyarország első erdőri szakiskoláját. 130 év – több mint négy emberöltő – nagyon hosszú idő. Ebbe két világháború, többféle társadalmi forma is belefért, és minden történelmi esemény nyomot hagyott az iskolán. Mára, a kor kihívásaira válaszolni tudó, modern szakképzést is végző középfokú iskolává fejlődöttünk. A park és az iskola tanulmányi érdekének legidősebb fái a kezdetektől fogva látták és ismerték az itt tanuló diákokat és az itt tanító

Andrésiné dr. Ambrus Anikó

tanárokat. Talán csak ők tudják pontosan, kik és hányan is fordulhattak meg az elmúlt 130 évben. Az alapítás óta eltelt évek eseményeire emlékezünk ma. Az átadást követően első legnagyobb esemény *Ferenc József* látogatása volt, a megnyitást követő hatodik napon. Az elmúlt 130 évben az oktatáspolitikai aktuális változásaival párhuzamosan, több mint tízféle képzési forma szerint, több fenntartó irányítása alatt működött az iskola, egy dolog azonban állandó maradt, az erdészeti képzés.

Az iskolát 25 igazgató igazgatta. Közük *Teodorovits Ferenc* 30 évig, *Fröblich András* 20 évig. Az 50-es évek munkásigazgatóit kivéve, valamennyi igazgató erdőmérnöki végzettséggel rendelkezett, ami az iskola erdészeti szakmai fejlődése szempontjából rendkívül fontos volt.

Az elmúlt években közel 4000 nap-pali tagozatos diák szerzett végzettséget, a tanfolyamos képzés száma pedig meghaladja az ötezret. Őket több mint 150 tanár oktatta.

Az alapításkor 2 épület került átadásra. Az oktatás 11 diákkal és 2 tanárral kezdődött meg. Ma 15 épületben, 4 évfolyamon 13 osztályban közel 300 diák tanul, 43 pedagógus irányításával. 1962-ben iskolánk felvette *Bedő Albert* nevét. 2001-től pedig szoros kapcsolatot ápol *Bedő Albert* szülőföldjével Kálnokkal. Fontos eseményként említhető a tanulmányi erdő visszakörülése az iskolához és az erdészeti kutatással való szoros együttműködés folytatása. Az új kollégium felépítésével lehetővé vált a tanulólétszám növelése. A létszám növekedésével párhuzamosan

újabb fejlesztések váltak szükségessé. Ezek közül jelentősebbek a géptárolószín, az erdészeti oktatóközpont, a foglalkoztató.

Egy jubileumi ünnepségen elhangzó jókívánások erőt adnak az iskola pedagógusainak, dolgozóinak, diákjainak a mindennapok küzdelmeihez. Mit is kívánhatunk most? Úgy gondolom, Bedő Albert 130 évvel ezelőtti szavai ma is megállják helyüket. Így köszöntömet az ő gondolataival zárom: „*Adja a*

Megelevenedett az eltelt 130 év a diákok előadásában

Magyarok Istene, hogy az ország ezen első erdőőri szakiskolájában a magyar erdészek évezredekén át és az idők végtelenéig hirdessék az erdészet tanításait, mert ha az ország minden erdejénél a művelési és a használati munkák teljesítése körül oly erdőőrök fognak munkálkodni, mint minőket az iskolában nevelni kívánunk, akkor az esőt osztató kopár homokterületek helyét áldást adó erdők fogják elfoglalni.” – zárta beszédét az igazgató.

Az igazgató szavait követően a 2013-tól új fenntartó, a Vidékfejlesztési Minisztérium képviselőjében, *Dr. Simon Attila István* jogi, igazgatási és agrárszakképzési ügyekért felelős helyettes államtitkár méltatta az iskolát. Köszöntője végén jubileumi díszoklevelet nyújtott át.

A továbbiakban a térség országgyűlési képviselője, *Nógrádi Zoltán* lépett a mikrofon elé, hangsúlyozva, hogy az intézmény szellemi gyöngyszeme a sokszor oly mostoha körülményeket nyújtó homokhátságnak. Kérte a fenntartót, hogy támogassa, segítse a további fejlődést, fennmaradást.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek az iskola alapításában rendkívül fontos szerepe volt. Ezért az iskolaalapítás nemcsak az iskolának, hanem az Országos Erdészeti Egyesületnek is értékes ünnepe. Ebből az alkalomból *Szabó Tibor*, az Országos Erdészeti Egyesület elnökségi tagja, régióképviseelő köszöntötte a 130 éves oktatási intézményt. Beszédében emlékeztetett, hogy szinte az Egyesület alapítása óta szívügye volt az OEE-nek az erdészeti szakképzés, melyet az ún. Szakoktatási Bizottság korai megalakulás és működése is jelez. Visszaemlékezett az 1879. évi nagy tiszai árvízre, mely a történelmi háttérét teremtette meg az iskolaalapításnak. Ki-

emelte ebben Bedő Albert országos főerdőmester elévülhetetlen érdemét. Köszöntőjét zárva kérte a fenntartót e szellemi és szakmai örökség továbbadásának biztosítására.

Az ünnepséggel keretében került sor az intézmény Vöröskeresztes bázisiskolává avatására és a cím viselésére jogosító tábla átadására is.

A folytatásban *Katona Márta* tanárnő munkájával összeállított és az iskola diákjai által élőképekben előadott sajátosan ötletes iskolai évkönyv nevetett-könnyeztette meg a közönséget. A lélekemelő műsor végén, mintegy a műsorba illeszkedve, szólalt fel a közönség sorai közül az iskola egy öreg diákja, *Wiesner Sándor*, aki 50 éve kezdte tanulmányait. Beszédét az alábbi gondolatokkal zárta:

„Majdnem két emberöltő telt el azóta, hogy innen elmentünk, és ahogy az ember az elmúlás érzésével közeledik saját vágásfordulójához, az itt látottak és tapasztaltak az elmúlás érzése helyett inkább, jövőbe vetett hitet adnak. Mert a pénzisten által uralt és folyamatosan változó világunkban, amikor tőlünk teljesen idegen szubkultúrák emésztk hagyományainkat, oktatásunkat, a mi egykori iskolánk nem az enyészeté lett, hanem fejlődik, korszerűsödik, balad az idővel, és többen tanulnak itt, mint valaha. Ezzel a jövőbe vetett hittel és lelki megnyugvással fejezem be megemlékezésemet, mert valamennyien látjuk és tapasztaljuk, hogy a múltnak, melynek mi is részesei voltunk, a jövőben biztosított a folytatása.”

Beszédét követő vastaps után *Andrésiné dr. Ambrus Ildikó* igazgatónő köszöntötte az ünnepségen megjelent két korábbi igazgatót, *Dr. Dózsa Józsefet*, aki 1971-76 között volt igazgató, valamint *Fröhlich Andrást*, aki 1976-1996

közötti húsz évben vezetete az iskolát.

A jubileum ünnep folytatásként a résztvevők az iskola parkjában felállított emlékoszlop avatásán vettek részt, ahol *B. Nagy László* Csongrád megye kormány megbízottja mondott avatóbeszédet, melyet *Zsankó Fanni* 10. osztályos tanuló Honfoglalás című film főcím zenéjét megidéző énekhangja festett alá.

Az iskolában aktív pedagógusként a 40. tanévét kezdte meg *Börzsök József* tanár. A frissen avatott emlékoszlopnál olvasott fel egy részletet az erre az alkalomra megjelent iskolai évkönyvből tanári pályafutásáról, emlékeiről. Néhány részletet idézünk a gondolataiból.

„Nem bánom, és most már nem is fogom megbánni, sőt bálás vagyok a sorsnak, az Isteni gondviselésnek, hogy tanár lehettem Ásotthalmon. Itt, ebben a most éppen 130 éves, nagyszerű múlttal, csöppet sem könnyű jelennel bíró, de remélem egy sikeres jövő elé tekintő iskolában. Kívánom, hogy még nagyon sok tanár kollégának adjon annyi élményt és eredményt, örömet ez az iskola, amit nekem adott. Kívánom, hogy a jövőben, majdan a 140., 150. stb. évfordulóra megjelenő iskolai évkönyvben minél több tanár kolléga írjon az itt eltöltött éveiről, és abban az legyen a legfontosabb mondanivalójuk: szerencsés és elégedett embernek mondhatom magam, boldog vagyok, hogy tanár voltam Ásotthalmon!”

Az ünneplők később az iskola főépülete elé vonultak, ahol *Förster Gyula* 1965-67 között végzett diák, és *Lőrincz Szabolcs* 2003-2010 között végzett diák, az iskola legfiatalabb szakoktatója koszorúzta meg a névadó 1961-ben felállított kőszobrát. *Bedő Albert* munkásságát *Arany József* tanár méltatta.

Az Erdészhimnusz eléneklése után a vendégek az Oktatóközpontba vonultak. Az igazgatónő megköszönte a vendégeknek, hogy elfogadták a meghívást, megköszönte az iskola valamennyi dolgozójának az ünnepség előkészítésében végzett munkáját, és köszönetet mondott *Andrésiné Pál* erdőmérnök-tanárnak az „Életutak, történetek” című iskolai évkönyv szerkesztéséért.

**Andrésiné dr. Ambrus Ildikó,
Andrésiné Pál, Nagy László**

Ötvenéves az Erdészettörténeti Szakosztály

Kettős jubileum

Egy új tudományág – erdészettörténet – megalakulásakor okvetlenül felmerül, hogy meghatározzuk legfontosabb alapfogalmait, felosztását, kapcsolatát a többi tudományághoz, kialakítsunk valamilyen szervezeti formát, amely összefogja és segíti az itt kutató szakembereket.

Már 1962-ben érlelődött az erdészettörténettel foglalkozók körében – *Márkus László* kezdeményezésére – az a gondolat, hogy az OEE keretén belül létrehozzanak egy szakkört, Budapesten összejövve kicserélik a tapasztalataikat. Ez nem sikerült, de a következő évben *Ágfalvi Imre* igen agilisán vette kézbe a szervezést, s már eredményt ért el. Az első alakuló ülés 1963. október 25-én Budapesten volt, mint Erdészettörténeti Munkabizottság. Ott úgy határoztak, hogy november 15-ig mindenki megküldi addigi erdészettörténeti irodalmi munkásságát, és érdeklődési területét.

1963 végén a 10 alapító tag: dr. *Ágfalvi Imre* em. elnök, *Csapody István* em., *Csőre Pál* főelő. FM titkár, *Csötönyi József* em., *Firbás Oszkár* em., *Király Pál* em., *Kolossváry Szabolcsné* (Király Pál közlése), *Márkus László* em., *Reuter Camilló* em., *Székely Géza* egyetemi adjunktus. Tisztelet az alapítóknak, de ma már csak *Firbás Oszkár* és *Király Pál* él köztünk.

A hazai erdészettörténet szervezete egy időben jött létre az európaival. Az Erdészeti Tudományos Intézetek Nemzetközi Szövetsége (IUFRO) S 6.07 keretében alakult meg 1963 őszén az Erdészettörténeti Szekció (02 "Forstgeschicht) *Freiburgban Kurt Mantel* professzor vezetésével.

Az OEE vezetése először nem hívta meg a tárcán kívüli, nem OEE történész szakembereket, ekképpen az alapítás

Az Erdészettörténeti Szakosztály kettős jubileumhoz érkezett. Fél évszázaddal ezelőtt alakult meg és az Erdészettörténeti Közlemények két sorozata elérte a 100. kötetet, könyvet. Ez páratlan a hazai könyvkiadásban. Egy történelemmel foglalkozó tudományág szervezetének 50 éves történetét foglaljuk össze, értékelve a tevékenységét is.

zártkörű lett. A külsősök, pártoló tagok később, az 1964. februári ülésen kapcsolódtak be a munkába. A 10 alapító taghoz akkor 3 új tag csatlakozott: *Erdélyi Zoltán* néprajzkutató, *Gertbeisz Antal* em., és *Orbán László* em. Ezután rendszeresen részt vettek a szakosztály munkájában a nem OEE tagú külső szakemberek is. Az elnökség egyetértett (1963. dec. 6-i ülésén) az erdészettörténeti szakosztály életre hívásával, és annak vezetésére *Ágfalvi Imrét* kérte fel.

1964-től gyakorlatilag *Csőre Pál* végezte a titkári feladatokat, de az elnöki munka egy részét is. *Király Pál* és *Hiller István* egy ciklusa után *Oroszi Sándor* vezeti a szakosztályt immár 24 éve. Meg kell említeni, hogy a vezetők közül *Csőre Pál*, *Nagy Domokos Imre* és *Kovács János* nem volt erdész szakember.

Átfogó, bosszú táví értékelésként megállapíthatjuk, hogy a szakosztálynak két jelentős, jellemző, meghatározó személyhez kötődő korszaka volt és van jelen: Csőre Pál és Oroszi Sándoré.

A tagság 1966. ősszel 17 fő volt, majd fokozatosan emelkedett 20, később 25 főre. A legnagyobb taglétszám 38 volt (2000), jelenleg 29. A szakosztály tagjai társadalmi munkában nagy lelkesedéssel végzik a magyar erdészet múltjának feltárását, a kész tanulmányokért, köny-

Az eddigi tisztségviselők:

Elnök	Időszak	Titkár	Időszak
Ágfalvy Imre	1963–1967	Kolossváry Szabolcsné	1964–1966
Király Pál	1967–1971	Csőre Pál	1966–1971
Csőre Pál	1971–1983	Hiller István	1971–1976
Hiller István	1983–1989	Nagy Domokos Imre	1976–1983
Oroszi Sándor	1989–	Kovács János	1983–1994
		Béni Kornél	1994–
Egyéb tisztviselő	Időszak		
Kolossváry Szabolcsné	1976–1983	szerkesztő	
Oroszi Sándor	1983–1989	ifjúsági titkár	
Borsó Zoltán	1990–	ifjúsági titkár	

veként csak néhányszor fizettek honoráriumot.

A tagság összetétele igen változatos: az erdész szakemberek többsége mellett volt jogász, tanár, történész, néprajzos, múzeumi előadó, diák. Több tudományágot, szakterületet képviseltek, amelyek érintőlegesen mindig kapcsolódtak az erdészettörténethez. A nem erdész szakemberek nagy része a saját szakáguk legnagyobb alakjai voltak: *Erdélyi Zoltán*, *Hegyi Imre*, *Petercsák Ti-vadar*. A végzettség tekintetében is széles a skála: a középfokú végzettségű, fő mellett dolgozó erdésztechnikustól az egyetemet végzett, MTA tagságot szerzett egyetemi tudósig terjed. A különböző végzettségű emberek jól kiegészítették egymást.

Ágfalvi Imre, 1960-as évek

A szakosztály működésének színtere az évi 3-5 rendezvény, melyen 2-5 előadás hangzott el. Összesen 437 előadást tartottak, 179 előadóval. A legtöbbször Budapesten, 137 alkalommal 303 előadás volt. A budapesti előadások helyszínei az OEE székhelyének változása szerint alakultak: Szabadság tér, Anker köz, Csillagvölgy, Budakeszi út. Gyakran a Mezőgazdasági Múzeum adott otthont a rendezvényeknek, további helyszínek: ÁESZ Széchenyi utca, Természettudományi Múzeum, HM térképtár, HM erdészet.

Az első vidéki ülést 1967-ben Sopronban tartotta a szakosztály az Erdészeti és Faipari Egyetemen és az OEE helyi csoportjával közösen. Az egyetem több évszázados műemlékkönyvtára és a patinás múzeum 21-szer fogadta a szakosztályt. Így eljutott a szakosztály egy-két alkalommal a következő településekre: Ásotthalom, Bakonybél, Balassagyarmat, Debrecen, Eger, Farkas-

erdő, Gödöllő, Kecskemét, Keszthely, Komárom, Lenti, Miskolc, Nagyhajmás, Nagykanizsa, Nagymaros, Nova-Olga, Nyíregyháza, Pákozd-Sukoró, Pécs, Püspökladány, Ravaszd, Sárospatak, Selmechánya, Szécsény, Szeged, Szentantál, Szombathely, Veszprém, Zemplén, Zalaegerszeg.

A vidéki OEE helyi csoportjaival közösen tartott üléseken, rendezvényeken természetesen elsőbbséget kaptak a helyi előadók, és egyben pezsgést vittek a helyi erdészettörténeti kutatásba.

A legtöbb előadást tartók: Csőre Pál 25, Hiller István 11, Járasi Lőrinc 15, Király Pál 14, Kolossy Szabolcsné 9, Kollwenz Ödön 10, Magyar Eszter 10, Mészáros Gyula 8, Nagy Domokos Imre 25, Oroszi Sándor 27, Szakács László 28. Az előadásokról és a felvetett témákról a szakosztályban *őszinte, kritikus, segítő véleményt* lehetett hallani. A viták szükségességével, hasznosságával mindenki egyetértett, annak ellenére, hogy a tartalmi rész miatt többször fennmaradt a nézetkülönbség. Az előadások alkalmat adtak a személyes találkozásokra, konzultációkra, a nézetek kicserélésére és tanulásra is.

Az erdészettörténetet érintő előadásokból Majer Antal „Az erdő poézise” című, szívet melengető könyvének bemutatását említjük, amelynek sokat mondó az alcíme: „Líra az erdőről: fákról, fényről, csendről”.

Az Erdészettörténeti Szakosztály több közös rendezvényt tartott a Közjóléti, Vadászati és a Közönségkapcsolat Szakosztállyal, továbbá a budapesti és vidéki OEE Helyi Csoportokkal. Olyankor az előadások témái kapcsolódtak a szakosztályokhoz, valamint az előadások helyszínéhez.

Erdészettörténeti Közlemények

1965-ben kezdeményezte a szakosztály, hogy az elhangzott előadásokat és a kutatások eredményeit, dokumentumait közleményekben kiadja. Igényként, kíváncságnak merült fel a megszerzett tudás megismertetése, átadása nagyobb szakmai nyilvánosságnak. Így indult az „Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztály Közleményei” című kiadvány, amelyet általában a szakosztály tagjai írtak. Az I-XX. szám 13 kötetben jelent meg, amelyben 166 publikációt találunk.

1990-től új sorozatként Oroszi Sándor szerkesztésében folytatódott a szakosztály munkáinak közzététele „Erdészettörténeti Közlemények” címen. Az I-LXXXVII. szám 87 kötetében 278 pub-

likáció jelent meg. *A két sorozatban összesen 100 kötet látott napvilágot, amelyben 444 publikáció olvasható 18 057 oldalon. Ebből 56 önálló kötet.* A magyar könyvészetben ritkaság, nem is tudunk ilyen nagyszámú sorozatról. Jól jelzi azt a hatalmas szellemi teljesítményt, amelyet a magyar erdők múltjának feltárásában végeztek.

A legnagyobb (300 oldal feletti) kötetek: Bartha Dénes – Oroszi Sándor: A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája 1965-1990; Kádár Zsombor: Erdő és nyelv; Barthos Gyula: Erdészüdv, vadászüdv; Kollega Tarsoly István (szerkesztette): A leghosszabb fél évszázad. 1899-1941; Halász Aladár: Erdészettörténet a visszacsatolt országrészekről 1938-1944; Oroszi Sándor: A dualizmus kori fakereskedelem, különös tekintettel Erdélyre; Szakács László: A zalaegerszegi erdő és az erdőgazdálkodás története a kezdetektől 2010-ig.

A legtöbbet publikálók: Bartha Dénes 14 (8 közös, 10 önálló kötet), Csőre Pál 20 (3 közös), Jerome René 9, Kollwenz Ödön 19 (1 önálló kötet), Nagy Domokos Imre 20, Oroszi Sándor 64 (27 önálló, 8 közös kötet, 11 önálló).

Oroszi Sándor elnök és szerkesztő elvülhetetlen érdeme a párját ritkító kiadványsorozat. Kitartó szorgalmának és munkabírásának eredménye, hogy az önálló kötetek kétharmadát ő írta, tette közé, ennél csak szerénysége nagyobb.

A kiadványokat átlapozva szembeűnő, hogy igen sokféle és sokszínű témát ölelnek fel. Találhatunk forrás-, dokumentumközlést, visszaemlékezést, önéletrajzot és többségében tudományos jelleggel megírt művet. Szakáganként

legtöbb az erdő, erdészettörténeti és vadászattörténeti mű, de szép számmal találunk bibliográfiai, faipari, természetvédelmi, gazdaságtörténeti, oktatástörténeti, diáktörténeti, egyesülettörténeti publikációkat. Továbbá éremtörténet, útikönyvet, helység monográfiát és szépírodalmat is. A tudományos jelleggel megírt magas szintű műveket jól kiegészítik az önéletrajzok, visszaemlékezések, amelyek egy-egy időszak korrajzai.

1990-ben Erdéllyel még egy publikáció sem foglalkozott. Azóta hihetetlen változás történt, hiszen Oroszi Sándor (12) és Kádár Zsombor (4) jóvoltából 16 teljes kötet jelent meg Erdély erdészettörténetéről és vadászattörténetéről. (Többen részközlésekkel gyarapították.)

A kötetek külső megjelenése igen eltérő, az egyszerű stencil füzetből – mint az első – a szinte művészien megtervezett könyvig.

A Közlemények számottevően ismertebb lett, mint ahogy az alapítók tervezték. Szerepel az Országos Széchényi Könyvtár katalógusában. Egyes példányai eljutottak a Washingtoni Kongresszusi Könyvtárba és a legutolsó Ausztráliába is.

Az Erdészettörténeti Szakosztály előadásainak időpontja, az előadások helyszíne és az előadók listája hozzáférhető az OEE honlapján. Ugyanígy az Erdészettörténeti Közlemények 100 köteté, az írók és a publikációk címei, terjedelme. Folyamatban van a tartalom digitalizálása is. *A két lapstrom a szakosztály munkájának meghatározó részét jelenti.*

Több korán elhunyt, igen tevékeny és nagy hírű szakember – Fodor Tamás, Reuter Camillo, Erdélyi Zoltán, Hiller István – valószínűleg jóval több művet is alkotott volna.

1968-tól az Erdészettörténeti Szakosztály szorosabb kapcsolatot teremtett az Agrártörténeti Szemle és a Magyar Tudományos Akadémia Agrártörténeti Bizottsága történészeivel. Ennek eredményeképpen a szakosztály bemutatkozhatott és igen hasznos vitát folytatott az erdészettörténet helyéről,

Szakosztálytalálkozó Pákozd-Sukorón

fogalmairól, meghatározásairól, ezek egységesítéséről. Az utóbbi években Oroszi Sándor és Magyar Eszter, a MTA doktorai képviselik a szakosztályt az Akadémián.

Hangsúlyozni kell, hogy a szakosztály tagjainak az Erdészettörténeti Közleményeken kívül is igen sok helyen jelentek meg könyvei, publikációi. A teljesség igénye nélkül néhányat kiemelünk. A szakosztály közös munkájának indult, de végül Király Pál által megírt téma az „Országos Erdészeti Egyesület története 1866-1966” című máig is egyedülálló mű. Reuter Camillónak a Magyar Nyelvben és egyéb folyóiratokban adták közre erdészeti nyelvtörténeti cikkeit. Hiller Istvánnak számos erdészettörténeti publikációja, jelent meg, melyek jelentős része Sopronhoz és az Erdészeti és Faipari Egyetem múltjához kapcsolódnak. Kolossváry Szabolcsné szerkesztette Az erdőgazdálkodás története Magyarországon című gyűjteményes kötetet, mely 14 szakosztály tag tanulmányait tartalmazza. Hegyi Imre: A nép erdőkielégés történeti formái; Csöre Pál: A magyar erdőgazdálkodás története, Középkor, A magyar vadászat története és még számos vadászati könyv; Járasi Lőrinc munkássága elsősorban Borsod, Abaúj- és Zemplén megyék erdőgazdálkodásának történetét dolgozta fel több kötetben. Kollwentz Ödönnek az erdészeti szakoktatás és Pécs város erdeinek történetével foglalkozó munkáit kell külön kiemelni. Nagy Domokos Imre több erdészeti és vadászat történeti művet írt. Csöre Pállal közösen írta meg a magyar vadászat történetét a Nimród számára, amit a lap 30 folytatásban közölt. Puskás Pál: A Debreceni Erdészet és a hajdúsági állami erdőgazdálkodás története. Magyar Eszter: A feudalizmus kori erdőgazdálkodás az alsó-magyarországi bányavárosokban (1255-1747). A Festetics és az egyházi erdőkről több értékes tanulmánya jelent meg. Az erdészeti felsőoktatás 200 éve című 3 kötetes szép kivitelű, míves kiadvány szerzői közt is megtaláljuk a szakosztály tagjait.

Az 1971. évi budapesti Vadászati Világkiállítás ideje alatt erdészettörténeti szimpóziumot rendezett a szakosztály, amelyen neves magyar történészek is – László Gyula – előadást tartottak. 1991-ben a szakosztályban élénk közös vita folyt az „Ungarischer Forstverein – Magyar Erdészegylet” múltjáról és az OEE-hez fűződő kapcsolatáról. Csöre Pál, Király Pál és Leopold Árpád alapos kutatásaival, érvelésével hozzájárult az egységes álláspont kialakításához.

Meg kell emlékeznünk még egy nagy ívű közös munkáról, amely részben már politikatörténet. A soproni egyetem – az oktatók és a diákság – 1956-os forradalommal kapcsolatos eseményeinek igen alapos és részletes bemutatása több kötetben történt meg.

A szakosztály *bat alkalommal írt ki erdészettörténeti tárgyú pályázatot*, amelyen 25-en értek el helyezést 30 művel. Ezek nagy része meg is jelent nyomtatásban. Mindig kerültek elő olyan egyedül dolgozó kutatók, akik azután részt vettek a szakosztály munkájában. E kezdeményezés elősegítette, hogy a szakosztály ismeretsege növekedjen és bátorítást adott a további kutatásokhoz is.

Az Erdészettörténeti Szakosztály a magyar erdészettudományban *Erdészettörténeti iskolának* tekinthető. Mindig a magyar erdőgazdaság és a vele

Dr. Csöre Pál és Dr. Király Pál 1991-ben

összefüggő vadászat, valamint természetvédelem múltjának a feltárását tekintette elsőrendű feladatának és ezen a téren tekintélyes munkát végzett. Az eredményeket egyrészt saját kötetekben, másrészt önálló kötetekben, szakmai és történelmi folyóiratokban adta közre. A szakosztály eredményei tették lehetővé az erdészettörténet tantárgy oktatását az egyetemen.

A szakosztály először 1967-ben az IUFRO Erdészettörténeti Szekció (02 “Forstgeschichte”) müncheni kongresszusán vett részt, Csöre Pál révén, aki előadást is tervezett, de nem engedték el, ennek ellenére tanulmánya kint megjelent. Zólyomban, Freiburgban és Moszkvában rendezett tudományos ülésen előadást is tartott. Ezen kívül részt vett a zürichi és a Nancy-i szimpóziumokon. Jelentős siker volt a hazai erdészettörténet számára a nyugatnémet prof. *H. Rubner*, az erdészettörténeti szekció vezetőjének egyhetes budapesti látogatása, aki előadást is tartott a szakosztály ülésén.

A szakosztály 1973-ban felvette a kapcsolatot a csehszlovák erdészekkel s erdészettörténeti tanulmányutakat szerveztek a régi magyar erdészeti emlékek – többek közt Selmechánya – felkeresésére.

A Csöre Pál által elkezdett és hosszú ideig folytatott IUFRO kapcsolat 2002-re teljesen elmaradt, akkor Leopold Árpád teremtett kapcsolatot az Osztrák Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Munkacsoportjának vezetőjével, *Elisabeth Johann* asszonnyal, majd 2004-ben *Zentai Kinga* számolt be az IUFRO Bécsben tartott konferenciájáról.

Köszönet illeti a támogatókat, pártolókat, mert segítségével sikerült megjelentetni a közleményeket és lehetővé tették a szakosztály működését. „Voltak és vannak ebben az országban sokan, akik felismerték, hogy szakmai múltunk birtokba vétele nemcsak erdészeti, vadászati ügy, hanem nemzeti is. Erkölcsi és anyagi támogatásuk nélkül nem létezhettünk volna, mint ahogyan nélkülük a jövő sem képzelhető el.” (Oroszi Sándor). (Megjegyezzük, hogy sokszor előfordult, hogy a szerzők már lemondtak egy-egy írásuk megjelenéséről). Egyik legnagyobb támogató jelszavát idézzük: Tanulj, ápdold a hagyományokat és élvezni fogod a haladás előnyeit. A szerző halálával és köszönettel tartozik Csöre Pálnak, Kollwentz Ödönnek, Király Pálnak és Oroszi Sándornak, akik az elmúlt 33 év alatt segítettek, egyengették kutatómunkájukat.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a szakosztály nagymértékben túlteljesítette az alapítók elképzelését. Felkeltette az erdészettörténet iránti figyelmet. Elismerést szerzett a hazai és külföldi kutatók előtt. Számottevően bővítette a magyar erdészettörténeti irodalmat.

A szakosztály az OEE-en belül viszonylag nagy önállósággal működött, ami elősegítette az erdészettörténettel foglalkozó kutatók legszélesebb körű összefogását. Ez időnként dilemma elé állította az OEE vezetését. Jól kitapintható feladat vár a szakosztályra a következő években, hogy megfeleljen küldetésének. Jelenleg csak a szakosztály nyújt színteret, nyilvánosságot az erdészeti, vadászattörténettel foglalkozó kutatóknak.

A magyar erdészetben és az erdészettudományban belül az Erdészettörténeti Szakosztály 50 éves tevékenysége, eredménye kimagasló értéket képvisel, amely egyben a magyar nemzeti kultúra része is.

(Forrás: Erdészettörténeti Szakosztály iratai.)

Szakács László

A megalakulás körülményei

November 15-én az Erdészettörténeti Szakosztály fél évszázaddal ezelőtti megalakulását ünneplő jubileumi ünnepi rendezvényen, Dr. Király Pál a szakosztály egyik alapító tagja emlékezett vissza előadásában a hőskorra és ötven évvel ezelőtti viszonyokra. Az értékes visszatekintő előadás megírt kéziratanyagát szerkesztett változatban adjuk közre.

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztályát 1963. október 25-én alapították meg Budapesten, az OEE Titkárságának akkori körletében. Az Egyesület központja akkor az V. kerületben, a Szabadság tér 17. szám alatti MTESZ székházban, az egykori Tözsdepalotában működött, a második emeleten. Korabeli helyszíni feljegyzésem szerint a következő személyek voltak jelen: *Ágfalvi Imre, Csapod István, Csötönyi József, Furbás Oszkár, Király Pál, Márkus László és Reuter Camilló* erdőmérnök, *dr. Csöre Pál* jogász és *Kolossváry Szabolcsné* könyvtáros. A megalakulás *Fekete Gyula* OEE főtitkárhelyettes jelenlétében ment végbe.

Másfél évszázados Egyesületünk életében a II. világháború után vált jellemzővé, hogy a tagság addig szervezetileg monolitikus tömege belső szervezeti egységekre kezdett differenciálódni. Egyrészt területi alapú helyi csoportokra, másrészt tevékenységi ágazatonkénti szakosztályokra és bizottságokra. Az első munkabizottságok még az 1940-es évek végén létrejöttek, főleg az akkoriban sürgetővé vált erdészeti feladatok megoldásának társadalmi vonalon való előmozdítása érdekében. Ilyen volt például a Fásítási, vagy a Fotogrammetria Szakbizottság és a későbbi Erdőművelési Szakosztály előfutára, a Szálatalóerdő Munkacsoport.

A ma is működő szakosztályok zöme 1955 és 1961 között jött létre. Lehetséges, hogy ennek hátterében az MTESZ központi instrukciója húzódott meg. Erre enged következtetni az OEE Elnökség 1955. május 23-i üléséről tájékoztató beszámolóban megjelent kijelentés: „*Nyékes István* MTESZ központi titkár az Egyesület munkájának szervezettebbé tétele és megjavításához szakosztályok szervezését javasolta.” Az MTESZ központi titkárnak „javaslatát” az adott körülmények között, utasításként értelmezhetjük.

Az Erdészettörténeti Szakosztály a többi szakosztályhoz képest viszonylag későn alakult meg. Ennek külső, vagyis szakmán kívüli és belső, szakmán belüli okai lehettek. Ezeket a tényezőket áttekintve, a teljesség igénye nélkül a következőket állapíthatjuk meg. Külső oknak tekinthetjük a hazai történetírás általános helyzetét, azon belül a gazdaság-történetírás helyzetének alakulását. Belső tényezőként elsősorban az erdőművelés és az erdőrendezés (közelebbről: az üzemterv készítés) fejlődését jelölhetjük meg az erdészettörténeti tevékenység serkentőjeként.

A hazai történetírásnak az 1945-ös rendszerváltás nemigen kedvezett, objektivitásának semmiképpen. Inkább a múlttól való elfordulásnak, a történelem politikai szempont ártértekelésének, nem egyszer a múltgyalázásnak. Kialakult a „pártos” történetírás, miként az irodalom, költészet, sőt még a képzőművészet is.

Az idősebb, egyébként is megfélemlített polgári értelmiségiek is féltek ebben a légkörben az „átkos” múlttal érdemben foglalkozni. Különösen vonatkozott ez a megfélemlítettség az erdészeti műszaki értelmiségre, amelynek a rendszer irányítói nem egyszer a tudomásra hozták, hogy a régi, megdöntött feudális rendszer kiszolgálóinak, a „földesurak zöldkalapos kutyáinak” tartják őket. Ilyen közéleti atmoszférában az erdészeti szakembereknek nemigen volt hajlandóságuk a szakmai múlt feltárásával és megörökítésével foglalkozni. Hasonló pszichózis fékezte a gazdaság-történetírás művelését is, hiszen a közelmúlttal, a feudális-kapitalista rendszerrel kapcsolatban „csak rosszat, vagy semmit” volt ajánlatos nyilatkozni.

Erdészeti téren tetézte ezt az alapproblémát '40-es évek végére, az '50-es évek első felére jellemző gyakori, szinte folyamatos átszervezés is. A „ma itt, holnap ott” rendszer, a folytonos vándorlás, költözködés viszonyai közepette kinek volt kedve a napi feladatokon túlmenően még munkaterületének, munkakörének múltjával is foglalkozni? Az évek múlásával azonban lassan ez a helyzet is változott. Már kezdett kialakulni, megteremtődni a rendszer saját múltja, amelyet már meg is kívánt örökíteni. Nem utolsósorban azért, mert a politikai elit tagjai szívesen látták volna a „nagy könyvben”, a nemzet történelmében, a saját nevüket is aranybetűkkel beírva.

Egyetemi szinten megkezdődött a párttörténet, tágabb értelemben a munkásmozgalom-történet oktatása és kutatása, aminek szükségképpen vissza kellett nyúlnia az 1945 előtti múltba is. Ennek kapcsán meg, kerülhetetlenné vált a gazdaságtörténet kutatása és megírása is. Ezt a munkát akkoriban elsősorban *Pach-Zsigmond Pál* professzor neve fémjelzte, akinek a fiatalabb *Berend T. Iván* járt a nyomában, s aki már nagy súlyt helyezett a nemzetközi kitekintésre is. Mindez inspirálólag hatott és egyben példát is jelentett az egyes nemzetgazdasági ágazatok és tudományok szakmatörténetészei számára is.

Az erdészettörténet hazai művelésére – miként a szakma egészére – fölöttebb pozitívan hatott az önálló Országos Erdészeti Főigazgatóság 1954. november 1-vel történt létrejötte. A szakmába beköszöntött a szervezeti és személyi stabilizálódás korszaka, ami már kedvező belső tényező volt az erdészettörténet művelése szempontjából is. Ráadásul az 1948 utáni oktatási, beiskolázási politika eredményeként az évtized közepétől az erdészethen is megjelent az új, fiatal, politikailag szeplőtlen, a rendszer szemében megbízható, rendszerhűnek tekintett „szocialista értelmiség” is, amelyben már nem élt oly erősen a „rég” értelmiségre jellemző egzisztenciális szorongás, többek között a múlt kezelésével kapcsolatban.

Az erdő és az erdőgazdálkodás történetének feltárásával kapcsolatban ekkor már a szakma belső igényei is felerősödtek, és túlmutatott az esetleges egyéni érdeklődés hobbi-szintjén. Ilyen irányú igényeket mindenekelőtt az erdőművelés, továbbá az erdőrendezés fejlődése támasztott.

Közismert tény a szakmában, hogy az OEF korszaka (1955-1967) egyben az erdőművelés aranykora is volt a magyar erdészethen. Ez többek között az erdőművelés ökológiai alapokra helyezését is jelentette, mégpedig nem csak az erdészettudomány, hanem az üzemi gyakorlat szintjén is. Ennek egyik megnyilvánulását, s ma már maradandó emlékművét is jelentették az ún. Danszky-féle „zöld könyvek”, hivatalos elnevezésükön „Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai”. A még terjedelmére nézve is tekintélyes, súlyos, több kötetből álló, 1962-től részletekben megjelenő írásművet

népes szerzői kollektíva alkotta, amely az egyes erdőgazdasági tájak erdőművelési szakembereiből verbuválódott. Munkájuk során a szerzőknek vissza kellett tekinteniük a múltba is, mert értékelniük kellett az addigi gazdálkodást is, mégpedig adatokkal alátámasztva. Ezek a tájegységi dolgozatok ma már a táji erdészettörténeti munka értékes forrásai, készítésük idején pedig hatékony serkentői voltak a kutatásnak, illetve a történetírásnak.

Ugyancsak fokozta a múltba tekintés iránti igényt az erdőrendezés fejlődése is. Közelebről az a tény, hogy az 1952-től már tíz éves időtartamra készített erdőgazdasági üzemtervek közül számos terv a lejáratú idejéhez közeledett. A gyakorlati erdőgazdálkodók részéről jelentkezett az az igény, hogy az új üzemtervek bevezető, verbális fejezetei között kapjon nagyobb teret, az üzemtervezett erdő, az abban folytatott gaz-

dálkodás múltjának minél részletesebb ismertetése, úgy, ahogyan az 1945 előtti történet, az 1920. évi Erdőrendezési Utasítás alapján az általános erdőleírás keretében.

Az erdőművelés ökológiai alapokra helyezése nem tette feleslegessé, hanem számos esetben éppen igényelte volna a faállomány és az ökológiai helyzetkép múltbéli gyökereinek részletesebb verbális megvilágítását annál, mint amit az "üzemtervi feljegyzések" című rovat lehetővé tett.

A belső, szakmai tényezők közé sorolhatjuk azt aényt, hogy 1963-ban alakult meg az IUFRO Erdészettörténeti Szekciója is, a freiburgi egyetemen tevékenykedő *Dr. dr. dr. bc. Kurt Mantel* professzor vezetésével. Ez a körülmény valószínűleg komoly hatást gyakorolt *Keresztesi Bélára*, az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatójára, aki egy időben maga is kacérkodott az erdő-

szettörténet művelésével. Ennek a próbálkozásnak lett komoly értéket képviselő terméke a sárvári Farkaserdő történetéről írt tanulmánya, ami egyúttal bemutatása is volt az erdészettörténeti információk gyakorlati hasznosításának az erdőművelésben. Keresztesinek ez a szakmai múlt iránti érzéke azt eredményezte, hogy az Erdészeti Tudományos Intézetben egy fél főállású kutatói munkakerő erejéig, intézményesített erdészettörténeti kutatás folyhatott. Ezt a kutatót Kolossváryné Perényi Márta személye jelentette, aki az intézet könyvtárát gazdálkotta ugyan, de főigazgatója kívánságának megfelelően sorrendre dolgozta fel a kutatás, azon belül a kísérleti állomások és erdészetek történetét is.

Nincs arra lehetőségem, hogy a Szakosztály jubileumi évfordulója kapcsán országos helyzetképet vázoljak fel arról, milyen volt a magyar tudomány-

Jubileumi ünnepség a fél évszázad emlékére

November 15-én tartotta az Erdészettörténeti Szakosztály megalakulásának fél évszázados jubileumi ünnepségét az Erdészeti Információs Központ konferenciatermében és a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárban.

A megjelent szakosztálytagokat, a meghívott vendégeket és az előadókat *Oroszi Sándor*, a szakosztály elnöke köszöntötte, majd átadta a szót *Zambó Péter* egyesületi elnöknek. Az elnök gratulált a jeles évforduló alkalmából és felhívta a figyelmet a szakosztály munkájának eddigi eredményeire és az ezt prezentáló Erdészettörténeti Közleményekre, mint az Erdészeti Lapok után az OEE második legrégebben folyamatosan megjelenő szakmai, egyesületi periodikájára. Egyben kérte a szakosztály hathatós támogatását az újonnan indult egyesületi kezdeményezés, az „Erdész Panteon” folyamatos bővítéséhez, kimunkálásához. Az egyesület honlapján már elérhető szakmai arcképcsarnok a jeles erdész elődököt hivatott egybegyűjteni és közreadni.

A jubileumi rendezvény első felében három előadást hallgathattak meg a résztvevők. Elsőként *Szakács László* a szakosztály félévszázados múltját, a kezdetektől a jelenig tekintette át, érdekes és tanulságos adatokkal alátámasztva az eltelt ötven év eseményeit.

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztályát 1963. október 25-én alapították meg, Budapesten. – kezdte előadását a még tevékeny két alapító tag egyike, *Dr. Király Pál*. A személyes hangvételű visszaemlékezés a megalakulás részletes körülményeit tárta fel a hallgatóság előtt és az erdészettörténeti kutatások kezdeteinek hőskorát és kibontakozását idézte fel.

Erdészettörténeti Közlemények Bedő Albert asztalán

Záró előadásként *Nagy László*, az Erdészeti Lapok főszerkesztője már a jelenre és a jövőre koncentrált, mikor bemutatta az Egyesület jubileumhoz kapcsolódó legújabb fejlesztési törekvésének első lépéseit, az Erdészettörténeti Közlemények digitalizálásának már elérhető eredményeit. (*Lsd. cikkünket.*)

A fél évszázados ünnep második felében a Wagner Károly Szakkönyvtárban

Detrich Miklós és *Ibárosi Péter*, a SEFAG Zrt. képviselőjében adta át *Dr. Sárvári Jánosnak*, a Könyvtár öröknek, a somogyi erdőgazdaság idén 40 éves születésnapját ünneplő üzemi lapjának (jelenleg Erdőkerülő címen) négy évtizednyi évfolyamot felölelő, egybekötött példányait. A folyóirat a somogyi térség mára erdészettörténeti jelentőségű szakmai archívuma lett, így a kutatók számára is értékes forrásként szolgálhat.

A folytatásban, méltón a fél évszázados ünnephez, *Nyirádi Lajos* erdőmérnök erdészeti, faipari és vadászati érdemeiből, plakettekből álló gyűjteményének bemutató darabjait tekinthették meg a résztvevők. A gyűjteményt az 1999-ben elhunyt kolléga és tagtárs családtagjai adták át októberben a Könyvtár állományába (*Lsd. Erdészeti Lapok novemberi lapszám*), ezzel is emlékezve Nyirádi Lajos elvülhetetlen érdemeire a Könyvtár megalapításában és létrejöttében. Az adományozást *Dr. Sárvári János* köszönte meg a jelenlévő családtagoknak, leszármazottaknak.

A nap remek zárása és egyben meglepetése volt *Tóth Aladár* erdőmérnök erdőmérnök adománya, ő ugyanis egy szakmatörténeti dokumentumot, nevezetesen egy 1896-os datálású üzemtervet nyújtott át megőrzésre a Könyvtár öröknek.

Kép, szöveg: **Nagy László**

technika- és gazdaságtörténetírás az 1960-as évek elején. Hol működtek ilyen jellegű akadémiai, egyetemi és civil szellemi műhelyek az országban. A lényeg: az erdészettörténet komplex tudományos gondozását nem vette munkatervébe egyetlen állami intézmény sem. (Értékes részmunkák természetesen folytak több helyen is az országban.) Ezért nagy szükség volt az országban szétszórta tevékenykedő, amatőr kutatók szervezeti összefogására. A helyzet megérett az Erdészettörténeti Szakosztály létrehozására.

Nem tudni, s talán már nem is derül ki soha, hogy mi készítette *dr. Ágfalvi Imrét*, az Erdőmérnöki Főiskola Üzem-szervezéstan Tanszékének, majd az Erdészeti és Faipari Egyetem Gazdaságtani Tanszékének adjunktusát arra, hogy kezdeményezze az OEE Erdészettörténeti Szakosztály létrehozását. És miért éppen akkor, és miért éppen ő, amikor már voltak nála jóval ismertebb nevű erdészettörténészek is az országban. Hiszen publikációja akkor még alig volt, később sem sokkal több, erdészettörténeti tárgyú pedig 1963-ig – a legjobb tudomásunk szerint – semmi. Lehetséges, hogy ezekre a kérdésekre mér soha többé nem kapunk objektív választ.

A szakosztály alakítás háttérfolyamatai akként vázolhatók, hogy Ágfalvi kezdeményezését az OEE vezetősége a magáévá tette és felhívást intézett a helyi csoportok titkárihoz: jelentsék be működési területükről azokat a személyeket, akikkel kapcsolatban tudomásuk van arról, hogy valamilyen erdészettörténeti tevékenységet folytatnak. A beérkezett jelentések alapján összeállított címlistán szereplők kaptak azután felhívást a szakosztály munkájában való részvételre, meghívót az alakuló ülésre.

A bevezetőben említett 1963. október 25-i alakuló ülésen a bemutatkozás, egymás érdeklődési, tevékenységi körének megismerése és a szakosztály megalakulásának kimondása történt meg. Ugyanakkor a kötetlen beszélgetés során már ötletek és javaslatok is elhangzottak arra irányulóan, hogy mi mindennel lehetne és kellene foglalkoznia a szakosztálynak. S ezzel kapcsolatban máris belekeveredtek néhány olyan elvi-elméleti kérdés feszegetésébe, amelyek azután a továbbiakban az első szakosztályi ülésen, mint tisztázandó működési elvek, többször visszatértek. Ilyen klasszikus kérdés volt például az „erdőtörténet” (Waldgeschichte) és az „erdészettörténet” (Forstgeschichte) egymástól való el-

határolása szabatos definíciók alapján és annak eldöntései, hogy az erdészettörténet az elhatárolás ellenére esetenként mégis milyen mélységig merítsen az erdőtörténetből, illetve mit vonjon abból be saját vizsgálódásainak körébe.

A megalakulást követően beindult a rendszeres szakosztályi munka, ami- ben azonban jószerevével csupán az üléseken való együttlét volt a közös. A szakosztály élete sohasem a kollektív munkára épült, hanem mindig az egyéni teljesítményekre, a személyes szereplésre. Fél évszázadon át mindmáig. Egy halvány kivétel volt csak, amely az együttműködésnek legalább a látszatát kellette. Ez „Az erdőgazdálkodás története Magyarországon” című nagy, 526 oldalas könyv létrehozása volt (Budapest, 1975. Akadémiai kiadó). Ám ez sem kollektív munka eredménye volt, mint sokkal inkább Kolossváry Szabolcsné személyes könyvszerkesztői produkciója, egymástól függetlenül tevékenykedő szerzők tematikailag is független dolgozatainak egy közös kötetbe gyűjtése. Talán a fél évszázados fennmaradásnak ez az egyéni ambíció volt – legalább is az egyik – „titka”.

Dr. Király Pál
aranyokleveles em.

Megkezdődött az Erdészettörténeti Közlemények digitalizálása

Az Országos Széchenyi Könyvtár, a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület és az OEE közös fejlesztése

Az Erdészettörténeti Szakosztály fél évszázados jubileumának évfordulójára, az OEE Elnökségének döntése értelmében és a Wagner Károly Alapítvány segítségével biztosított szükséges pénzügyi források fedezetével, ismét jelentős léptékű digitalizálási projektet kezdett meg az Egyesületünk.

Az OEE 2007-2009 között hozta létre hazánk egyik legnagyobb és leglátogatottabb tematikus digitális web-archívumát, mely szabadon kereshető adatbázisával az Erdészeti Lapok majd 150 év-folyamának, több mint 120 000 oldalnyi folyóirat anyagát tette bárki számára ingyenesen elérhetővé, böngészhetővé, kutathatóvá. A kétéves munka tapasztalatait felhasználva az OEE a korábbi szakmai partnereivel – az Országos Széchenyi Könyvtárral (OSZK) és a Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesülettel (MEK) – együttműködve, az Egyesület második legrégebb óta folyamatosan

megjelenő periodikáját, az Erdészettörténeti Közleményeket digitalizálja.

Az 1965 óta megjelent 100 kötet, mintegy 18 000 oldalon, a hazai erdészettörténeti kutatások és eredmények kincsháza. A projekt célja, a szakmán belül és kívül is – folytatva az Erdészeti Lapok digitalizálása során lefektetett alapelveket –, hogy e gazdag szellemiségű, nagy értékű szakmai, történeti és kulturális örökséget mindenki számára elérhetővé tegye. Nem feledve, hogy az erdész szakemberek, és reméljük az erdőt szerető erdőjárók számára is, az erdők idődimenziója ugyanolyan fontos, mint akár a térbelisége. Ebben az időutazásban kiváló kalauzunk a Közlemények.

A teljes fizikai állományt az Egye-

sület könyvtára átadta a fejlesztőknek, akik megkezdték az online adatbázis felépítésének sokrétű munkáját. A jövőben a folyamat végigkövethető lesz az Erdészettörténeti Közlemények már elérhető és működő digitális archívum teszt nyitólapján. A web-archívum teljes körű fejlesztése fél évet fog igénybe venni, így minden remény szerint 2014 nyarán már minden funkció és tartalmi vonatkozásban használható lesz.

Nagy László

The screenshot shows a web interface for the digital archive of 'Erdészettörténeti Közlemények'. The title is 'Erdészettörténeti Közlemények' with a subtitle 'Erdészet, vadászat, halászat (erdészeti; erdő- és vadgazdálkodás; mezőgazdaság; természet)'. Below the title are several navigation buttons: 'SZERZŐI JOGOK', 'IMPRESSZUM', 'ARCHIVÁLT', 'FOLYAMATOS', and 'ISMERTETŐ'. There are also search filters for 'KATALÓGUS-CÉDULA' (with years 2008 and 2009), 'EPA KATALÓGUS', and 'KERESÉS'. At the bottom, there are links for 'E-MAIL', 'MUTATÓ', and 'FORRÁS', along with a page number '135'. The footer contains the EPA URL: 'http://epa.oszk.hu/02400/02431' and 'http://epa.oszk.hu/02400/02451', and a 'Megosztás' button.

MEGOSZ nagyrendezvény Kecskeméten II.

Október 5-én a Magán Erdőtulajdonosok Országos Szövetsége több száz meghívott szakmai vendég és érdeklődő részvételével rendezte meg idei nagyrendezvényét Kecskeméten. A házigazda a Fanyarka Erdészeti Kft. volt, a helyszínt és a bemutató szakmai programok egy részét pedig a Valkon 2007 Kft. biztosította.

Jakab István köszöntője és Dr. Bognár Lajos előadása után Györffy Balázs, a Nemzeti Agrárgazdálkodási Kamara elnöke lépett a mikrofonhoz. Bevezető szavaiban emlékeztetett arra, hogy a NAK országos erdő- és vadgazdálkodási osztályának vezetőjévé, *Luzsi Józsefet*, a MEGOSZ elnökét választották meg az őszi folyamán. A megyékben pedig már megalakultak a kamarai szakmai osztályok is. A kamara a MEGOSZ-szal az elsők között kötött stratégiai megállapodást. A következő uniós költségvetési időszakokkal kapcsolatosan azt hangsúlyozta, hogy a legkisebb adminisztrációs teherrel a lehető legtöbb támogatást kell elérni.

A NAK elnökét követően *Rudolf Rosenstatter*, az Osztrák Magánerdős Szövetség elnöke emelkedett szólásra, aki egyben a pro Holz Austria vezetőségi tagja is. Szervezetüket 117 000 erdőtulajdonos alkotja. Közösen összehangolják az erdőfelújítási feladatokat, együtt értékesítik a fát és közös koncepció mentén képzik tovább a fiatalokat. A magántulajdon alapjait a kiszámíthatóság és a politikai stabilitás teremti meg, zárta előadását.

Ezután *Milan Ovsenik*, a Szlovák Erdőtulajdonosok Uniójának alelnöke üdvözölte a résztvevőket. Kijelentette, hogy a magyar és szlovák szövetségeknek azonosak a törekvéseik, így célszerű megosztani a szakmai tapasztalatokat és összehangolni a terveiket. Mindezt úgy, hogy a jövőt meghatározó uniós dokumentumok is fókuszban maradjanak.

Az erdélyi magán-erdőgazdálkodók nevében *Szakács Sándor* lépett az előadói pulpitushoz, aki egyszerre képviselte az erdélyieket mint magyar erdész és a Székelyföldi Magán-erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Szövetségét. Felhívta a környező országok magán-erdőtulajdonos szervezetei vezetőinek a figyelmét, hogy közösen képviseljék érdekeiket az unión belül. Javasolta, hogy írjanak alá együttműködési megállapodásokat (*időközben ez megtörtént – a szerk.*).

Szakács Sándort követően *Nyitrai András*, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés

alelnöke szólalt fel. Magyarország első-sorban agrárország, minden állítással szemben, jelentette ki az előadó. Utalt az osztrák erdőtulajdonosok küldöttének beszámolójára, rámutatva a háromszáz éves családi tulajdonlás jelentőségére és az e téren tapasztalható évszázados hazai szemléleti elmaradásra.

Kecskemét város képviseletében *Nagypál Sándor* alpolgármester köszöntötte a magán-erdőgazdálkodókat. Kiemelte, hogy a város vezetői fontosnak

véndetes az előrelépés, de a fiatal erdők állományneveléséhez kapcsolódó elnyert pályázati forrásokat lassan két éve nem fizetik ki. Az elnök a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara munkáját és az együttműködést hasznosnak ítélte meg.

A beszámolót követően *Luzsi József* átadta a *Rimler Pál*-díjat, melyet évente ítél oda a szövetség a magán-erdőgazdálkodás terén kiemelkedő eredményeket elért személyeknek. A díjat idén **Góhér Zoltán** erdésztechnikus kapta.

Góhér Zoltán Rimler Pál díjazott és felesége

tartják a város erdeit, és egy zöld városrész kiépítésén dolgoznak. Kecskemét fenntartható fejlődésének fontos részét képezi majd az erdőgazdálkodás is. Ebbe jól illeszkedik, hogy a városi távhőellátást biomassza erőműre kívánják alapozni a jövőben.

A vendéglátó Valkon 2007 Kft. ügyvezető igazgatója, *Kecskeméti Sándor* elmondta, hogy a cég alakulása óta forgalmaz erdészeti gépeket, így folyamatosan építik a kapcsolatot a magán-erdőgazdálkodókkal. A MEGOSZ pártoló tagjaként évek óta tevékenyen részt vesznek a szövetség szakmai programjain.

A házigazda szerepében *Sipos István*, a Fanyarka Kft. ügyvezetője beszélt. Az elmúlt évtizedekben a megye erdőszültsége több mint háromszorosára nőtt. A megyében fekvő 176 000 hektár erdő 52 százaléka magántulajdonú. A jövőre nézve mintegy ötvenezer hektár erdőtelepítési lehetőséggel számolnak. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az utóbbi öt évben az erdőtelepítés a korábbi érték negyedére csökkent.

Az előadások végén *Luzsi József* tartotta meg elnöki beszámolóját. A támogatások kapcsán vegyes képet rajzolt fel. A NATURA 2000 támogatások esetében ör-

A díjátadót követő szünet után szakmai előadások, prezentációk következtek. Többek között *Szedlák Tamás*, az Európai Unió Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság erdészeti szakértője a 2014-2020. közötti időszakban várható uniós vidékfejlesztési irányvonalokról és az abba illeszkedő erdészeti vonatkozásokról beszélt.

Lapos Tamás, a VM főosztályvezető-helyettese ugyanennek költségvetési időszaknak már a hazai tervezéséről és a várható nemzeti támogatásokról tartott előadást, különös tekintettel a 2014-es átmeneti évre. *Nagy Imre*, az ERTI tudományos munkatársa a rendezvény mottóját jelentő „Jövönk az iparifa ültetvény!” erdészeti szakmai, ökonómiai oldalát boncolgatta. A meghívott osztrák és a szlovák vendégek pedig az erdészeti jogcímek ausztriai és szlovákiai felhasználásáról, az ottani rendszer működéséről és nemzeti sajátosságairól számoltak be.

Nagy László – Zétényi Zoltán

Szeniorok az EGERERDŐ-nél

Ha spanyol nyelvterületen játszódo eseményeket tárgyalnánk és szeniorokat emlegetnék, azt is hihetnők, hogy valami, csak férfiaknak szóló programokról, valami urak klubjáról van szó. Ám magyar nyelvterületen vagyunk, magyar erdészeti egyesületen belüli hölgyek és urak csoportosulásáról van szó, olyan erdőmérnökökről, akik a harmadik életszakaszukat töltik. Nem nehéz kitalálni, hogy már mind nyugdíjasok, és a munkában töltött évektől — néhány évre, vagy néhány évtizedre állnak, de — egyre távolodnak.

Vannak, akik még tartják a kapcsolatot volt munkahelyükkel, tájékozódnak a szakterületükön bekövetkezett változásokról, az újdonságok felől. Akadnak olyanok is, akiknek már megszűnt az intézmény, ahol dolgoztak, ha szeretnék, és nagyon akarnák, akkor sem volna lehetőségük újraéleszteni a kapcsolatot.

Kimondva, vagy kimondatlanul, az eltávolodás hiányérzetet kelt és ragaszkodást is ahhoz, ami már széppé vált, még ha olykor nagyon nehéz is tudott lenni. Szerencsére, vannak lehetőségek ezeknek a hiányoknak a pótlására, a régi szakmai élmények felelevenítésére. Ilyen alkalom a Szeniorok Tanácsának rendszeres, évenkénti tanulmányútja, amikor a „távolodó” betekinthez az élő szakma vérkeringésébe.

A „hosszú” nyári szünet után, a fentiek szellemében szervezett – az erdész-összetartást jól példázó – tanulmányúton vehettünk részt az Egererdő Zrt.-nél, szeptember 24–25-én.

Amikor ez a tájékoztató megjelenik, a híradásokból a szakmai körök már rég tudják a vezetőváltás tényét. Ezúton is gratulálunk *Dr. Jung Lászlónak*, az MFB Zrt. Agrár- és Turisztikai Befektetési Főigazgatóság ügyvezető igazgatójának és *Dobre-Kecsmár Csabának* az Egererdő Zrt. vezérigazgatójának. Kívánunk az új beosztásaikban sok erőt, szakmánk felvirágoztatásához sikerekben gazdag hosszan tartó, dolgozó éveket.

Szeptember 24-én futott be a Szalajka IC Egerbe, ahol *Schmotzer András* szeniortársunk várta a vonattal érkező 16 szeniort, mert hárman egriek és ketten, más úton érkeztek, így 22 résztvevővel kezdetét vehette a rendezvény.

Az első helyszín az Egererdő Zrt. tanácskozó terme volt, ahol *Schmotzer*

András programismertetője és *Dr. S. Nagy László* elnök bevezetője és üdvözlő szavai után részletes ismertetést hallhattunk az Egererdő Zrt.-ről *Dobre-Kecsmár Csaba* osztályvezetőtől, aki távolléte miatt kimentette *Dr. Jung László* vezérigazgatót, más irányú sürgős elfoglaltsága miatt. A tájékoztatóból, mindent megtudhattunk a cég természeti adottságairól, erdeiről, szervezetéről, működéséről, majd néhány kiemelt – divatos – témát részletesebben kitérgyaltunk.

Előadónk az erdőművelésen belül külön foglalkozott a folyamatos erdőborítás, az átalakító üzemmód témakörrel, a fényigényes fafajú állományokban elindított kísérletekkel, a sikerekkel és nehézségekkel, nem is beszélve az e tekintetben kulcskérdésnek számító erdő-vad kapcsolattal. A közjóléti tevékenységgel összefüggésben szó esett arról, hogy a részvénytársaságok tulajdonosi képviselőt ellátó szervezetek – a jelenben és múltban egyaránt – nem vontak el osztalékot, melyek nagy részét közjóléti fejlesztésekre lehetett fordítani.

A témakörhöz tartozóan hallottunk a természetvédelemről, az erdei vasutakról, a bakancsos, az autós és kerékpáros turizmusról, a Természetjáró Szövetséggel kialakított együttműködésről, a közismert és újlag feltárt kiránduló helyekről, a Szalajka-völgyi fejlesztésekről, a galyatetői kilátóról, Gyöngyös várossal közösen létrehívott erdei turisztikai programokról, az erdei iskolákról, a tíz éve népszerű „Muzsikál az erdő” programsorozatról.

Az előadást követően mód nyílt kérdések feltevésére, egy-egy téma közös megbeszélésére. *Schmotzer András* szeniortársunk javaslatára az előadónk három témát részletesebben kifejtett.

A nemzeti parkhoz tartozó erdőterületek övezeti besorolásáról, az A-, B-, C-zónákról, a teljes korlátozás alá tartozó területekről, a nemzetközi előírásokról és nemzeti hatáskörben hozott szabályozásról, a civil természetvédelmi szervezetekkel való kapcsolatokról, az erdő-törvény legutóbbi módosításáról, a kerékpáros és lovas lobbisikereiről.

A közmunkaprogramot sikeresnek tartják, a kezdeti 150–200 fős foglalkoztatott közmunkás létszám az idei évben már 300–400 főre emelkedett.

A tűzifa-programot kiemelt helyen kezeli a részvénytársaság. A beharangozott hatósági ár bevezetése sokkal bonyolultabb és nagyobb körülmények között igényel, mint a víz, gáz és elektromos áram esetében. Ez utóbbiak „egycsatornásak”, valamilyen vezetékre csatlakoztatva lehet használni a szolgáltatást, míg a tűzifánál igen széles skálán mozog az igénybevételi lehetőség és a választék. A szociálisan rászorulókat ellátásának rendszerét kellene inkább továbbfejleszteni, kiszélesíteni.

E három és még sok más témához kapcsolódó hozzászólások, kérdések hangzottak el *Czebei Sándor*, *Dr. S. Nagy László* és *Tolner György* szeniortársainktól, melyekre előadónk megadta a korrekt válaszokat.

A szünetet követően *Dr. S. Nagy László* elnök ismertette azokat a témaköröket, amelyekkel még ebben az évben foglalkozni szeretnénk, s beszámolt a legutóbbi ülésünk óta eltelt időszakról. Néhány mondatos tájékoztatót hallhattunk a május 23-án, Sopronban a Nyugat-magyarországi Egyetemen tartott kihelyezett ülésünkről, és a május 24-én, Csákváron rendezett Erdészeti Fórumról, melyet a „Kovács K. Zoltán

A Szeniorok Tanácsa az Egererdő Zrt. Tűzifa Udvarán

Idősek Köre” szervezett a Barankovics Alapítvány támogatásával.

Ismét téma volt – az új Alapszabályhoz kapcsolódóan – a Szeniorok Tanácsának jövőbeni szervezete, szerkezete, céljai és tevékenysége. A novemberi ülésünkre tervezzük a téma részletes megtárgyalását.

Halász Gábor rövid tájékoztatót tartott az új Alapszabályról. Ismertette az elnökségi határozatokat, amelyek az új Alapszabály tervezetének kidolgozását programba vette, majd a május 3-án kelt küldöttközgyűlési határozatot. Emlékeztetett arra, hogy a szeniorok 27 módosítási javaslatot nyújtottak be, amelyek közül nyolcat elfogadott a szerkesztőbizottság. Amikor a Fővárosi Törvényszék jóváhagyja, az új Alapszabály életbe lép, s a Szeniorok Tanácsa a szakosztály jellegű tanács „jogállás”-ból, „Szeniorok és Tiszteletbeli Tagok Tanácsa” elnevezéssel átkerül a tanácsadó testületek kategóriába.

Schmotzer András, *Dr. Király Pál*, *Dr. Halász Gyula* és *Köveskúti György* szeniorok társak hozzászólásaival zártuk a délelőtti programot.

Az ebédet a „Tábornok-Ház”-ban fogyasztottuk el, ahonnan rövid sétával a marcipánmúzeumba, a „Kopcsik Marcipániába” mentünk.

Páratlan élményben volt részünk a gazdag gyűjtemény megtekintése során, amikor *Kopcsik Lajos* mestercukrász, cukrászművész remekeiben gyönyörködhettünk. Azokban a valóság-hű, cukortésztaból készült alkotásokban, amelyekhez négy tematikusan berendezett teremben Eger történelméből, egyházi múltjából, népművészetéből, a mesékből, a zenéből és ismert képzőművészek képeiből, szobraiból merített ihletet a mester.

A következő állomás az Egererdő Zrt. Felnémeti „Tűzifa Udvara” volt. Részletes tájékoztatót kaptunk Dobrekcsmár Csabától a fakitermelésekből származó választék összetételéről, a tűzifa-hányadról, a tűzifa lakossági és üzemi felhasználásának történeti alakulásáról, a Tűzifa Udvar beindításának

szükségességéről. *Borsó Zoltán*, a Felsőtárkányi Erdészet vezetője a telep megépítéséről és a termékekről tartott – bemutatóval egybekötött – ismertetőt.

A telepen készletezett és kapható termékeket – sarangolt tűzifa, darabolt tűzifa, hasított tűzifa, faapríték, fabrikett, pellet, gyújtós – megtekintettük, majd a témához kapcsolódó kérdésekről folytattunk volna véget nem érő szakmai vitát, de a gazdag program folytatásaként járművekre szálltunk és kezdetét vette a tanulmányút erdei része. Az útvonal megegyezett az 1985-ös vándorgyűlés útvonalával, vagyis az Oldal-völgyön, majd a Bányahegy úton, azután a Bükk-fennsíkon át egészen Szilvásváradig mentünk.

A 10 km-es Oldal-völgyi úton termelési és természetvédelmi témák kerültek napirendre, ott is Schmotzer András kalauzolt bennünket a tőle megszokott szakszerűséggel.

A Zilahy Aladár Erdészeti Múzeumban

Bányahegy úti megállónál *Wagner Tibor* adott ismertetőt az erdőgazdaság erdőfeltárási munkáiról, visszatekintve a '60-as évekre. A nyugdíjas főmérnök építészvezetője volt az 1964-ben épült útnak. Ez az útépités a legnehezebbek közé tartozott a sok robbantás és sziklamunka miatt. Az 1964-es vándorgyűlésen ott mutatták be az akkor még újnak számító bitumenes burkolatépítést.

A látnivalókban, élményekben gazdag napi penzum; a szívet, lelket átölelő baráti légkörben eltelt nap végéhez közeledett, végállomásunk a szilvásvárad vadászház: a Villanegra volt.

A szálláshelyek gyors elfoglalását követően a pincehelyiség hosszú asztalánál elfogyaszthattuk a ház ételspecialitásait, s miután Schmotzer Bandi nemcsak kiváló szervező és túravezető, hanem szőlősgazda is, így felvonultatta idősb és frissebb borait a fehérektől, a rozékon át a vörösborokig, egyszóval szabályos borkóstolón volt szerencsénk részt venni. A pincehelyiség hangulata alkalmat adott vidám éneklésre, természetesen Schmotzer Bandi vezényletével. A han-

gulat fokozódott, *Wagner Tibor* az erdőgazdaság történetéből vett vidám történetekkel szórakoztatta a társaságot.

A fáradtabbakat korábban csábította a pihenés, míg a kitartóbbak majd az éjfél-t köszönhették.

A második nap is jól kezdődött. A megalapozott étvágyat bőséges reggelivel csillapíthattuk, majd egy rövid sétával a Zilahy Aladár Erdészeti Múzeumban kezdtük a programot.

Schmotzer Bandi, aki az Erdészeti Múzeum vezetője, ismertette a gazdagon berendezett gyűjtemény jelenét és múltját.

A múzeumi látogatást követően, a pályázati forrásból megújult erdei vasút alsó állomásához sétáltunk, ahol *Goldbach Károly* műszaki vezetőtől részletes tájékoztatást kaptunk a Szilvásvárad Állami Erdei Vasút történetéről, a Szalajka-völgyi fejlesztésekről, a teljesen megújult vasúti pályáról, az új és felújított állomásépületekről, a völgy akadálymentesített objektumairól, a hibridhajtású mozdonyról. Vonatra szálltunk és felkapaszkodtunk a felső – a Szalajka-völgy Fátyol-vízesés – állomásra. Rövid szakmai ismertető után a felújított Szabadtéri Erdészeti Múzeum stációit jártuk végig Schmotzer András szenior-társunk kalauzolásával.

Mivel is zárulhatna Szilvásváradon egy erdész-rendezvény úgy ebédidőben? Persze, most mindenki az ebédre gondol. Nem, először – kedves főszervező barátunk által összeállított – a kétnapos tanulmányút szakmai tanulságait összefoglaló teszt lap kitöltése következett, majd az első három helyezett megjutalmazása. Utána a vadászház kedves szemeletének, a régi ígéret beváltása, egy archív felvétel átadása és csak ezt követően a „meglepetés” pisztráng.

Goldbach Károly ismerteti a vasutat

Köszönjük mindazoknak, akik ennek az élményekben gazdag programnak a szervezésében, véghezvitelében részt vállaltak. Köszönjük, Egererdő Zrt.!

Szöveg, kép: **Wagner Tibor**, **Schmotzer András**, **Halász Gábor**
OEE Szeniorok Tanácsa

Az átalakító üzemmód eddigi tapasztalatai

Az OEE Szombathelyi Csoportja éves programtervének megfelelően terepi tapasztalatszerét szervezett a Szajki tavak környéki erdőbe. A téma az átalakító üzemmódban kezelt erdőrészekben végzett munka első tapasztalatainak az értékelése volt.

2013. október 5-én 9 órakor gyülekezünk a szajki üzemi út bejáratánál. A téma iránt érdeklődőket *Zsuppán Ernő*, a helyi csoport titkára köszöntötte, majd átadta a szót *Dénes Károlynak*, aki a rendezvény házigazdája volt mint a Szajki pagony főerdésze és mint magán-erdőgazdálkodó.

Az elsőként a Hosszúpereszteg 4A erdőrésznél álltunk meg, amely a Szombathelyi Erdészeti Zrt. Vasvári Igazgatóságának a kezelésében van.

a megállapításra jutottak, hogy öt év egy erdő életében rövid idő, ezért messzemenő következtetéseket még nem lehet levonni. Vannak erdőrészek, ahol szépen elindult az átalakulás folyamata és van, ahol még több idő kell ehhez.

Dénes Károly elmondta, hogy a Szajki pagony csereseire jellemző a sűrűn tartott állapot, amely a '70-es, '80-as évekbeli aprításos technológia következménye, amikor a fakombinát számára egész erdőrészeket daráltak le. A sűrűn tartás miatt kis koronák alakultak ki, ezért a makktermés bizonytalan ezekben az állományokban. A Hosszúpereszteg 4A erdőrésznél viszonylag nagyobb koronájúak a fák, ezért gyakrabban van közepes-jó termés. Ez egy 84 éves kocsánytalan

nedvesség-megoszlásáról. A második lékben, amelyet megtekintettünk, a gyertyán alsószint fátyolszerűen lett meghagyva, ezáltal árnyasabb, de gyommentesebb maradt a terület. Ez az árnyalás szemmel láthatóan nem akadályozta a cser újulat növekedését, valamint a gyertyán újulat konkurenciája sem lett hátrányos a cser újulat számára. A következő termeléskor ezek a gyertyánok kivághatók, hogy az újulat további fejlődését biztosítsuk.

A nap második programjaként a Hosszúpereszteg 75D magánerdőt tekintettük meg. Az erdőről elmondható, hogy kevés kocsánytalan és kocsányos tölgy mellett cser és gyertyán alkotja az állományt. Amikor Dénes Károly az egykori TSZ erdő irányítását átvette, az állomány elegendően gyertyánosnak tűnt. Az első gyéritések még a hagyományos elvek szerint történtek, és ekkor kezdtek előbújni az állományból a cserekek, tölgyek a gyertyán visszaszorítása révén. A 2010. évi gyérités során már a csoportos gyérités elvei szerint jelölte ki az állományt. Megkereste, megjelölte az ígéretes egyedeket, azok érdekében kezdett el dolgozni, mivel nemcsak a folyamatos faanyagnyerés a cél, hanem az értékes egyedek nevelése is. Ahol erősebben gyéritett, ott már a felújulás nyomai is látszódnak, amely a folyamatos borítású, többkorú, változatos szerkezetű erdőképpé mutatnak. Többször elmondta, hogy a folyamatos erdőborítást biztosító, a természeti folyamatokra alapozó erdőkezelés a magán-erdőgazdálkodás egyik legjobb alternatívája. Ha ugyanis helybeliek az erdőtulajdonosok, ők minél többször szeretnének tűzifához jutni, viszont egy vágásos üzemmódban kezelt erdő felújításához nem tudnak, vagy rosszabb esetben nem akarnak hozzájárulni.

Az egyes állomásokon a jelenlévők megbeszéltek egymással véleményüket, tapasztalataikat, esetleg kétségeiket. A rendezvényt megtisztelte dr. *Solymos Rezső*, a Magyar Tudományos Akadémia tagja is, aki évtizedes tapasztalatait osztotta meg a résztvevőkkel e témában.

A téma jelentőségét jelzi, hogy az Erdészeti Tudományos Intézet, az erdészeti hatóság képviselői, valamint gyakorló állami és magán-erdőgazdálkodók is jelen voltak ezen a szép délelőttön.

Szöveg: **Horváth Gábor**

Kép: **Kovács Endre**

Balogh Csaba az átalakító üzemmód tervezését ismerteti

Az erdőtervezés részéről *Balogh Csaba*, Bedő-díjas erdőmérnök tagtársunk elevenítette fel a folyamatot, amely az átalakító üzemmód bevezetéséhez vezetett. A Vasvári Erdészeti Igazgatóság 1987-es üzemtervezésekor még kizárólag tarvágásokkal történtek a véghasználatok, '97-ben már nagyobb mennyiségben terveztek bontóvágásos felújításokat, a 2007-es üzemtervezéskor pedig – az 2009. évi erdőtervezést megelőzően – 1600 ha-on vezették be az átalakító üzemmódot, melyben a fiatalból az idősebb korosztályig történik az erdőrészek átalakítása vágásos alakból a száraló erdőképpé. A munkák megkezdése óta eltelt öt év, amelynek eredményeit idén vizsgálták meg. Arra

tölggyel elegyes cseres állomány, amely száralóvágással alakítandó át. A fakitermelés 2010-ben történt meg, melynek során a meglévő újulatra alapozva lékeket nyitottunk. Változatos formájú, méretű, tájolású lékek jöttek létre. Az első, amelynél megálltunk, egy közepes nagyságú, alsószint nélküli lék, amelyben siskanád, magas aranyvessző, valamint szeder fordul elő kis mértékben. Ápolást nem igényel, az újulat a lékben mindenütt jelen van, a közepétől a szélek felé nagyobb mennyiségben, a lék északi része felé nagyobb méretben. *Kollár Tamás*, az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársa ott adta elő kutatásai megállapításait a lék fény-, újulat-, valamint talaj-

A Soproni HCS a KAEG Zrt. területén járt

Nagy örömmel tettünk eleget győri szomszédaink szíves meghívásának, így a Győri Erdőgazdasági Helyi Csoport tagságával közösen tölthettünk egy szép őszi napot a KAEG Zrt. területén.

Rövid utazás után a megbeszélt időben érkezett meg negyven fős különítményünk a fertői kastélyparkban álló „Bagatelle” épületéhez, ahol *Papp László* vezérigazgató-helyettes, *Kóródi Sándor* HCs elnök és *Greguss László Géza* titkár fogadtak minket, a vendéglátó HCs tagságával együtt, akik között sok rég nem látott ismerőst, barátot köszönthettünk.

A találkozás öröme és a felszolgált frissítők miatt kisebb késéssel kezdődött az első program, amelyben *Papp László* beszámolt az erdőgazdaság által végrehajtott, illetve koordinált korábbi kastélyparki fejlesztésekről, és a remények szerint KEOP pályázati források segítségével a közeljövőben végrehajtandó felújítási, rekonstrukciós munkákról.

Rövid sétát tettünk a kastélyparkban, s közben *Kóródi* elnök úrtól hallhattunk a kastély történelmi háttéréről, a park kialakulásának történetéről, az ok-okozati összefüggésekről, amelyek jó része kevésbé ismert a nagyközönség előtt. Érzékeltek, hogy komoly közjóléti munkát vállal fel az erdőgazdaság a kastélypark és a Lési erdő gondozásával.

Azt követően a cseri talajokon folyó erdőgazdálkodásba kaptunk betekintést *Papp Csaba* erdőgondnok vezetésével. Előbb a „Vitnyédi cser” kerületben található anyagnyerő helyet kerestük fel, ahonnan korábban a kiváló minőségű vörös kavicsot használhatta az erdőgazda, feltáró útjainak stabilizálására. Most az erdészet engedélyével a terepet a cross-motorosok vehették át (szabályozott körülmények között), az erdészet azon nem titkolt szándékával, hogy így csökkenteni tudják a tilosban motorozók számát. Ezzel kapcsolatos tapasztalataik kedvezőek.

Papp Csaba erdőgondnok

Az örömteli másodlagos hasznosítások mellett azonban azt is láthattuk, hogy erdőgazdálkodási szempontból mit „tud” ez a cseri talaj: a 15 cm-nyi termőrét alatt rögtön a vörös kavics található, amely jó esetben csak egy kicsit lejjebb cementálódott.

A mesterséges felújítások során ezt a kavicsréteget a *Danszky-féle* altalajlazítóval törik meg, lazítják.

Következő állomáshelyünk a Svajc-szer-tilos területben volt, ahol egy szintén cseri talajon nőtt, fokozatos felújító vágással kezelt, korábban megbontott, érett cseres állományt tekintettünk meg. Az újulati szint fejlődését az erős

Vöröskavics-nyerő hely

cserjésedés és gyomosodás rendkívüli módon hátráltatja, ráadásul, a már vázolt termőhely révén szükséges altalajlazítás FFV esetében nem kivitelezhető, ami szintén hátrányos indítást jelent az újulatlak.

A szomszédos erdőrészletben egy tarvágással véghasznált, már sűrűség korú, kiválóan záródott erdőfelújítást láthattunk. Annak kapcsán felmerült (nem először) a kérdés, hogy ilyen, vagy ehhez hasonló határ-termőhelyeken miért nem alkalmazható a tarvágást követő mesterséges erdőfelújítási technológia.

Utunk ezután Göbösmajorba, az Ökoturisztikai Centrumba vezetett, ahol

a Kapuvári Erdészet idegenforgalmi, turisztikai tevékenységét ismertette velünk *Kóródi Sándor*. A lovastábori programok ismertetése, a szép környezet, a kedvező ár, olyan megkapó volt, hogy buszsofőrünk azóta már be is jelentkezett a táborba unokájával. Reméljük, több soproni is kedvet fog kapni ehhez, és öregbíteni fogja a göbösi lovastáborok jó hírét.

Ugyanitt az erdészet vadgazdálkodási ágazatáról *Szukhentronk Imre* hivatásos vadász beszélt, majd a sok becslési- és kilövési szám után 15-20 ideai gímtrófeából álló bemutatón közvetlenül is meggyőződhattunk a kapuvári kollégák magas színvonalú vadgazdálkodási tevékenységéről.

A jó hangulatban eltöltött nap végén, az átfogó szakmai és közjóléti programokat követően ízletes ebédet fogyasztottunk el Göbösmajorban, és ebéd után még hosszasan beszélgettünk a fehér asztal mellett.

Köszönetünket fejezzük ki vendéglátóinknak a meghívásért, a színes programért, a barátságért, s búcsúzóan azzal, amiben a nap végén maradtunk: vizionlátásra 2014. március első felében a Soproni hegységben.

Köveskúti Zoltán

HCS titkár

Kép: **Greguss László Géza**

Kóródi Sándor mesél

A cáki gesztenyéstől a Farkaserdőig

Az OEE Vértési Helyi Csoport szakmai útja Vas megyében

Korábbi meghívásnak eleget téve, az OEE Vértési Helyi Csoportja szeptember első hetében szakmai tapasztalatcserére érkezett Vas megyébe, hogy közelebbről ismerkedhessen meg a Szombathelyi Erdészeti Zrt. működési területével, természeti és kulturális értékeivel.

A kétnapos program vendéglátóink szombathelyi központjában Bugán József vezérigazgató köszöntőjével, majd Bakó Csaba erdőgazdálkodási igazgató cégbemutatójával vette kezdetét. A társaság központját is magában foglaló Saághy István Közparkban tett séta után a Kőszeghez közeli cáki műemlék pincesorhoz látogattunk, ahol a nyolc zsüpfedeles, hajdani borospince közül néhányat szőlészeti-borászati múzeumnak rendeztek be.

Következő állomásunk Kőszeg volt. Lelkes idegenvezetőnk elkalauzolt bennünket a Jurisics-várhoz, majd a gótikus és barokk stílusjegyeket egyaránt mutató Szent Jakab-templomhoz. Sétánkat folytatva a város patinás épületei mellett megtekintettük a Hősök kapuját, a Fő téren található neogótikus stílusú Jézus Szíve-templomot és a Szentháromság-szobrot is.

Kőszeg hangulatos utcácskái után Tompa Miklós erdészeti igazgató vezetésével a várost körülölelő erdőségekre kalauzoltak minket vendéglátóink. A Stájer-házaknál hegyvidéki környezetben tálalt, finom töltött káposztától jólakotán a Kőszegi-hegység élővilágát

és a térségi erdőgazdálkodás történetét bemutató Erdészeti Múzeum kiállítását járhattuk körbe. Az erdészeti erdei iskolában tett rövid séta után egy bükkös felújítást tekintettünk meg. Az erdőrészlet „kálváriáját” Pernes Balázs és Németh János műszaki vezetők ismertették. A történet egészen 1992-ig, a részlet növedékfokozó gyérintésig nyúlik vissza. Már akkor felvetődött a kollégákban – látva az erőteljes újulást –, hogy a felújítást elősegítő bontóvágást lehetne, kellene végezni. A szomszédos osztrák birtokokon a bükköt 80-90 évesen vég-használják, amikor a faanyag műszaki tulajdonságai a legértékesebb választékok termelését teszik lehetővé. Nálunk azonban a törvényi, hatósági korlátozások miatt 120, de akár 140 éves korig is tartani kell az állományt. A hazai vi-

szonylatban kiváló termőhely ellenére az álgesztenyesedés mértéke ebben a korban a faanyag piaci értékének drasztikus csökkenését okozza. Az 1 ha-os kontroll parcella kiválóan mutatja, hogy mi történik, ha hosszú idő után sem valósulnak meg a megfelelő, az erdő felújítását elősegítő fahasználatok.

Szinte mesebe illően szép, szerpentines, kiváló minőségben felújított erdészeti úton haladtunk tovább. Nem véletlen, hogy ki kell emelni az út minőségét, mert a következő megállónk témáját is ez adta. A Hármaspatak térségében 2009 júniusában igen szélsőséges időjárási eseményeket regisztráltak a környező meteorológiai állomások. Egyetlen nap alatt 120 mm csapadék esett (Kendig-csúcs, 2009. június 24.), s a felszínen összefolyó vizek intenzitása is egészen szélsőséges értékeket ért el. Ekkora mennyiségű csapadékot egyetlen állomány sem képes felfogni, legyen az idős, lábas erdő, vagy épp fiatalos. A völgyzáró gáton kiszállva az autóbusszunkból, az alattunk békésen csörgedező kis patakot látva el sem tudtuk képzelni az akkori állapotokat. Azon a júniusi napon a víz embermagasságú átmérőjű átereszeket, betontömböket zúzott szét és vitt el kilométernyi távolságokra. Az új technológiával, gabionos elemekből felépült gát remélhetőleg kibírja majd ezt a fajta terhelést is, mely egyértelműen az egyre gyarapodó szélsőségek számlájára írandó. A kérdés már nem az, hogy változik-e a klíma, inkább az, hogy

Szombathelyi erdészcollégák bükkös felújításban

miként készülünk fel az ilyen előre nem tervezhető eseményekre!

A napot egy hangulatos csárdában, kellemes muzsika mellett, kiváló vacsorával és baráti beszélgetéssel zártuk.

Másnap reggel Sárvárra utaztunk, ahol a város szívében található Nádasdy-vár udvarán Nagy László és Zsuppán Ernő műszaki vezetők köszöntötték csoportunkat. A Sárvári Erdészeti Igazgatóság bemutatását követően látogatást tettünk a Nádasdy Ferenc Múzeum egyedülálló freskókkal díszített termeiben és képet kaphattunk a vár történelméről is. A kíváncsibbakra a vár tornyába vezető falépcsőkön a felső toronyszobába érve vethettek pillantást a városra és a várudvarra.

Gyönyörű, késő nyári időben, szinte szüreti hangulatban kapaszkodtunk fel a Ság-hegy tetején található múzeumhoz. Ott igazán tartalmas előadást hallottunk Döme László erdész kollégánktól az évmilliókkal ezelőtt zajló vulkáni tevékenységről, a szőlőtermesztés térségi jelentőségéről, hagyományairól, az ott élő emberek küzdelmes életéről, a bazaltbányászat történetéről. Az 1,3 milliós vagonnyi kibányászott bazalt bizony jelentősen megváltoztatta a hegy

domborzati viszonyait, a rajta levő növény- és állatvilággal együtt. Mára csak foltokban maradtak fenn a jellegzetes karsztbokor erdei társulások, amelyek Vas megye első tájvédelmi körzeteként méltán védettek 1975 óta. A környék természeti értékeit interaktív módon bemutató múzeum megtekintése után kellemes sétával kapaszkodtunk fel a hazánk talán legszomorúbb történelmi pillanatának örök mementőt állító Trianon-kereszthez, és elhelyeztük az emlékezés koszorúját.

A következő megállónk a komoly erdészettörténeti múlttal rendelkező Farkaserdőbe vezetett. Schberg Lőrinc erdőtanácsos sírja körüli állományok „meséltek” nekünk elődeink munkásságáról. Napjainkban is ez a hely a gyertyános-tölgyesek felújításának etalonja az országban, még akkor is, ha a rendszerváltás előtti szovjet katonaság tevékenysége itt-ott nyomot hagyott az állományokban. Hála a felkészült utódoknak, a „sebek” gyorsan gyógyulnak. Az újabb erdőtervek a tarvágásos felújításokkal szemben a fokozatos felújítógásokat, illetve a szálaló üzemmódravaló áttérést helyezik előtérbe. A sírtól nem messze levő megállónkon egy lé-

kes, természetes felújítást tekinthettünk meg. A fényviszonyok helyes „beállítását” a legfontosabb feladat. Hiszen az újulat megjelenéséhez fény kell, míg a fakitermelés után visszamaradó állomány törzsének árnyékolásra van szüksége. Horváth István kerületvezető erdész kiemelte, hogy megfigyelése szerint még az egyes egyedek közt is eltérés mutatkozik abban, hogy mennyi alvó rügy „aktivizálódik”. A helyes fényegyensúly megtalálása nem könnyű, de szép szakmai feladat. A Hidegkúti Vadászaháznál a farkaserdei erdész-elődeink kopjafájánál koszorúzással és az erdészhimnusz eléneklésével fejeződött be programunk szakmai része.

A vadászaházban igencsak ízletes ebéd után Encsi Csaba, a Vértesi Erdő Zrt. vezérigazgató-helyettese megköszönte Bakó Csaba erdőgazdálkodási igazgatónak a kétnapos szívélyes vendéglátást és a tartalmas szakmai programokat. A jó hangulatú, baráti beszélgetést követően az OEE Vértesi Helyi Csoportja szép élményekkel gazdagodva indult haza.

Szöveg, kép: **Rapp Andrea, Boglári Zoltán**
OEE Vértesi HCs.

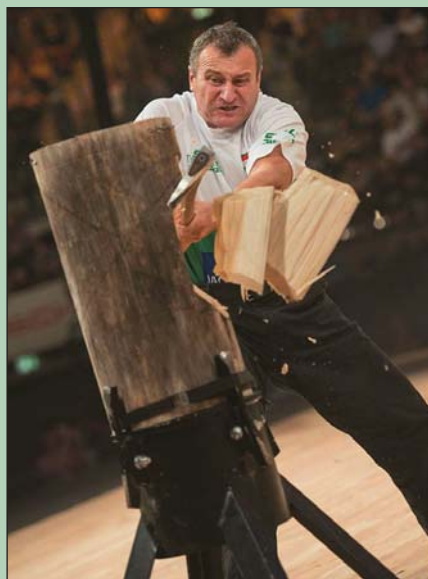
Magyar bravúr a STIHL Timbersports VB-n

Október 25-26-án, a Németországban megrendezett STIHL Timbersports világbajnokságon találkozott a favágók elitje, hogy összemérjék erejüket a különböző látványos versenyszámokban.

Már a kvalifikációs verseny is remekül alakult a magyarok számára. Jubász István az első versenyszám, az underhand chop után még csak a 12. helyen állt. Ezután egyre jobb eredményt ért el, biztosan lépett előre az összesített helyezésekben, és az utolsó előtti versenyszámban már a második helyen állt a francia Gilles Giguet mögött. Az utolsó versenyszámban, a hot saw-ban remekül kapta el a lendületet, és 8,26 másodperces eredménnyel végül átvette a vezetést, így az első helyen tudta magát kvalifikálni a főtáblára!

A csapatversenyeken a magyar csapat az alábbi összeállításban vett részt: Strubel József a. Dedi (stock saw), Gyapjas Norbert a. Gyapi (standing block chop), Jubász István (single buck) és Rittlinger Róbert (underhand chop). A versenyben az első forduló legjobb 12 eredménye kerül be az esti

döntőbe. Az egyenes ági kiesési rendszerben működő döntőben a magyar csapatnak sajnos nem sikerült a vigaszágon sem a bejutás, összesített eredményként a 17. helyen végeztek. Az újzélandi csapat remek versenyzéssel szerezte meg az első helyet, a második helyen pedig Ausztrália végzett.

Az egyéni döntőre is teljesen megtelt az aréna, több mint 5000 néző parádés hangulatban szurkolta végig a versenyt. Az ausztrál Brad De Losa szinte végig uralta a mezőnyt, három versenyszámban is a legjobb időt sikerült elérnie. Végül 77 ponttal ő lett az új világbajnok.

Juhász István 4 éve kezdte el pályafutását a STIHL Timbersports sorozatban, bár a hagyományos fakitermelő versenysorozatnak 2006 óta aktív résztvevője. Már az első évben (és azóta minden alkalommal) kiharcolta magának a főtáblára jutást, mely szenzációs eredmény, a sportág történetében egyedülálló. Nincs még egy ember a világon, aki egyéniben egyszerre van a legjobbak között mind a hagyományos, mind a Timbersports© versenysorozatban. Azzal, hogy István a döntő második fordulójába a legjobb tíz közé is beverekedte magát, sporttörténelmet írt. Az ötszörös vb-győztes Jason Wymyard idejénél is jobb springboard eredménnyel kiérdemelt 7. helye pedig elképesztő teljesítmény.

Forrás: Andreas STIHL Kft.

1956-ban „negyedéves” erdőmérnök hallgatók találkozója

Egykori, 1956-ban negyedéves erdőmérnök hallgatók 2013. szeptember 6-8. között tartottuk közös beiratkozásunk hatvanadik, jubileumi találkozóját. 76 fős évfolyamunk a történelmi események sodrásában 1956-ban megféleződött. A Sopronban végzetek 1958-ban, 55 éve szerezték meg diplomájukat, kanadai társaink pedig egy évvel később, Vancouverben.

Évfolyamunk mind az Erdőmérnöki Főiskola soproni fennmaradásában, mind a vancouveri Egyetemen (UBC) belül megalakult „Soproni Divisio” sikeres megalakulásában, működésében meghatározó szerepet játszott. Az eltelt hat évtized és a nagy földrajzi távolság ellenére baráti szellem, kölcsönös megbecsülés jellemzi kapcsolatunkat. Összetartozásunkat közös beiratkozásunk éve szimbolizálja. Az öt éves tanterv szerint elsőként végzett évfolyamunkból a találkozón személyesen 17 (5 Kanadából) fő tudott megjelenni

Találkozónk szeptember 7-én, délelőtt a Főépület II. termében kezdődött. Utolsó, közösen hallgatott előadásunkat 1956. október 24-én délelőtt ebben a helyiségben tartotta *Lámfalussy* professzor. Évfolyamunkat a MEFESZ vezetőségében képviselő *Nagy László* előadás közben lépett be a terembe és kérte az előadó hozzájárulását, hogy az évfolyam kivonulhasson az Egyetem terü-

letének őrzésére. Évtizedek múltán is emlékeztünk szeretett professzorunk megfontoltságra figyelmeztető, támogató szavaira.

A hagyományos koszorúzások a Wilckens-emlékműnél kezdődtek. *Illyés Benjamin*, a hazaiak valétaelnöke tolmácsolásában nemcsak a hazai, felsőszintű erdőmérnök-képzés első oktatójára emlékeztek. Felidéztek a későbbi, világszínvonalú ismereteket átadó egykori neves tanárok, korszakokat meghatározó gyakorlati szakemberek munkásságát is. Az 1956-os emlékműnél *Nagy László*, az egyetemi MEFESZ vezetőségi tagja emlékeztetett hazájuk és egyéni életük alakulását döntően meghatározó történelmi eseményekre. Soraik közt megjelent *Katona Sándor*, Sopron 1956-os rendőrkapitánya, aki a diáksággal együttműködve egyik meghatározó egyénisége volt a vértelen soproni forradalomnak. Ezt követően *Grätzer Miklós*, a kanadaiak valétaelnöke az aulában elhelyezett két domborműnél a külföldre szakadt társak nevében fejezte ki tiszteletét a vancouveri fakultást 1990-ben visszafogadó Alma Mater iránt.

A tanácsterem előtt, a Bartók által megörökített ősi, kárpát-medencei ballada, a Cantata profana szellemiségét kifejező Szervátiusz dombormű koszorúzásával zárultak a megemlékezések. *Orbán Júlia* kiváló előadóművész drámai erejű szavalata az emberiség, a ha-

za, évfolyamuk és egyéni sorsuk alakulását meghatározó eseményeket megrendítő érzelmi hatással idézte fel a részt vevőkben.

A tanácsteremben *Bidló András* dékánhelyettes üdvözölte a jubiléumokat és adott lényegre összpontosító tájékoztatást a Kar és az Egyetem helyzetéről, a fejlesztési elképzeléseikről. A ma is élő kilenc egykori tanárunk (*Adamovich László, Csanády Elele, Futó László, Gencsi László, Perlaki Ferenc, Rónai Ferenc, Roxer Egon, Szy Ferenc, Vancsura Rudolf*) közül négyen tudtak részt venni a találkozón. Kölcsönösen nagy élményt jelentett Gencsi László, Rónai Ferenc, Roxer Egon és Vancsura Rudolf személyes megjelenése. Gencsi László köszöntőjében utalt arra, hogy a történelmi események hatására különlegesen szoros, máig élő emberi kapcsolatok alakultak ki az akkori tanári kar és a hallgatóság közt.

Waldenos erdőmérnök-hallgatók által felszolgált pezsgő is hozzájárult az ünnepélyes percek oldott baráti beszélgetéssé alakításában. A déli órákban a Nyugat étteremben elfogyasztott ízletes ebédnél folytatódott a diskurzus.

Délután, diákéveink csodálatos soproni kora őszi napjaihoz hasonló időjárásban, sétáltunk a botanikus kertben. Felkerestük egykori professzoraink, tanáraink mellszobrait. Mindegyiküknél megállva, egymáshoz kapcsolódva láncreakcióként tanulmányi éveink legszébb pillanatait, komoly és anekdotikus történetei kerültek elő a közös emlékezetből. Azzal az érzéssel zárult ez a délután, hogy szerencsénk volt: emberileg és szakmailag is különösen értékes, jellemformáló tanári karral kerülünk kapcsolatba.

Este a Pannónia szálló Fehér termében találkoztak a jubiléumok. A patinás környezetben ünnepélyes köszöntők és pezsgős koccintás után kiváló vacsora mellett folytatódott a közös emlékek felidézése. A távollévő évfolyamtársak közül a találkozót 19-en köszöntötték. Sokan személyes hangú levelekben fejezték ki az egymás iránt érzett megbecsülést, és az összetartozás érzését. A vacsora résztvevői közt folytatódott a változatos életpályák szakmai és családi eseményeinek megbeszélése.

A program záróeseményeként szeptember 8-án a Tanulmányi Erdőgazda-

ság hegyvidéki területére kirándultunk. *Köveskúti Zoltán* erdészetvezető-helyettes és az OEE helyi csoportjának titkára tolmácsolta *Dr. Jámbor László* vezérigazgató üdvözlését és adott tájékoztatást a színvonalas szakmai munkáról.

A résztvevőket nagyon sok közös élmény kapcsolja ezekhez az erdőkhöz. A Károly-magaslatról láttuk meg először az akkor elérhetetlen távolságban csillogó

Schneeberget és gyönyörködtünk a soproni tájban. Télen a közeli daloshegyi síversenyek és a kilátóban kimért forralt bor is oda csalogatott minket. A gyakorlati oktatás nagy része is ezekben az erdőkben „zajlott”. Felemelő érzés volt a kilátó melletti neves soproni botanikusokat, az erdő életét és a benne megvalósuló munkákat ismertető, újabban létrehozott bemutató ház megtekintése.

A Hidegvízvölgyben, az egyik lecszebb magyarországi erdőben Róth Gyula, egykori professzorunk által beindított, ma már megújított és sikeresen folytatott szálalási kísérletekkel ismerkedtünk meg. A kellemes erdei kirándulás és a találkozó programja a brennbergbányai templom alatt lévő vendéglőben, kiváló vadpörkölttel zárult. Azt követően a búcsúzás nehéz percei következtek. A közösen eltöltött három nap gazdagította felejthetetlen, közös emlékeinket és erősítette hat évtizedes barátságunkat.

A találkozózt egy emléklap örökíti meg. A középső erdészcsillagos motívum Zádor Oszkár által rajzolt soproni tablójukról származik. A beiratkozás évét a soproni várostorony, a kanadai társak végzését jelző indián totemoszlop pedig a Józsa László által rajzolt kanadai tablójukon szerepel. A háttérben a Főépület 1953-as fényképe (Illyés B.) Az 1953-ban beiratkozottak közül 76-an szereztek diplomát Sopronban (S), Vancouverben (V), illetve egyikük Németországban (G). Az emléklapot *Tompa Zsolt* (Lővér-Print) szerkesztette.

Kép és szöveg: **Illyés Benjámín**

Kiemelt kormányzati feladat a természetjárás támogatása

A százéves Magyar Természetjáró Szövetség jubileumi ünnepe

Fontos és kiemelt kormányzati feladatnak nevezte a természetjárás támogatását *Balatonai Mónika*, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára szombaton, a Magyar Természetjáró Szövetség megalakulásának 100. évfordulója alkalmából tartott ünnepséget megelőző sajtótájékoztatón. Az államtitkár elmondta: a Bejárható Magyarország Keretprogram összefogja a gyalogos, a kerékpáros, a lovas, a kajak-kenu és a vitorlás turisztikai területeket, illeszkedik a magyar gazdaságfejlesztésbe, és a szabadidő-turizmus ernyőjét jelentheti, az erdőtörvény módosítása pedig – Európában modellértékűként – átjárhatóvá tette az ország területét minden határ nélkül.

Forrás: **MTI, hirado.hu**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/kiemelt_kormanyzat_feladat_tamogatasa

A vadászatra és erdőkre vonatkozó szabályok folyamatos korrekciót követelnek

Az elmúlt három és fél évben jogszabályok sorát hozták meg

A vadászattal és az erdőkkel kapcsolatos szabályozás folyamatos korrekciót követel, és ez a munka csak akkor lehet hasznos, ha az ágazat minden szereplőjével, vadászokkal és erdészekkel állandó lesz a párbeszéd a jövőben is – mondta **Fazekas Sándor** vidékfejlesztési miniszter kedden Tiszafüreden egy közösségi vadászház megnyitóján.

Forrás: **MTI, kormány.hu**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/vadaszat_erdeszeti_jogszabaly_korrekcio_folyamatos

◆◆◆

Gödöllői vadkörtefa lett az év faegyede

Az OEE különdíját a teletki 300 éves berkenyefa kapta

Egy gödöllői vadkörtefa lett az „Év fája” az Ökotárs Alapítvány szavazásán – tájékoztatott a szervezet. Negyedik alkalommal

rendezte meg az Ökotárs Alapítvány az „Év fája” versenyt, amelyben „különös erővel” bíró fák versengenek: képesek egy-egy közösség, család vagy egy egész település figyelmét megnyerni. A másik különdíjat, az Országos Erdészeti Egyesület elismerését egy 300 éves berkenyefa kapta, ezzel együtt 30 ezer forint értékű támogatásban is részesült.

Forrás: **MTI, Ökotárs Alapítvány**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/ev_faegyed_godollo

◆◆◆

Az erdőgazdálkodás teljesíti az uniós természetvédelmi elvárásokat

Lezárta az Európai Bizottság a Natura 2000-es erdők ügyében indított kötelezettségszegési eljárásokat

A magyar erdőgazdálkodás maradéktalanul teljesíti az uniós természetvédelmi elvárásokat – közölte a Vidékfejlesztési Minisztérium hétfőn az MTI-vel. A tárca intézkedéseinek köszönhetően lezárultak azok a kötelezettségszegési eljárások, amiket még 2008 és 2010 között indított Magyarország ellen az Európai Bizottság a Natura 2000 erdőkben folytatott túlnyomórészt illegális fakitermelés miatt.

Forrás: **MTI, VM Sajtóiroda**

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/erdogazdalkodas_elvaras_unios

Száz éve született Tuskó Ferenc

A mai erdészgeneráció csak kevés tagja ismerhette személyesen Tuskó Ferencet, aki rövid ideig az erdőmérnökképzés egyik meghatározó alakja volt, s 1956-ban több oktatótársával és számos hallgatóval együtt nyugatra kényszerült menekülni. A növénytan oktatás kiemelkedő személyiségéről villantunk fel életképeket születésének századik évfordulóján.

Állomásokban gazdag életút Sopronig

Tuskó Ferenc 1913. szeptember 13-án született a Nógrád megyei Diósjenőn. Iskoláit szülőfalujában és Vácott, a piarista rend gimnáziumában végezte, ahol 1932-ben érettségizett. 1932–1936 között volt hallgató a soproni M. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolán, majd annak jogutódján, a M. kir. József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán, erdőmérnöki diplomáját évfolyamának jobbjai között vehette át. Végzés után rövid ideig *Fekete Zoltán* professzor mellett az akác fatermési táblák összeállításán dolgozott, majd fiatal mérnökként az egri érsekségnél. 1937–1939 között állami ösztöndíjas-ként Németországba küldték a müncheni egyetemre, hazatérése után Debrecen környékén az alföldfásítási programba vonták be. Közben újból tanulmányútra küldték az eberswaldei egyetemre, majd Lengyelországba, ahol a balti homokdűnék erdőtelepítési problémáit tanulmányozta. 1939–1944 között állami szolgálatot vállalt a bustyaházi erdőigazgatóságnál, előbb erdei vasút és egyéb építési munkákban vett részt, majd 1941-ben a legnagyobb erdőgondnokság vezetését vette át Bruszturán, a máramarosi lengyel határon. Első dolgozata is akkor, 1942-ben jelent meg az útívek kitévése tárgyában. 1945–1949 között erdőgondnok volt Királyréten a Börzsönyi Állami Erdőgazdaságnál. 1950-ben került tudományos kutatóként az Erdészeti Tudományos Intézethez Budapestre, ahol első könyvét állította össze 1952-ben „Az erdő növényvilága” címen. Abban az évben augusztus 21. és szeptember 2. között részt vett Vácraátton a ma már legendássá vált, s *Soó Rezső* és *Zólyomi Bálint* által szervezett növényföldrajzi térképezési tanfolyamon. Ott került szorosabb kapcsolatba a hazai botanikusokkal és a botanikával.

Sopronban az Erdőmérnöki Főiskolán

1952-ben drámai történéseknek lehettünk tanúi az Erdőmérnöki Főiskolán. Az év márciusában *Febér Dánielt*, a Növénytan Intézet igazgatóját – koholt vádak alapján – felmentették az oktatómunka alól, s erre a sorsra jutott több professzortársa (*Győrffy János*, *Lesenyi Ferenc*, *Magyar Pál*) is. Az oktatási feladatokat az addigi Növénytan Intézet helyett felállított Növénytan Tanszék látta el, amelynek vezetésével az akkoriban odakerült Nemky Ernő egyetemi docentet bízták meg. A megnövekedett oktatási feladatok miatt pályázatot hirdettek egy docensi és két tanársegédi állásra. A docensi álláshelyre 1952. december 1-jei kinevezéssel Tuskó Ferenc került. A docensi kinevezéssel lehetőség nyílt az erdészeti növénytan szakosítására. *Nemky Ernő* az anatómiát, morfológiát és a növényélettant adta elő, Tuskó Ferenc a növényrendszertant, dendrológiát és a növényföldrajzot oktatta, ezen kívül 1953-tól a botanikus kert vezetésével is őt bízták meg. Tuskó Ferenc jó szervezőképességgel, agilis kolléga volt, munkásságának súlypontját a botanikus kert fejlesztése képezte.

Nemcsak a szervezetben és a személyi állományban, hanem a tárgyak tartalmában is történtek változások. Az oktatási reform során a növényrendszertanból kivált a dendrológia, mint önálló tantárgy, és a növényföldrajz oktatása is szélesebb alapokon önállósult, mindinkább a növényvilág ismeretek irányába tolódott el. A korábban oktatott Wettstein-féle rendszerről a Soó-féle fejlődéstörténeti rendszerre tértek át. E változtatások végrehajtásának irányítása Tuskó Ferencre hárult. Az oktatási reform és feladatok, a főiskola tudományos igazgatóhelyettesi posztja mellett egyebek között arra is ma-

radt ideje, hogy jegyzeteket írjon a hallgatóság számára. 1954-ben jelent meg az „Erdészeti növényrendszertan” 241 oldalon, majd még ugyanabban az évben – a vácrátóti tanfolyam és a közben kibontakozó erdőtipológia hatására – az „Erdészeti növénytan V. A növényföldrajz alapjai különös tekintettel a hazai erdőtüpusokra” című jegyzet 44 oldal terjedelmében. Utóbbit 1956-ban bővített formában 53 oldalon ismét kiadták. A felsőoktatási jegyzetek mellett az erdészeti technikumok számára 1953-ban kiadott „Erdészeti növénytan” című tankönyv írásában társszerzőséget vállalt. Az ő ösztönzésére és a kiadás megszervezésével jelent meg a Növénytan Tanszék két tanársegédjének könyve a Mezőgazdasági Kiadónál, *Kiss Lászlótól* a „Fenyők” és *Vancsura Rudolftól* a „Lombos fák és cserjék” címen.

A Soó-féle fitocönológiai iskola, amely Tuskó Ferencre is nagy hatással volt, az 1950-es évek elején megkezdte az ország egyes tájai növényvilágainak felvételezését, amelybe a Növénytan Tanszék is bekapcsolódott. A tantervi foglalkozásokon kívül Tuskó Ferenc vezetésével jelentős tudományos diákköri munka bontakozott ki a Növénytan Szakkör keretén belül. Ezen elsősorban növénycönológiai ismereteket kaptak az érdeklődő hallgatók, közülük néhányan (pl. *Orlóci László* Kanadában) elismert kutatókká váltak. Nem véletlen, hogy kandidátusi értekezését is társulástani témában, „Magyarország akácosainak cönológiai viszonyai” címmel védte meg 1954-ben. A nyilvános védés két opponense egyébként Soó Rezső és Zólyomi Bálint volt.

Az általa vezetett rendszertani részleg kutatásai inkább dendrológiai vonatkozásúak voltak, pl. fenológiai adatgyűjtéseket végeztek a botanikus kert fáin és cserjéin. Tuskó Ferenc 1954-től kezdett el egzotákkal foglalkozni, egyebek közt a duglászfenyő hazai elterjesztésének lehetőségeit vizsgálva arról álmodozott, hogy milyen jó lenne ezt a fafajt eredeti termőhelyén tanulmányozni. A kiszámíthatatlan emberi sors játéka folytán aztán doktori (PhD) értekezését Brit-Kolumbiában, a duglászfenyő hazájában készíthette el.

Az 1956. november 4-i exodus a Növénytan Tanszék életében is mély és maradandó nyomokat hagyott. A tanszék kötelékéből külföldre távozott Nemky Ernő egyetemi tanár, Tuskó Fe-

renc egyetemi docens, Szy Ferenc egyetemi adjunktus és Csapody István egyetemi tanársegéd. (Közülük Nemky Ernő és Csapody István később visszatértek, utóbbit Kiss László egyetemi tanársegéddel együtt 1959-ben „szilárd világnézé- tük miatt” a Főiskoláról elbocsátották.)

Kanadai magányban

Mint ismeretes, a Kanadában honra lelt emigránsok 1957-től a vancouveri University of British Columbia (UBC) soproni divíziójában folytathatták tanulmányaikat. Tuskó Ferenc ennek keretében botanikát, dendrológiát és tipológiát adott elő a hallgatónak. E mellett a kinti elvárásoknak megfelelően, 1963.

május 2-án megvédte PhD-értekezését a brit-kolumbiai duglászfenyő-állomá- nyok változatosságán végzett vizsgálatai alapján. A soproni divízió megszün- te után 1964–1965-ben a kanadai erdés- zeti minisztérium felügyelete alá tarto- zó kutatóintézetbe került az Új-Found- landi St. John's-ba. Ott kutatóként Picea fajok erdőművelési problémáival fog- lalkozott. Váratlan halála 1965 decem- berében, St. John's-ban következett be.

Emberi jellemét két idézettel kíván- juk felvillantani, két olyan kolléga né- hány sorával, akikkel együtt választotta az új hazát: „Egy ízig-vérig magyar, egyenes jellemű, szókimondó kiváló erdész. Mindazok, akik közelebb kerültek

hozzá, megismerték sziklaszilárd ma- gyarságát, kristálytisza és férfias egye- nességét, rajongó természetszeretét és féltékeny őrzőjét a selmeci hagyomá- nyoknak.” (dr. Sziklai Oszkár); „Hamar megbecsült erdész lettél, vezetésben, tudásban, munkakedvben, szervezőké- pességben egyaránt. Szellemi képessé- geidhez kitűnő fizikai erőd és örökös jó kedved járult. Gyaloglásban, sítúrában, vadászon kevesen állták veled a ver- senyt. Társaságban Te vezetted a nótá- zást és nem kellett kétszer kérni, hogy közismert szólódalaidat elénekelj.” (dr. Jablánczy Sándor)

Dr. Bartha Dénes
Dr. Vancsura Rudolf

Aranygyűrű a somogyi erdőkért

Nagysallérban — a közelmúltban felújított vadászházban — rendezte a SEFAG Zrt. a hagyományos októberi megemlékezését. A „szokásos” ünnepi beszéd helyett idén Hunyadkúrti György színművész verses összeállítását hallgatták meg a jelenlévők. A torokszorító versek után néma csenddel emlékeztek meg a forradalom erdész hőseiről.

A program második részében *Barkóczi István* vezérigazgató vállalati kitüntetésekkel adta át. Az 1992-ben alapított „Somogyi Erdőkért” kitüntetést – amely egy aranygyűrűben testesül meg – *Merczel István* műszaki osztályvezető kapta. *Merczel István* erdőmérnök – a cég tanulmányi ösztöndíjasaként – 1986-ban helyezkedett el a Somogyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál. Az elmúlt huszonhét év során több felelős beosztást töltött be – volt fahasználati ágazatvezető főmérnök, KIR és minőségügyi vezető, fahasználati osztályve- zető, PR. és projektmenedzser, erdész- zetpolitikai és ellenőrzési osztályve-

zető, majd 2012. január elsejétől a mű- szaki osztály vezetője. És szinte minden területen kimagaslóan teljesített. A „hivatalos” munkáján kívül, társadal- mi/szakmai feladatokban is kiválóan teljesít: titkára az OEE helyi csoportjának, és megalapítója, elnöke a Somogy Megyei Erdész és Természetvédő Egyesületnek.

A SEFAG másik kitüntetésében, az „Elismerő oklevélben – mely egy havi bérjutalommal jár – részesült: *Petráko-*

vics Károly (Barcsi Erdészet), *Kárpáti István* (Csurgói Faipari Zrt.), *Goldschmidt Antal* (Marcali Erdészet), *Németh Csaba* (Iharosi Erdészet), *Szaka László* (Nagybajomi Erdészet), *Csordás Roland* (Zselici Erdészet), *Tímár Balázs* (Kaposvári Erdészet), *Druzsán Lászlóné* (Lábodi Vadászerdészet), *Bezzeg Márta* (Szántódi Erdészet), *Klenovics Anikó* (Hotel Kardosfa), valamint *Keresz Tiborné* (Központ).

Kép és szöveg: **Detrich Miklós**

Wagner Károly-emlékkő avatása

2013. október 25-én a balassagyarmati Nyírjesi Fűvészkert árnyas füzes ligetében leleplezték le a *Wagner Károly*-emlékkövet, mely a Selmeci Akadémia egykori professzorának kíván emléket állítani. *Wagner Károly* a selmeci Akadémia segédtanára volt 1859-től, majd *Divald Adolffal* megalapította az Erdészeti Lapokat 1862-ben. A Lapoknak 1873-ig társtulajdonosa, a kezdetektől szerkesztője és kiadója, élete utolsó hat évében főmunkatársa volt. Meghatározó szerepet játszott az Országos Erdészeti Egyesület 1866. december 9-i megalakulásában, annak második alelnöke volt. Az eredetileg Selmecre, a *Wagner* füzesbe tervezett *Wagner-emlékoszlop Vörösné Baracsi Erzsébet* tervei alapján, *Mikle Tibor* irányításával készült el, s most átmenetileg megpihen Balassagyarmaton. Ha a szlovák hatóságok majd zöld utat engednek a szobor felállításának, akkor boldogan fogják vinni az Alma Mater botanikus kertjébe. Addig is *dr. Oroszi Sándor*, az OEE Erdészettörténeti Szakosztály elnöke beszélt az ünnepelő előtt *Wagner Károly* életéről, aki utat nyitott a magyar nyelvű oktatásnak Selmecbányán. Találónan kö- vekkel jellemezte életének fordulópontjait, és a professzor emlékezetének fontos helyeit is. Az igazán fontos dolgok megmaradnak, mert „*Mert elfut a víz és csak a kő marad, de a kő marad.*” – idézte méltatásában *Wass Albertet* a szakosztály elnöke.

Lengyel László Zoltán
Kép: Nagy László

Merczel István és Barkóczi István

Barátság a németekkel II.

1987 nyarán minisztériumunk kapott egy levelet az NDK-ból, az észak-németországi Neubrandenburgból, hogy az ottaniak kapcsolatba szeretnének lépni egy magyar erdőgazdasággal, lehetőleg hegyvidékiekkel. A felkérést Egerbe továbbították. Dr. Kovács Jenő, az akkori vezérigazgató azt mondta, nagyon elfoglalt, nem tud időt szakítani erre. Az ő feladata sok más fontos teendő mellett az volt, hogy – mint azt tréfásan megjegyezte – „csapásokat mérjen az imperialistákra”, ezért külföldi útjai elsősorban a nyugati országokba (Ausztria, NSZK, Finnország) vezettek.

Négyes csapatunk – *Pallagi László, Főnagypál Géza, Tóth Imre, Wágner Tibor* – 1989-ben nagy történelmi változások idején járt Észak-Németországban. Pallagi akkor Tarnaleleszen volt erdészvezető, egyben a Vállati Tanács elnöke, Főnagypál az Építészeti Osztály főnöke, Tóth Imre pedig felsőtárkányi erdészvezető volt. Október 18-án délután az egyik erdészházban fejeződött be szakmai programunk, elkészítettük a kerület (Revier) gazdájától. Kis vártatva lélekszakadva rohant utánunk az erdőszél, és nem titkolt örömmel, felszabadultsággal kiáltotta: „leváltották Erich Honeckert!” Kresse igazgató nem tudta feldolgozni magában a rendszerváltást, zárkózottá vált, kollégáival nem tartott kapcsolatot. Mi sem találkoztunk vele többé.

A kulcspozíciókban lévő vezetők Honecker hívei voltak, viszont a lakosság körében igen népszerűtlen volt. Hamarosan lebontották az NDK-rendszer szomorú emlékét és jelképét, a Berlini Falat.

1990-ben egyesítették a két német államot, földindulásszerű változások indultak a volt NDK-ban, az erdészetet is gyökeresen átalakították, a nyugat-német rendszerhez igazították.

Az évekig tartó átszervezések idején kapcsolatunk szünetelt, 1995-ben jött újra egy négyes csoport Egerbe, és ettől kezdve évenkénti váltással minden évben találkoztunk. Az első időszakban (2002-ig) rendszeresen repülőgéppel utaztunk Berlinig, és ez alkalmat adott arra, hogy mindig tegyünk néhány órányi látogatást a fővárosban. A Brandenburgi kapuról megőriztem egy fotót 1963-ból, amikor *Káldy* professzorunk (*a káldy középben*) vezetésével öten egyete-

misták (balról: *Rakk Tamás, Molnár László, Wágner Tibor, Májor Ilona, Halász Tibor*) tanulmányúton jártunk a németeknél. Két évvel azelőtt építették fel a Falat elválasztva a város nyugati és keleti felét. A látható korlátig közelíthettük meg a Brandenburgi kaput, mögötte húzódik a kép háttérében a hírhedt fal.

Tanulmányút Sopronból (1963)

35 évvel később ugyanott

1998-ban németországi utazásunkat Berlinben fejeztük be, ugyanott készítettünk felvételt, ahol 35 évvel azelőtt. A csapatunk tagjai akkor (balról): *Németh Károly* szilvásváradai erdészvezető, *Wágner László* felsőtárkányi erdészvezető, *Wágner Tibor* főmérnök és *Schmotzer András* vezérigazgató. A helyzet gyökeresen megváltozott: a falat már 1990-ben lebontották, a Brandenburgi kapun szabad lett az átjárás.

Megnéztük Berlin nevezetességeit, lenyűgöző látvány volt az a hatalmas építkezés, amit a németek folytattak a Bonnból áttelepült új fővárosban. Akkor épült a Potsdamer Platz közelében egy teljesen új városrész.

Természetesen a németeknél és a magyar odalon is mindig voltak vadászatok. A '98-as csoport részére egy Dargun melletti erdőben szerveztek lesvadászatot. A vadászat vezetője kiosztotta a lesállásokat és magasleseket, elmondta, hogy Schmotzer vezérigazgató úrnak – kivételes személyek részére fenntartott nagyon jó – ún. „királyi” ma-

gaslest (Königsitz) jelölték ki. A vadászat sikeres volt, minden állásból több vadat ejtettek, sokat lehetett látni, egyedül a vezérigazgató volt az, aki még csak nem is látott vadat a királyi helyről.

Bámulatba ejtő látványt nyújtanak az 1000 éves tölgyek Iwenack közelében. Eddig minden magyar csoport ellátogatott oda, hogy megcsodálja az Európában egyedülálló famatuzsálemeket, ezért „iwenacki zarándokhelynek” neveztük el.

Iwenacki tölgyek előtt

A képen (balról): *Rainer Köppe, Wágner Tibor, Szalai Gábor* pétervásárai erdészvezető, *Jung László* vezérigazgató, *Tóth László* parádfürdői erdészvezető.

Mecklenburg-Előpomeránia bővelkedik tavakban, ezeket folyók, csatornák kötik össze, ezáltal tórendszerek alakultak ki. Néhány tavat mi is meglátogattunk, ezek közül a legnagyobb a Müritz Nemzeti Parkban található Müritz-tó. Német kollégáink azzal kedveskedtek, hogy mindnyájan kaptunk kerékpárt, és a tó körül megépített kerékpárúton járunk körbe ezt a szépséges tövidéket.

Kerékpárral a Müritz Nemzeti Parkban

Olyannyira megteszett ez a túra, hogy bejelentettük, másnap kerékpárral megyünk Rostockba. Persze, a 60 km-es út biciklivel már egy kicsit sok lett volna.

Különös élmény volt számunkra a lengyel határnál lévő Usedom szigetén

tett látogatásunk. Ez a sziget már a háború előtt is kedvelt üdülőhelye volt a németeknek, a Keleti-tenger, a kiváló homok, a szép belső tájak mind vonzerőt jelentettek. A sziget északi részén Hitler épített egy földalatti titkos üzemet, ott készítették a V-1 és V-2 rakétákat, amelyekkel Londont akarták tönkretenni. A Németországból fellőtt bombákkal nagy riadalmat keltettek, de jelentőségük csekély volt. A szigethez autópálya-leágazást is építettek a németek.

A sok látnivaló közt említésre méltó a Damerowi bölényrezervátum, az európai bölények nagy csoportjával.

Utazásaink során kinti kollégáink többször meghívtak bennünket otthonukba, mindig igen nagy vendégszeretettel fogadtak. Voltunk Rainer Köppe házában, meglátogattuk *Rüdeger Neise* családját. Rüdiger és felesége Astrid azal tisztelegtek meg bennünket, hogy rögtönzött kürtkoncerttel alapozták meg a hangulatot, ami hamarosan emelkedette vált, magyar és német dalokat kezdtünk énekelni. Amikor rázendítettünk a „Wir lieben nicht die schönen Damen” című tréfás dalra, a két idős nagymama majdnem leesett a székről a jóízű nevetéstől.

A vadászatok utáni összejövetelek is mindig jó hangulatban zajlottak, ott is előkerültek a vadászkürtök, az elejtett vadak mindegyikének külön melódiájával adták meg a tiszteletet.

A következő fotó már Magyarországon készült az Egri Erdészet területén lévő Kálmán-hegyi úton, a 2500. km-könél (országos összesített adat).

A Kálmán-hegyi úton

Az emlékkő az Egri Erdőgazdaság több évtizedes kiemelkedő erdőfeltárási ténykedését örökíti meg. A képen lévő személyek (balról): *Bernd Naguschewski*, *Wagner Tibor*, *Rüdiger Neise*, *Siegfried Jetschke*, *Fónagyapál Géza*, *Vágner László*. Naguschewski életműve jól jellemzi az NDK-ban történeteket. '89 előtt egy nagy állami csemeterkertet volt a vezetője, nagy gépparkkal, épületekkel, a rendszerváltás után megvette a kertet, és saját tulajdonaként

működtette egyre romló eredménnyel. Az történt, ami nálunk is gyakori volt, a természetes felújítás térhódításával a csemeteigény lecsökkent, Naguschewski a kezdeti nagy lelkesedés után kénytelen volt feladni.

Rüdiger Neise volt az, aki Rainer mellett la egtöbbször kísért bennünket Németországban, több alkalommal volt nálunk is. Amikor a Dél-Mátrában a tölgyesek felújítását tanulmányozták, Gyöngyösről a Városi Televízió is kinn volt, a tv stábját feleségével, Astriddal együttes kürtszóval fogadták. Rüdiger apját, Horst Neisét szintén jól ismertük, Wolfshule nevű kerületben volt „Revi-erförster”, már nem él.

Siegfried Jetschke színes egyéniség, a trópusi erdők ismerője és szakértője, hosszú ideig dolgozott Vietnámban, az NDK kiköltötteként. Az egri Szépasszony-völgyben csillogtatta énekes tehetségét, amikor az egriek és a németek között valóságos dalverseny alakult ki.

Fónagyapál Géza építésvezető megszállhatatlan erdészeti út építését irányította az erdőgazdaság területén.

Vágner László a Felsőtárkányi Erdészet vezetője volt.

A német erdészek között sokan szólaltatják meg magas fokon a vadászkürtöt, baráti találkozók, vadászatok elmaradhatatlan tartozéka a kürtszó. Felvételünk a Bükk-fennsíkon készült, amikor a busszal érkező német csapathból három rögtönzött hangversenyt rendeztek.

Kürtösök a Bükk-fennsíkon

A németek ma is emlegetik, hogy amikor a kürtök megszólaltak, a közelben legelésző csipkésűti ménes lovai fülüket hegyezve méltóságteljesen megindultak a kürtösök felé. Addig nem tudtuk, hogy a lipicai lovak ennyire zenekedvelők.

2002-ben *Rosta Gyula*, *Szabó Lajos* és *Babiczkai József* – aki jól beszél németül – társaságában a csapat vezetőjeként még kiutaztam Németországba, ezután átadtam a stafétabotot *Dobre*

Csabanak, az ifjabbik nemzedék képviselőjének, aki ma a cég vezérigazgatója, egyben az Erdészeti Egyesület Helyi Csoportjának titkára. Úgy érzem, jó kezembe került a dolog, Csaba lelkesedéssel és kellő német nyelvtudással vezeti a kiutazó csoportokat, szervezi a németek programjait nálunk. A következő kép már az ifjabb nemzedék németországi útján készült, amikor megálltak a két országgrész: Mecklemburg és Előpormeránia határát jelző kis emlékhelynél. A fotón látható: *Üveges Zoltán*, *Borsó Zoltán*, *Antal József*, *Dobre Csaba* és *Rüdiger Neise*.

A két országgrész határán

A magyar programokban mindig szerepelt barangolás az egri belvárosban. A fotón *Dobre Csaba* és természetesen a németek vezéralakja *Rainer Köppe* (baloldalt) a Lyceum előtt.

Városnézés Egerben

Az utolsó kép, amit itt bemutatok, az egriek 2010. évi németországi utazásán készült. A képen balról: *Dobre Csaba*, *Garamszegi István*, az Egri Erdészet vezetője, *Szabó Lajos*, a Nagybatányi Erdészet vezetője, *Tóth Sándor* műszaki vezető *Parádfürdőn*, *Rüdiger Neise* erdészeti vezető, *Dargun*, *Lutz Bockis* erdőrendező, *Malchin* és *Rainer Köppe*.

A németekkel valamennyi erdésztünket bejártuk, megismerhették az itteni kollégákat. Rainer 12 alkalommal

Rainer bázában

volt nálunk, azt mondtuk, neki ez a téréség már második hazája. Az elmúlt évben (2010) jelentette be, hogy a csoportok vezetését átadja Rüdiger Neisenek, akinek személye garancia arra, hogy a barátság folytatódik.

Az erdőjárásokon kívül elvittük őket Hollókőre, Ipolytarnócra, Lillafüredre,

Aggtelekre, Hortobágyra, a környék fürdőibe, megmutattunk sok-sok természeti és építészeti nevezetességet. Annyira jól érezték magukat, hogy a csereprogramokon kívül még buszkirándulást is szerveztek a német Erdészeti Egyesület 30 fős csoportja részére.

Számomra nagy öröm, hogy kollégáimmal együtt megismerhettem Mecklenburg-Előpomeránia szinte egész területét. Nálunk erről az országrészről keveset tudnak, többnyire a tenger napos partjait és az északi hanzavárosokat (Wismar, Rostock, Stralsund) ismerik. Nekünk a kinn töltött hetes turnék alatt alkalmunk volt az ország belsajét, a nagy tavakat, a történelmi emlékeket megismerni, bepillanthattunk a

németek hétköznapjaiba, közel kerültünk gondolatvilágukhoz. Amikor felhívtam őket Egerből, így mutatkoztam be: itt Wágner Tibor beszél Mecklenburg-Előpomerániából. Közéjük tartozónak éreztem magam.

Az elmúlt 24 évben átélt eseményeket, élményeket mind felsorolni nehéz volna, itt csak néhány emlékezetes történésre térhettem ki.

Most, amikor e sorokat írom – már túl a hetvenen –, újra átélem német barátaimkal együtt eltöltött időket, jó szívvel emlékszem vissza az élményekre.

Azok a facsemeték, amelyeket a németek első kiutazásunk idején ültettek, ma már megnőttek, fákká csaperedtek, mutatják az idők múlását. Ha a fiatal kollégák ellátogatnak azokba az erdőkbe, talán ránk is emlékeznek majd, akik elindítottuk ezt a barátságot.

Wágner Tibor

Régmúlt idők élő tanúi mesélnek...

Több évtizede már, hogy megismerkedtem velük, és azóta figyelem a sorsukat. Az első találkozáskor sejtettem már, hogy valami titok lappanghat körülöttük. Mivel különböző magasságban, embermagasságtól kb. 4 méterig van a törzseken az elágazás, és egykori légvezetékre utaló nyomok nem láthatók, nem ez okból vághatták le a csúcukat.

Arra gondoltam, hogy talán a háború utáni karácsonyfahiány a csonkolások oka. Abban az időben ugyanis a kereskedők már nem hozhatták vagonszámra a Kárpátokból a karácsonyfának valót, hazai karácsonyfakertek pedig még nem voltak. Valószínűleg minden család úgy segített magán, ahogy tudott. Ott vágott az angyalka karácsonyfát, ahol talált. Jól emlékszem, úgy 4-5 éves lehettem, a hatalmas, gyönyörű karácsonyfánk egy alig másfél méteres tömött kis boróka volt. Véletlenül hallottam meg, amikor édesapám nevetve mesélte édesanyámnak: az egész piacon csak egy kofánál volt két boróka, és szerencsére a nagyobbikat sikerült megvennie. Akkor ezt még nem értettem, mert meg voltam győződve, hogy a szép karácsonyfákat csak az angyalkák hozhatják.

Végül a sejtésemet tavaly nyáron maguk a fenyők igazolták. Az egyik kiszáradt, kivágták és a tuskóján kb. nyolcvan évgyűrűt számoltam meg. A fákat tehát 1930 körül ültették, és a „fordulat éveire” lehetnek 5-8 méteresek, amikor a csúcsu-

A Szigetvár és Kadarkút közötti országúton mindig megsodálom az út melletti fák között lévő lucokat. Mindegyik kandeláberes. A közút mindkét oldalán állnak, látszólag rendszertelenül: néha egymástól kisebb-nagyobb távolságokra, vagy magányosan, csak egy-egy. Földhöz közeli, de eltérő magasságban vágta le őket többször is, majd hirtelen abbamaradt ez a csonkolás, és 6-8 ágú gyönyörű alakú fák lettek belőlük. Szemre egészségesek, csak néhány koronáján látszik a téli csapadék okozta sérülés.

kat karácsonyfának levágták. Lemértem a meglévő fák egymástól való távolságát, és közben a fák elmesélték a történetüket. Még a fogatos világban fásították ezt az útszakaszt. Szigetvár és Somogyapáti között jegenyenyár-sort ültettek. Ez a rész a Dráva síkjához tartozik, amely szinte teljes egészében mezőgazdasági művelés alatt áll, és csapadékban viszonylag szegény. Somogyapáti és Hencse között, a dimbes-dombos Zselichen már kedveznek a természeti viszonyok a lucfenyőnek. Ezen a mintegy 18 km-es szakaszon 100 méterenként egy-egy lucot ültettek váltakozva az út két oldalán. A lucok közötti részekre pedig 20-30 méterenként ezüstjuhart, korai juhart és hársfákat. A feltehetően 180 lucból napjainkra mindössze 21 fa maradt, mert a többségük sajnos nem bírta ki a csonkolásokat. Egy akác- és egy gyertyánfa is volt közöttük, amelyek a méreteik alapján szintén az első ültetésből valók. A fasor gondozása a háború után abbamaradt. A Hencse és Kadarkút közötti rövid szakaszon, ahol az út részben erdő mellett halad és egy völgyet keresztez, nem látni fasor nyomait, valószínűleg oda nem is terveztek.

A megmaradt életerős és különlegesen szép alakú lucok egy nehéz korszakra emlékeztetnek, és arra is, hogy azt megelőzően elődeink milyen gondosan ültették és ápolták az országutak mentén a fasorokat.

Dr. Tóth Aladár em.

JEGYZŐKÖNYV

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének
2013. november 21-én, 15.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Sopron, Hotel Szieszta konferenciaterem.

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Kiss László alelnök, Mocz András magánérdős alelnök, Szabó Vendel technikus alelnök, Haraszti Gyula SZB elnök, Cserép János, Gencsi Zoltán, Nagy Imre, Rípszám István, Szabó Tibor régióképviselők (10 fő).

Kimentését kérte: Csépanyi Péter régióképviselő

Tanácskozási joggal: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor, Prof. Dr. Lakatos Ferenc dékán, Lomniczi Gergely főtitkár, Nagy László főszerkesztő, Domokos Gábor, Prof. Dr. Gencsi László, Greguss László, Dr. Jámbor László, Jozwiak Bernard, Dr. Kárpáti László, Kelecsényi Szilárd, Kóródi Sándor, Köveskúti Zoltán, Rosta Gyula, Stubbán Zoltán, Vissi Géza.

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat, köztük a TAEG Zrt. és az NYME vezetőit és a Nyugat-dunántúli Régió helyi csoportjainak képviselőit. Megállapította, hogy az elnökség 10 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a jegyzőkönyv hitelesítésére Haraszti Gyulát és Nagy Imrét kérte fel. Fentieket, és az ismertett napirendet az Elnökség egyhangúan elfogadta.

Elő napirendi pont keretében Dr. Jámbor László vezérigazgató beszámolt a 2014. évi Vándorgyűlés szervezésének előkészületeiről. A programokat a házigazda Soproni Helyi Csoport és a TAEG Zrt. az Osztrák Erdészeti Egyesülettel, a Nyugat-magyarországi Egyetemmel és a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatósággal közösen valósítják meg. Az időpont 2014. június 13-14. A szállás és a baráti találkozó helyszíne a Hotel Lővér és a Hotel Szieszta. A közgyűlés helyszíne a Liszt Ferenc Művelődési Központ. Hat szakmai program lesz, közülük egy magánérdős témában, Ausztriában. A szervezés során a költségek minimalizálására törekszenek. A várható nagy érdeklődésre tekintettel már az év elején megnyílik a honlap, jelentkezési határidő viszonylag szűk

lesz, és 600 főben tervezik maximálni a létszámot. Az Év Erdésze Verseny szervezését a Vándorgyűlés előtti időpontra, ahhoz kapcsolódva kezdik meg.

36./2013. (11. 21.) elnökségi

határozat: Az OEE elnöksége egyetért a 145. Vándorgyűlés Szervező Bizottsága által összeállított programjaval, támogatja a létszám 600 főben történő maximalizálását.

A szavazáson jelen van 10 fő elnökségi tag. Szavazatok: 10 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A második napirendi pontban Nagy Imre régióképviselő röviden bemutatta a régióba tartozó helyi csoportok éves munkáját. Pozitívan értékelte a nagyobb csoportok működésének stabilizálódását, ugyanakkor vannak kisebb csoportok, amelyek létszám problémákkal is küzdenek. Felvetette a Soproni Hallgatói Helyi Csoport különállásának kérdését. A résztvevő helyi csoportok részletesen ismertették éves tevékenységüket, melyek közül ki kell emelni a Zalaegerszegi Helyi Csoport által szervezett Erdők Hete rendezvényt vagy a Rába-menti Helyi Csoport gyűjtését a viski óvoda számára. Szintén ki kell emelni a Soproni Csoport azon törekvését, hogy nevesítve megjelenjenek a különböző városi ünnepeken. Dr. Faragó Sándor rektor felajánlotta a térség helyi csoportjai számára a nyugdíjas- és szabadegyetemi programokon való megjelenést. Zambó Péter elnök örömet fejezte ki, hogy a csoportok a létszám stabilizálásáról és új belépőkről számoltak be, megköszönte a tisztségviselők e téren végzett áldozatos munkáját. Lomniczi Gergely főtitkár felhívta a figyelmet a helyi csoportok rendelkezésére álló működési keret adta lehetőségekre, mivel a csoportok eddig csak az idén rendelkezésre álló összeg egynegyedét költötték el. Emellett kérte a tisztségviselőket, hogy az egyesületi híreket juttassák el az Erdészeti Lapokhoz és a honlap szerkesztőségbe.

A harmadik napirendi pontban Dr. Lakatos Ferenc dékán adott áttekintést az Erdőmérnöki Kar tevékenységéről. Az oktatás öt szakon 753 hallgatóval folyik, közülük 350 fő az osztatlan öt éves

erdőmérnökképzésben vesz részt. A hallgatói létszám az utóbbi négy évben 25%-kal csökkent. Ezen belül csökken az erdészeti szakközépiskolából bekerülők aránya az emelt szintű érettségi hiánya miatt. A hallgatók átlagosan hat és fél évet töltenek az egyetemen, ennyi idő alatt szerzik meg diplomájukat. A kutatási tevékenység alapvetően a nagyléptékű pályázatok által meghatározott irányba halad, amely pályázatok egyben a Kar költségvetésének több mint felét képezik, közte a 74 oktató bérének nagy részét.

A negyedik napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár ismertette az Alapszabály-módosítás kapcsán a helyi csoportoknak és szakosztályoknak küldendő tájékoztató tervezetét, amely a csoportok működésére vonatkozóan az SZMSZ alapjait is képezné. A tájékoztatót megkapják a tisztségviselők, és a honlapon is olvasható lesz. A honlapon olvasható minden helyi csoport és szakosztály bemutatása, és a könnyebb kapcsolatfelvétel érdekében a tisztségviselők e-mail címe és az általuk megadott postacím is felkerül. A következő hónapokban szükséges rendezni a helyi csoportokhoz pillanatnyilag nem tartozó mintegy ötven tag helyzetét, valamint az egyes szakosztályok által nyilvántartott nem egyesületi tagok státuszát.

Az ötödik napirendi pontban a főtitkár ismertette a következő Küldöttgyűlés napirendjét és előterjesztéseit. A legújabb ismeretek alapján elmondta, hogy a Ptk. jövő évi hatályba lépése miatt május folyamán várhatóan újabb, alapvetően technikai jellegű Alapszabály módosításra lesz szükség a jogszabályi összhang megteremtése érdekében.

37./2013. (11. 21.) elnökségi ha-

tározat: Az OEE elnöksége egyetért a 2013. november 28-i küldöttgyűlés napirendjéhez kapcsolódó előterjesztésekben megfogalmazott határozati javaslatok előterjesztésével.

A szavazáson jelen van 10 fő elnökségi tag. Szavazatok: 9 igen, 1 tartózkodás, 0 nem.

A hatodik napirendi pontban Lomniczi Gergely az Egyesület I-X. havi gazdálkodásának adatait ismertette. A nem tervezett bevételeknek (pl. az ismét működő Wagner Károly Alapítvány támogatása), az év végére mégis realizálódó pályázatoknak, és a helyi csoportok alacsony keretfelhasználásának következtében a tervezettnél jobban áll a költség-

vetés, bár az év végéig még nagyobb költségtételek fognak felmerülni (pl. Erdészeti Lapok novemberi postaköltsége, teljes színes nyomtatás költsége).

A hetedik napirendi pontban a főtítár ismertette a Kaán Károly Tanulmányi Verseny támogatásának lehetőségét. Az OEE az eddigi években az Erdészeti Lapok előfizetésével és anyagilag is támogatta a 6-8000 főnyi 5-6. osztályos gyereket megmozgató verseny szervezését. Az erdőgazdálkodás és az erdészek munkájának hangsúlyosabb megjelenése érdekében kívánatos lenne a szervezéshez további segítséget nyújtani, például be kellene vonni az erdészeti erdei iskolákat a 2014. április 25-i döntő terepi programjainak rendezésébe. Az együttműködés a környezeti nevelésben dolgozó pedagógusok részvétele miatt az erdészeti iskolák számára is hasznos.

38./2013. (11. 21.) elnökségi határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület az erdőgazdálkodók bevonásával közreműködik a Kaán Károly

Tanulmányi Verseny megyei és országos döntője résztvevőinek terepi programja szervezésében, és szorgalmazza az erdőgazdálkodás témájának minél nagyobb arányú megjelenítését az országos döntő feladatai között.

A szavazáson jelen van 10 fő elnökségi tag. Szavazatok: 10 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az egyebek napirendi pont keretében Lomniczi Gergely tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a nyár folyamán a Kormány közvetlen tanácsadó testületévé átalakított Országos Erdő Tanács november eleji ülésén Zambó Pétert, az Egyesület elnökét választotta meg elnökévé. Szintén tájékoztatott arról, hogy a MTESZ felszámolását az állami felszámoló vette át, az OEE hitelezői igényét közel száz hitelező mintegy kétmilliárd forintos követelése között tartják nyilván. Az egyesületi raktáron lévő könyvek árusítása elkezdődött, a maradék adományként történő szétosztása a karácsonyi időszak után javasolt. Zambó Péter elnök tájékoztatott az állami erdő-

gazdaságok Erdészcsillag Alapítvány részére nyújtott támogatásáról, amely néhány évre ismét biztos alapot teremt az alapítvány működéséhez. Ismertette a honlapon indított Erdész Panteont, amelynek tartalommal való megtöltéséhez és az ott szereplők emlékhelyeinek ápolásához a helyi csoportok aktivitását kérte. Kiss László alelnök az Év Erdésze Verseny győzteseit megörökítő mátrafüredi faragvány elkészítéséről érdeklődött, melynek ügyintézését Cserép János régióképviseelő vállalta.

Ezt követően Zambó Péter elnök köszönte az elnökség aktív munkáját, a Nyugat-dunántúli Régió helyi csoportjainak a részvételt, és az ülést bezárta.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető

Hitelesítők:

Haraszti Gyula
SZB elnök

Nagy Imre
régióképviseelő

Megújult Tisza Lajos portréja

Az Erdészeti Lapok októberi számában megjelent tudósításunk címe immár múlt időbe tehető, mert Springer Ferenc okleveles festő-restaurátor művész avatott munkájának köszönhetően Könyvtárunk 2010. október 29-től megújulva őrzi a Stetka Gyula által 1888-ban festett képet. A festményre alig lehet ráismerni, amit jól láthatunk, ha összehasonlítjuk az említett és a jelen cikk fotómellékletét. A restaurálás során nem csak a kép főalakja bontakozott ki eredeti szépségében, de annak környezetében számos érdekes részlet is élvezhetővé vált, mint a háttérben látható könyvek, a parketta, a fotel, vagy éppen az egykori elnökünk kezében fogott Erdészeti Lapok korabeli száma.

Hálás köszönet az Országos Erdészeti Egyesület vezetésének és az általa újra működőképessé tett Wagner Károly Alapítvány támogatásának, hogy az értékes, 125 esztendőes képet ismét régi fényében láthatják a Könyvtárunkban megforduló érdeklődők!

A következő években, terveink szerint, sor kerül a báró Tallián Béla egykori egyesületi elnökünket és a Decrett Józsefet ábrázoló festmények rendbehozatalára is.

Dr. Sárvári János
A Könyvtár őre

Az Erdészcsillag Alapítvány közleménye

Az Erdészcsillag Alapítvány (Adószám: 18104927-1-41) 2013-ben összesen 1 570 000 Ft-ot használt fel szociális segélyek kifizetésére, melynek pénzügyi forrásai: az Erdészcsillag Alapítvány SZJA 1%-ból kapott 312 538 Ft, valamint az alapítvány saját tartaléka 1 257 462 Ft. 40 fő kérelme érkezett be, 37 fő 30 000-80 000 Ft között részesült támogatásban. Köszönjük támogatóink felajánlását.

Gémesi József
kuratórium elnök

Herczeg Imre (1942–2013)

Herczeg Imre Kecskeméten született 1942-ben. Édesapja kertületvezető erdész volt a Helvéciahoz közeli Kőncsög-pusztán. A népes család – hatan voltak testvérek, öt fiú és egy leány – az apa szolgálati lakásában, a

kőncsögi erdészházban élt, így már kora gyermekkorától megtapasztalhatta az erdészszakma szépségeit és nehézségeit. Teljesen természetes volt, hogy az általános iskolát követően ő is erdésznek tanult. 1960-ban végzett a Szegedi Erdészeti Technikumban, majd jelentkezett Sopronba, az Erdészeti és Faipari Egyetemre. Elsőre nem vették fel, így a Kiskunsági Állami Erdőgazdaság Bugaci Erdészeténél kezdett el beosztott erdészként dolgozni. Számára ez is igen jó iskolának bizonyult, mivel felettese, az erdészet akkori vezetője, a homokfásítás legendás alakja, a beosztottjaival mindig szigorú Horváth László volt. Imre később is gyakran és szívesen emlegette a bugaci években vele megesetteket.

Továbbtanulási szándékát nem adta fel, és 1963-ban sikerült is bejutnia az egyetemre. Az erdőgazdaság társadalmi ösztöndíjsaként 1968-ban szerzett erdőmérnöki oklevelet. Gyakornoki idejét a Kiskőrösi Erdészetnél töltötte, ahol később fahasználati műszaki vezetővé nevezték ki.

1979-től az Izsáki Sárfehér MgTSz erdészeti ágazatvezetőjeként tevékenykedett, s Izsákon is telepedett le. Töretlen szorgalma, becsületessége és közvetlensége miatt a kisváros köztisztviselőjévé álló polgárává vált. Munkája nyomán több száz hektár új erdő létesült a szövetkezet területén. A gyakorlati erdőművelésben mindig kereste az egyszerűbb, eredményesebb megoldásokat. Ennek jegyében működött közre számos talajjavítási és növényvédelmi kísérletben. A mesterséges erdősítésekben addig általános talajmaros gépi ápolás visszaszorulásával az el-

sők között alkalmazta a mezőgazdasági társulatot is szervezett a szövetkezet területén.

A rendszerváltás után a szövetkezeti erdők szétosztását kezdetben nehezen vette tudomásul. Elsősorban nem is egzisztenciális okból, hanem inkább azért, mivel két évtizedes munkájának eredményét érezte veszendőbe menni. Később a helyi földkiadó bizottság tagjaként az erdőket érintő bizottsági döntésekben igyekezett érvényesíteni a szakmai szempontokat.

1998-tól 2003-ig az Állami Erdészeti Szolgálat Kecskeméti Igazgatóságán erdőfelügyelőként dolgozott. Munkájában jól hasznosította gyakorlati tapasztalatait, helyismeretét és szakmai kapcsolatrendszerét.

Nyugdíjba vonulása után sem tétlenkedett. A magán-erdőgazdálkodás területén mint szakirányító kezdett tevékenykedni. Módszeresen látott neki az Izsákon és környékén található gazdálkodó nélküli erdők bekapcsolásához az erdőgazdálkodás folyamatába. Az erdőfelügyelőségi ügyfelfogadók elmaradhatatlan látogatójaként fáradhatatlanul intézte megbízói ügyes-bajos dolgait. Közben saját területén erdőgazdálkodott, több mint 50 ha erdeje volt. Különösen büszke volt az Izsák melletti „Matyó” homokbuckáin saját kivitelezésben ültetett és kezelt mintegy 15 ha feketefenyvesre.

Nyitott, jó kedélyű, közvetlen társasági ember volt. Az egyesületi rendezvényeken, szakmai összejöveteleken, tanulmányutakon rendszeresen részt vett, hozzászólásaival és kérdéseivel gazdagította és színesítette azokat. Véleményét mindig nyíltan kimondta, álláspontját elszántan védelmezte. Visszavisszatérő kedvenc témájáról, szívügyéről, a Homokhátság vízrendezéséről bármikor kész volt bárkivel szenvedélyes eszmecserét folytatni. A helyi csoportunk keretében működő Erdészklub munkájában is tevékeny részt vállalt. 2011-ben kis tanulmányutat szervezett működési területére, amikor is lelkesen ismertette a számára oly kedves vidék erdészeti és más természeti látnivalóit.

Feleségével közel 30 évet töltött boldog házasságban, gyermekük nem született.

Nyár végi hirtelen rosszullete nyomán került kórházba és a gyilkos kór hetek alatt legyűrte. 2013. október 29-én egy aranylónan napfényes, csöndes délutánon több százan – köztük nagy számban hajdani osztály- és évfolyamtársai, egykori kollégái – búcsúztattuk az izsáki református temető tölgyfái alatt.

Imre barátunk, nyugodj békében!

Bognár Gábor - Spiegl János

Feleki Árpád (1934–2013)

2013. június 25-én hajnaltan váratlanul elhunyt Feleki Árpád erdőmérnök, biztonságtechnikai szakmérnök. 1934. október 24-én született Kőcsén. Szüleinek a kedves kis somogyi faluban vegyeskereskedésük

volt és kisebb fölbirtokon gazdálkodtak. Árpád egész életében szeretettel gondolt szülőfalujára, történetének alapos ismerője volt. Édesapját 10 éves korában elvesztette a világháborúban. 1947-ben a Bonyhádi Evangélikus Gimnáziumban kezdte meg középiskolai tanulmányait. Az édesapa nélkül maradt és az államosítások következményeit szenvedő családjá elvezette anyagi háttérét, így kitűnő tanulóként korrepetálásokkal teremtette meg tanulásának feltételeit.

1953-ban felvették az Erdőmérnöki Főiskolára. Derűs egyéniségével, széles látókörével, műveltségével és barátságokat építő mentalitásával „Kamill” évfolyamunk egyik meghatározó tagja lett. Jó tanulásának feltételeit itt is fizikai munkával kellett előteremtienie. Selmeci hagyományaink fenntartásában szintén szerepet vállalt. Rendezvényeinken, szakestélyeinken mindig számíthatunk rá. Ezekben az években alakult ki benne a tarokkozás, e barátságokat fenntartó hagyományos játék szeretete és magas szintű gyakorlása. Az 1956-os szántódi nyári gyakorlaton gyermekbénulásban betegedett meg. 10 hónapos kórházi kezelés után is béna maradt a jobb lába. Egy év késéssel, 1959-ben tudta megszerezni az erdőmérnöki diplomát. Így két évfolyam is őrzi emlékét.

1959. augusztus 1-jétől 1990. december 1-jéig, nyugdíjazásáig a budapesti Erdészeti Tervező Irodában dolgozott. Precizitása, különleges gazdasági érzéke jól hasznosult erdőgazdasági vállalatok műszaki, szervezési és költségvetési terveinek készítésében. Megszerezte a biztonságtechnikai szakmérnöki képesítést is. Terv- és üzemgazdasági osztályvezetőként ment nyugdíjba.

Bár évfolyamunkkal csak három évet töltött, mindig hozzánk tartozónak is vallotta magát. Mikor fizikai állapota rosszabbodott, legendássá vált erdélyi pálinkájával járult hozzá jó hangulatunkhoz. Az 1956-ban külföldre távozott társainkkal mindig tartotta a kapcsolatot, főleg bonyhádi diáktársa, jó barátja Háhn Fülöp révén.

Alapos szakemberként, kiváló humorú, igazi barátként őrizzük emlékét.

Illyés Benjámín

A Bükk-hegység szélárnyékában

Függőleges falú fehér szirtek, komor bükk katedrálisok, borókások borította töbrök, dolina szaggatta hegyi kaszálók. Kiterjedt vadvirágos rétek, boksák és mészetők, vadregényes barlangok, árnyas szurdokok és nyáron is jéghideg karsztforrások, melyekből zúgó patakok folynak a sötétlő völgyek mélyén. Ez — nagyon tömören — a „Bükki romantika”, amely mindenkit megérint, aki a szűkebb értelemben vett Bükk hegység tájain vándorol.

Persze a fennsík őrt álló köveit ostromolva és a hegység központi tömegének varázslatos világát járva, a Bükk hegylábi peremének értékes kistájain gyakorta egyszerűen csak átutazunk. Pedig ezek a központi hegytömeg „szélárnyékában” megbúvó területek több figyelmet, értőn kutató tekinteteket érdemelnének.

A szinte falként emelkedő Bükk-fennsík meredek leszakadású északi oldalának közvetlen közelében – helyenként csak egy patak völgynyi távolságra – kiterjedt erdőségekkel borított, szelíden hullámzó hegyvonulatok húzódnak a látóhatárig.

A lágy formákkal jellemzett táj középpontjában, a kisfennsíki Látó-kőről is szemünkbe tűnő, mégis alig hivatkozott, de annál hívatottabb Lázberci-víztároló áll. Egy tó az erdő borította hegyhalmok közepén. Ember alkotta víztükör, mely mégis belesimul a tájba és feledtetni velünk születésének körülményeit. Az Éles-kő gerince által két ágra osztott mesterséges 77 ha-os tavat, 1967 és 1968 között hozták létre, az akkor még jelentősebb iparvidéknek számító Sajó-völgy ivóvíz ellátására. A Bán- és a Csernely-patak völgyzárógátas felduzzasztásával, 18 méter legnagyobb mélységű, 6 millió m³ vizet befogadó víztároló jött létre, amely a Kiskörei tározó megépítéséig az ország legnagyobb ilyen létesítménye volt.

Az alapvetően ipari célok ellenére a mesterséges tó tájképe csodálatos, hiszen a Malom-hegyese, az Éles-kő és a Fekete-kő meredeken leszakadó, erdő borította hegyoldalai között fekszik.

A víztároló közvetlen környezete már a létrehozás után fokozottan védett területnek számított, mivel ivóvízbázist jelent. A víztároló környezetét a hazánkban alig ismert nevű Upponyi-sziget-hegység devon és karbon korszakából származó igen idős üledékeiből felépülő hegyek alkotják. A tározó északnyugati végét az Alsó-völgy bejáratát alkotó Upponyi-szoros foglalja el. A vadregényes völgy, ugyan alig 500 méter hosszú, de kicsiségében is erdélyi tájakat idéz. A Tordai-hasadékra emlékeztető „S” alakú szurdok, tektonikus törések mentén, vastagpados,

gyűrt, kissé átkristályosodott karbon kori mészkő rétegekben (az ún. upponyi formációban) a Csernely-patak eróziója nyomán alakult ki. Érdekessége, hogy a völgy két oldala egészen eltérő morfológiai képet mutat, hiszen déli oldala csaknem függőleges leszakadású mészkőfalakból, míg az északi kopár, karsztos karmezők sorozatából áll. Az itt

képződött kisebb barlangfülkékből jégkorszaki állatok csontjai kerültek elő a múlt századi régészeti ásások során. A szurdok sajátos domborzati adottságaiból eredően, környezetétől eltérő mikroklíma alakult ki, amelynek köszönhetően számos botanikai értéket fedezhetünk fel a sziklás oldalakon. A száraz sziklagyepre jellemzően a pozsgásnövények szép számban fordulnak elő, különösen a kövirózsa és varjúháj félek uralkodóak, de néhány jégkorszaki reliktum is fennmaradt a kötőrőfű félek családja közül.

Uppony községtől nem messze található Kőbolic-tetőtől keletre fekszik a Damassa szakadék. A Kőbolic-tetőről északkeleti irányba tartó vad vízmosásban a vulkanikus eredetű andezit kőzet szokatlan típusú megjelenését láthatjuk. A lezúduló heves csapadék nyomán kialakuló záporerózió, alámosta az alapvetően homokos, márgás meredek domboldalakat és ebből az anyagból szakadtak ki, az ide lazán beágyazott lávablokkok, melyek alátámasztásukat elvesztve a vízmosás aljára zuhantak le. A völgytalpat beborító hatalmas sziklablokkok látványa különleges hangulatot kölcsönöz a meredek oldalak miatt amúgy is félhomályos horhosnak. Az elzártság nyomán kialakult hűvös és nedves mikroklíma számos botanikai és zoológiai reliktumot rejt.

A teljesség igénye nélkül felsorolt tájképi, geológiai, hidrológiai és botanikai értékek egyértelmű bizonyítékai, hogy érdemes felkeresni és nyitott szemmel bejárni e vidéket, a Bükk „szélárnyékban”. Hiszen gyakran hajlamosak vagyunk a nagy látványosságok mellett, nem észrevenni hazai erdőtájaink sokszínű arcait.

Nagy László
Fotó: **Gojkó Iván**

Állatélet erdeinkben X.

(Erdészeti és Gazdászati Lapok, 1866. december)

Az Erdészeti és Gazdászati Lapok 1866. évfolyamában cikksorozat jelent meg, „Állatélet erdeinkben” címmel. Az egykori megfigyelések számíthatnak a ma olvasójának érdeklődésére is.

Az év utolsó hónapjában, decemberben majdnem teljes nyugalom áll be az állatvilágban.

Már a múlt hónap elragadta tőlünk a késedelmező vándormadarakat mind, most még a vöcsök is bucsut vesz tőlünk, mihelyt az első tartós fagy bekövetkezik. A jóval előre gondoskodó természet azon gyermekeit, kik nálunk maradván, és jelen mostoha körülmények közt elegendő táplálékra nem akadnának (marmotta, hörcsög, pele, szárnyas egerek sat.) mély álomba burkolá, és ha a múlt hónap szép napjaiban egyeseket még azzal láthattunk elfoglalva, hogy lakjukat szalmával, füveit stb. kikárpitozzák, e hónapban már ilyféle munkáknak vége, mindnyájan már védve vannak a zordon idő, a ravasz ellenség ellen; legfeljebb csak az álhitű ember zavarja fel némelyek nyugalomát, mint az péld. Kárpátainkban a marmottával történik. E szegény ártatlan állatot a föld mélységéből ásta ki a kárpáti lakos, mert zsírját minden betegség ellen használható, általános gyógyszernek hi-

szi. S így történt, hogy Kárpátaink e gyönyörű disze, a marmotta majdnem végképen ki lett irtva. Jelenleg Kárpátainkban alig létezik már nyolc marmotta család s mégis mázsányi marmotta zsír kél el egy év alatt. A szegény együgyű kárpáti lakos nem tudja, hogy a csalfa kuruzsoló marmottazsír-kereskedők neki tudja Isten minő mindenféle elromlott zsirokat marmottazsír helyett, drága pénzen eladogálnak. Egyrészt tehát ezen emberségi szempontból, másrészt pedig a tudomány és hazai fauna érdekében kötelességünk a marmották pusztítását akadályozni; mire tehát e lap tisztelt olvasóit ezennel ünnepélyesen föl is kérem. Az állatvilág legnagyobb része, mint már is mondottuk, nyugvásban van ugyan; de azért még vannak egyesek, kik az életmunkásság tetőpontját e hónapban érik el; november végén és december elején párzik a vaddisznó; a madarak közt pedig a keresztcsőr. A nőstény vaddisznók és a sertés legénység, a fiatal kanok egész éven át együtt járnak csoportosan, míg az öreg kanok magános életet élnek. November végével azonban az öregek csatlakoznak a csoportokhoz és a fiatal hímeket elűzve, maguk igyekeznek a donnák kegyeit megnyerni. A vadkan szerelmi vallomása igen furcsa ugyan, folytono-

san és mint egy vadkanhoz illő, nem igen gyöngéden döfi szeretőit orrával, ki azonban ezen érzékeny szerelmeskedést korántsem veszi roszt néven, sőt szeretője gyöngédségének még érzékenyebb jelét is kedvesen tűri. A párzásnál t. i. a kan az elragadtatás perczében fogait erősen kedvese nyakába bocsátja. Két egy célra törekvő vadkan közt, a természet általános törvénye szerint, harcra kerül a dolog, mely azonban a harcoló felekre nézve soha veszélylyel összekötve nincsen. A vaddisznó életéről még sok érdekest mondhatnánk, de kis keretünkben maradván, térjünk most a keresztcsőrhöz, mely az év akár mely hónapjában fészkel, még ha a hó az ágakat is belepi és az erdőben minden élet elnémult.

Nem bánja ő a zord időt; keblében örökös tavasz él, és bő tápláléka levén, mesterséges fészket a hóvirágok közé építi. Valódi hazája úgy szólván nincsen, tápláléka miatt ugyan csakis a fenyvesekben tartózkodhatik, de azért megjelenése valamely vidéken semmi szabályhoz kötve nincsen. Ő a cigány a madarak közt. Egyszerre csak megjelen valamely vidéken, rögtön otthonosan találja magát, fészkel is, de egyszerre ismét csak eltűnik. Életmódját tekintve, erdeink kajdácának mondható, barátságos viselete miatt a hegyi lakosok általános kedvencze, de még a mese is sokat tud róla mondani.

Kriesch

http://erdeszetilapok.oszk.hu/00375/pdf/00375_571-573.pdf

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadászházi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg.

A kártya névre szóló, sorszámmal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2012-ben kiosztott kártyák érvényessége 2013. február 28-ig tartott. A 2013-ra szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg a helyi csoportokon keresztül, akik teljesítették az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

STIHL[®]

**Békés, boldog karácsonyt
és sikerekben gazdag
új esztendőt kívánunk!**

